

PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE
JA INFORMATSIOONI AMET

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

ABIKS TAOTLEJALE

Eesti maaelu arengukava 2014–2020 pindalatoetused

KSM
KSK
KSA
MULD
VESI
SORT
MAH
NAT

Taotluste vastuvõtt e-PRIAs 2.–21. maini

Tallinn
Tartu
2021

SISUKORD

1. Eesti maaelu arengukava 2014-2020 pindala- ja loomatoetused 2021. aastal.....	4
2. Üldised nõuded.....	4
2.1. Toetusõiguslik põllumajandusmaa.....	4
2.1.1. Põllumajandusmaa kasutusõigus.....	5
2.2. Nõuetele vastavuse nõuded.....	7
3. Toetuste nõuded.....	7
3.1. Keskkonnasõbraliku majandamise (KSM) toetuse nõuded.....	7
3.1.1. KSM põhitegevus.....	8
3.1.2. KSM lisategevused.....	19
3.2. Keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimakasvatuse ning maasikakasvatuse toetuse (KSK) nõuded.....	21
3.3. Keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetuse (KSA) nõuded.....	25
3.4. Piirkondliku mullakaitse (MULD) toetuse nõuded.....	28
3.5. Piirkondliku veekaitse (VESI) toetuse nõuded.....	30
3.5.1. Maa rohumaana hoidmisega seotud nõuded.....	31
3.5.2. Maa talvise taimkatte all hoidmisega seotud nõue.....	32
3.6. Kohalikku sorti taimede kasvatamise (SORT) toetuse nõuded.....	32
3.7. Mahepõllumajandusele ülemineku toetuse ja mahepõllumajandusega jätkamise (MAH) toetuse nõuded.....	36
3.8. Natura 2000 alal asuva põllumajandusmaa kohta antava toetuse (NAT) nõuded.....	45
4. Kohustus.....	45
4.1. Kohustuse üleandmine.....	46
4.2. Kohustuse suurendamine.....	47
4.3. Kohustuse asendamine.....	47
5. Taotlemine.....	48
5.1. Taotleja andmete kandmine registrisse.....	48
5.2. Põllumajandusmaa registrisse kandmine.....	49
5.3. Põldude joonistamine „Minu põllud“ teenuses.....	50
5.4. Taotluse täitmine vanas e-PRIAS.....	54
5.5. Taotluse esitamine.....	57
5.6. SORT toetuse originaaldokumentide esitamine.....	58
5.7. Taotlusel esitatud andmete muutmine.....	58
5.8. Põllumajandusliku majapidamise/ettevõtte üleandmine pärast toetuse taotluse esitamist....	59
5.9. Taotluse tagasivõtmine (annulleerimine).....	59
5.10. Vääramatu jõud ja erandlikud asjaolud.....	60
5.11. Kohustuse jätkamine taotleja surma korral.....	60
6. Taotluse kontrollimine.....	61
6.1. Halduskontroll.....	61
6.2. Kohapealne kontroll.....	62
7. Toetuse vähendamine.....	64
7.1. Toetuse vähendamine pindalade erinevuse tõttu.....	64
7.1.1. Toetuse vähendamine pindalade erinevuse tõttu KSM, KSK, KSA, MULD, VESI, SORT, MAH toetusel.....	64
7.1.2. Toetuse vähendamine pindalade erinevuse tõttu NAT toetusel.....	64
7.2. Toetuse vähendamine baas- ja toetatavate nõuete rikkumise eest.....	67
7.3. Toetuse vähendamine juhul, kui taotleja ei ole deklareerinud kogu maakasutust.....	67
7.4. Toetuse vähendamine nõuetele vastavuse süsteemi nõuete rikkumise tõttu.....	67
8. Toetuse määramine või taotluse rahuldamata jätmine.....	68
9. Toetuse maksmine.....	68
9.1. Maksimaalne toetuse suurus.....	69

9.2. Ühikumäärad.....	70
9.2.1. KSM toetuse ühikumäärad	70
9.2.2. KSK toetuse ühikumäär	71
9.2.3. KSA toetuse ühikumäär	71
9.2.4. MULD toetuse ühikumäär	71
9.2.5. VESI toetuse ühikumäärad.....	71
9.2.6. SORT toetuse ühikumäärad	71
9.2.7. MAH toetuse ühikumäärad	72
9.2.8. NAT toetuse ühikumäär	74
9.3. Ühikumäära vähendamine	74
10. Otsuse vaidlustamine	74
11. Toetuse tagasinõudmine	75
12. Toetuse saamisest ja kasutamisest teavitamine.....	75
13. Keskkonnatoetuste seire ja hindamine	75
14. Toetuste aluseks olevad õigusaktid.....	77
14.1. Eesti õigusaktid.....	77
14.2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning Komisjoni määrused.....	78
14.3. Muud toetuste menetlemisel aluseks olevad dokumendid.....	78

1. Eesti maaelu arengukava 2014-2020 pindala- ja loomatoetused 2021. aastal

13. veebruaril 2015. aastal kiitis Euroopa Komisjon heaks [Eesti maaelu arengukava 2014–2020](#) (edaspidi MAK).

2021. aastal saab taotleda järgmisi MAK pindala- ja loomatoetusi (maaeluministri 19. jaanuari 2021. a määrus nr 7 „[2021. aastal „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” alusel antavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika kohased maaelu arengu toetused](#)“):

1. Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede ehk põllumajanduslik keskkonnatoetus:
 - 1.1. Keskkonnasõbraliku majandamise (KSM) toetus
 - 1.2. Piirkondlik mullakaitse (MULD) toetus
 - 1.3. Piirkondlik veekaitse (VESI) toetus
 - 1.4. Keskkonnasõbraliku aianduse toetus: keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse (KSA) toetus ning keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimikasvatuse ning maasikakasvatuse (KSK) toetus
 - 1.5. Kohalikku sorti taimede kasvatamise (SORT) toetus
 - 1.6. Ohustatud tõugu looma pidamise (OTL) toetus
 - 1.7. Poolloodusliku koosluse hooldamise (PLK) toetus
2. Mahepõllumajandusele ülemineku toetus ja mahepõllumajandusega jätkamise (MAH) toetus
3. Loomade heaolu (LHT) toetus
4. Natura 2000 alal asuva põllumajandusmaa kohta antav (NAT) toetus
5. Natura 2000 erametsamaa (NAM) toetus

Käesolev „Abiks taotlejale” ei käsitle Natura 2000 erametsamaa, poolloodusliku koosluse hooldamise, ohustatud tõugu looma pidamise ja loomade heaolu toetuse taotlemiseks vajalikku infot.

2. Üldised nõuded

2.1. Toetusõiguslik põllumajandusmaa

Otsetoetuste ja MAK toetuste menetlemisel on aluseks põllumajandustoetuste ja põllumassiivide register.

Põld, millele soovitakse toetusi taotleda, peab asuma registrisse kantud põllumassiivil. Registrisse kantakse toetusõiguslikuna põllumajandusmaa, mida kasutatakse põllumajanduskultuuride kasvatamiseks, püsirohumaana või püsikultuuride all oleva maana.

Toetusõigusliku põllumassiivi pindala hulka arvatakse:

1) Põllu sees või põldude vahel paiknev kuni 2 meetri laiune hekk, kraav, piire, traditsiooniline maastikuobjekt või muu maastikule iseloomulik vorm. Piirete all peetakse näiteks silmas teatud piirkondadele omaseid kiviaedu. Traditsioonilisteks maastikuobjektideks on näiteks puude või põõsaste read. Karjateed arvestatakse olenemata nende laiusest põllu pindala sisse.

2) Põllumajandusministri 14. jaanuari 2015. a määruse nr 4 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded](#)“ (edaspidi HPK määrus) § 3 lõigetes 1-10 nimetatud maastikuelemendid. Nendeks maastikuelementideks on põllusaar, metsasiil, puude rida, hekk, kraav, kiviaed; [looduskaitseaduse](#) § 4 lõikes 1 sätestatud kaitstavad looduse üksikobjektid, milleks on üksik puu, kivi (sh rahn või kivikülv) ja allikas; [muinsuskaitseaduse](#) § 11 lõigetes 2, 3 ja 6 sätestatud kinnismälestised, milleks on matusepaik, muistne põld, lohukivi, kultusekoht, tee ja sild ning pärandkultuuriobjektina kaardistatud mälestuskivi, pärimustega allikas, puu,

kivisild, kivitruup, munakivitee ja karjatanum.

Maastikuelemendid arvestatakse põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka, kui need on taotleja kasutuses ning kantud põllumassiivide registrisse.

Põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka arvatakse ka põld, kus ühe hektari kohta ei kasva rohkem kui 50 puud/põõsast (vastavalt [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) nr 640/2014](#) artikli 9 lõike 3 punktis b sätestatud tingimustele). Viimasel kahel aastal aktiivses kasutuses olnud põllumassiivide piirid on nähtavad põllumassiivide [veebikaardil](#).

Toetusõigusliku põllumajandusmaana ei käsitleta:

- Põllumassiivil paiknevaid üle 0,01 ha suuruseid maa-alasid, kus põllumajandustootmine ei ole võimalik (sh puude ja põõsastikega kaetud alad) või millel ei paikne [HPK määruse](#) § 3 lõigetes 1-10 kirjeldatud maastikuelemendid. Põllu pindalast tuleb välja arvata sõltumata pindalast ka ehitised (näiteks hooned, tehnorajatised sh päikesepaneelide alune maa jne) ning eelmisest aastast seisvad heina- ja silopallid, ühel kohal hoitavate põllumajandusmasinate alune maa, taimestikuta kivihunnikud, tiigid, pidevalt liigniisked alad jms objektid.
- Pidevalt liigniiskeid alasid. Liigniiske on ala, millel veerohkuse tõttu mullas ei ole võimalik teha põllumajanduslikke töid agrotehniliselt õigel ajal ja viisil. Liigniisked alad jagatakse järgmiselt:
 - pidevalt liigniisked alad. Alad, millel liigse vee tõttu ei ole võimalik põllumajanduslikku tegevust (rohumaade puhul niitmist või karjatamist, põllukultuuride puhul kultuuri rajamist, harimist ja koristust) läbi viia. Põllumajandusmaa hulka ei loeta tiike, mudaseid/soiseid alasid ja roostikke/kõrkjastikke. Pidevalt liigniisketes tingimustes toimub ka soostumine ning neid alasid on võimalik tuvastada iseloomuliku taimestiku järgi;
 - ajutiselt liigniisked alad. Ajutiselt liigniiskeid alasid ei kustutata registrist. Küll aga tuleb taotlejal sellistele aladele toetuse taotlemisel objektiivselt hinnata, kas toetuse taotlemise aastal on võimalik seda põllumajandusmaad ka põllumajanduslikuks tegevuseks kasutada;
- Metsakultuuride kasvatamist.
- Valatud põrandaga kasvuhooneid, kuna tegemist on ehitistega. Toetusõiguslikud on vaid muldpinnaga kasvuhooned, kus taimi kasvatatakse mullas. Kasvuhooned, kus taimi kasvatatakse näiteks kivivillal või kasutatakse hüdropoonilist süsteemi, ei ole toetusõiguslikud, samuti sellised, kus mullapind on kinni kaetud peenravaibaga ja taimed kasvavad pottides;
- Õuealasid.

2.1.1. Põllumajandusmaa kasutusõigus

Toetust võib taotleda põllumajandusmaa kohta, mida taotlejal on õigus kohustuseaastal kasutada. Toetuse saamise eeldusteks on nii põllumajandusmaa kasutusõiguse omamine kui ka selle maa reaalne kasutamine.

Kasutusõigus on maa omanikul, maa rentnikul (põllumajanduslik rendileping) või muul õiguslikul alusel maa kasutajal (kasutusvaldus, tasuta kasutamise leping). Kui taotlejal puudub põllumajandusmaa kasutusõigus, kuid vaatamata sellele hakkab ta maad harima ning taotleb põllumajandusmaa kohta toetust, rikub ta omandiõigust ning selle maa osas jäetakse taotlus rahuldamata. Maa omanik, kes maa harimisega ei tegele, ei ole samuti õigustatud toetust saama. Toetuse saamise eeldusteks on nii maa kasutusõiguse omamine kui ka maa kasutamine ja sellega

seotud kulutuste tegemine.

Oluline on tähele panna, et eraomandis oleva maa ning riigimaa kasutusse andmise ja võtmise korrad erinevad olulisel määral.

Eraomandis oleva maa kasutada andmine

Rendisuhteid reguleerib [võlaõigusseadus](#) (§ 339–360). Seadus ei kehtesta rendilepingule kohustuslikku vormi, see võib olla nii suuline kui ka kirjalik. Suulise rendilepingu puhul tuleb arvestada, et kokkuleppe (lepingu) olemasolu peab vajadusel tõendama isik, kes tahab lepingualusele maale toetust saada. Kui taotleja ei suuda tõendada suulise rendilepingu olemasolu, loetakse, et rendileping puudus. Seega soovitame võimalike segaduste ja vaidluste vältimiseks sõlmida lepingud kirjalikult. Sama kehtib ka lepingute ülesütleamise kohta.

Rendisuhete juures on oluline ka see, et rendileandja vahetumisel rendilepingu kehtivus ei lõpe. Seega juhul, kui maa uus omanik soovib võtta ise maa kasutusse või anda selle omakorda rendile, tuleb tal eelmise rendileandja ja rentniku vahel sõlmitud rendileping üles öelda.

Lepingusse tuleb kindlasti kirjutada täpsed andmed rendileandja ja rendilevõtja kohta, nende õigused (sh kellel on õigus taotleda pindalatoetusi) ja kohustused, lepingu jõustumise kuupäev ja kehtivus ning andmed rendile antava maa kohta. Lepingule tuleb lisada katastriüksuse plaan, kus on tähistatud rendile antav maa.

Kasutusvaldust reguleerib [asjaõigusseadus](#) (§ 201–224), tasuta kasutamise lepingut [võlaõigusseadus](#) (§ 389–395).

Riigimaa kasutada andmine

Riigi omandis olevale maale saab kasutusõigus tekkida kahel viisil:

1. Kasutusvalduse seadmisega (vastavalt Vabariigi Valitsuse 31.01.2005. a määrusele nr 24 „[Riigimaa kasutusvaldusesse andmise ja riigimaale kasutusvalduse seadmise kord](#)“). Maale kasutusvalduse seadmise leping sõlmitakse kirjalikus vormis (määruse nr 24 § 17) ning see kantakse kinnistusraamatusse. Määruse nr 24 § 16 lg 3 p 4 kohaselt peab maale kasutusvalduse seadmise leping sisaldama mh kasutusvaldusesse saaja kohustust mitte anda maad rendile või teisele isikule kasutuseks. Alates 2020. aastast on [maareformi seaduse](#) § 34¹ lõike 6² alusel sätestatud erand vaid füüsilisest isikust kasutusvaldajate suhtes, kes võivad anda kasutusvaldusesse antud maad kasutusvaldajaga sõlmitud kirjaliku lepingu alusel kasutusele isikule, kes jätkab põllumajanduslikku tootmist sellel maal ning on kasutusvaldaja sugulane või abikaasa või juriidiline isik, mille kogu aktsia- või osakapitalist või häälte koguarvust kuulub enamus kasutusvaldajale, tema sugulasele või abikaasale. Kasutusvaldaja teavitab kasutusvalduse seadjat maa kasutusse andmisest ja edastab talle lepingu kuu aja jooksul pärast selle sõlmimist.
2. Kasutuslepingu alusel (vastavalt [riigivaraseaduse](#) regulatsioonile). [Riigivaraseaduse](#) (edaspidi RVS) § 24 lõike 1 kohaselt peab kasutusleping olema sõlmitud kirjalikus vormis. RVS § 15 lõike 5 kohaselt peab riigivara valitseja sätestama kasutuslepingus tingimuse, et kasutaja võib anda vara kolmanda isiku kasutusse allkasutuslepingu alusel üksnes juhul, kui selleks on riigivara valitseja kirjalik nõusolek ja allkasutuslepingus lepatakse kokku lepingu avalikustamises [avaliku teabe seaduse](#) kohaselt. Kinnisasja allkasutuslepingu registreerib ja avalikustab riigivara valitseja riigi kinnisvararegistris, välja arvatud juhul, kui [avaliku teabe seaduse](#) alusel ei tule lepingut või selle osa avalikustada.

Seega riigi omandis olevate maade puhul, erinevalt eraomandis olevatest maadest, on maade

kasutusse andmisel ette nähtud kohustuslik kirjalik vorminõue.

Oluline on ka tähele panna, et taotlejad või maa kasutamisest huvitatud isikud peavad näitama üles piisavat hoolsust ning veenduma, et isik, kellega nad kasutuslepingu sõlmivad, on õigustatud maad neile kasutada andma. [Asjaõigusseaduse](#) § 55 lõike 1 kohaselt on kinnistusraamat avalik ning igalühel on õigus kinnistusraamatu andmetega tutvuda. Eelnev tähendab, et igalühel on õigus saada teavet ükskõik milliste kinnistusraamatusse kantud andmete kohta, sh kinnisasjade ja nende omanike kui ka kinnisasja koormavate piiratud asjaõiguste kohta. [Asjaõigusseaduse](#) § 55 lõikest 2 tulenevalt ei või keegi end vabandada kinnistusraamatu andmete mitteteadmiseга.

Riigivara koormavate lepingute andmed on kantud riigi kinnisvararegistrisse (<https://riigivara.fin.ee/kvr/>), kust saavad kõik kasutajad sooritada tasuta päringuid riigi kinnisvara ja sellega seotud menetluste ning lepingute kohta.

Maa-ameti poolt hallatava riigimaa kasutamiseks õigustatud isikute kohta saab infot vaadata ka Maa-ameti [riigimaade kasutuslepingute](#) teemalehel olevast tabelist “Põllumaa kasutajad”. Teemalehel on toodud ka Maa-ameti spetsialistide kontaktandmed, kelle poole lepingutega seoses pöörduda.

Katastriüksuste omandivormi on võimalik vaadata ka [PRIA avalikul veebikaardil](#).

Maa kasutusõigust kontrollitakse kohapealse kontrolli käigus, kuid kasutusõiguse puudumine võib selguda ka administratiivses kontrollis. Kui samale põllumajandusmaale esitavad taotluse kaks isikut ja selline vastuolu selgub PRIA administratiivse kontrolli käigus, saadab PRIA mõlemale kirjaliku järelepärimise, millega küsitakse omandi- või kasutusõigust tõendavaid dokumente. Nende põllumajandusmaade osas, mille kasutamiseks puudub taotlejal õiguslik alus, jäetakse taotlus rahuldamata. Piisava tõendusmaterjali puudumisel võib jätta mõlemad taotlused rahuldamata.

2.2. Nõuetele vastavuse nõuded

Toetuste saajad peavad täitma kohustuseperioodi jooksul oma põllumajanduslikus tegevuses ja kogu põllumajandusliku majapidamise maal [HPK määruses](#) sätestatud nõudeid ning [kohustuslikke majandamisnõudeid](#) (KM). Nõuetele vastavuse süsteemi kohta leiab täiendavat infot PRIA kodulehe [nõuetele vastuse](#) lehelt.

3. Toetuste nõuded

3.1. Keskkonnasõbraliku majandamise (KSM) toetuse nõuded

Maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrus nr 49 „[Keskkonnasõbraliku majandamise toetus](#)“ (edaspidi määrus 49) kehtestab KSM toetuse andmise tingimused ja korra.

KSM toetust saavad taotleda põllumajandusega tegelevad füüsilisest isikust ettevõtjad või juriidilised isikud.

NB! Olulised muudatused määruses:

- Taotlejad, kellel puudub kehtiv 5-aastane KSM kohustus, saavad 2021. aastal võtta 1 kalendriaasta pikkuse kohustuseperioodiga KSM kohustuse.

- Kehtivat 5-aastast KSM kohustust saab täielikult asendada MAH kohustusega. Kohustuse asendamisel peab taotleja võtma MAH toetuse 1-aastase kohustuse.
- KSM kohustust ei saa asendada MULD, VESI maa rohumana hoidmise ja KSA kohustusega.
- Kehtivat 5-aastast KSM kohustust on lubatud suurendada. Kui KSM kohustust suurendada rohkem kui 20 protsenti, algab uus kohustus, mille kestus on 1 kalendriaasta. Kui kohustust suurendatakse kuni 20 protsenti, siis kohustuseperioodi pikkus ei muutu.
- KSM 1-aastase kohustuse puhul peab taotleja korraldama mulla orgaanilise süsiniku sisalduse analüüsimise taotluse esitamise aasta 1. detsembriks võetud mullaproovidest. Kui KSM toetusõiguslikult maalt on mullaproov varem võetud ja selle kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla orgaanilise süsiniku sisalduse kohta, peab taotleja järgmise mullaproovi võtmise ja laboratooriumisse saatmise korraldama eelmise mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks.
- KSM 1-aastase kohustuse puhul võib taotleja ellu viia põllulindude soodustamise lisategevust.
- 2021. aastal võetud KSM 1-aastase kohustuse puhul ei kohaldata sertifitseeritud seemne kasutamise nõuet põllumajandusmaa suhtes, millele külvati 2020. aasta sügisel sertifitseerimata seemnega taliteravilja.
- KSM 1-aastase kohustuse puhul tuleb maad talvise taimkatte all hoida taotluse esitamise aasta 1. novembrist kuni 31. detsembrini.
- KSM 1-aastase kohustuse puhul ei pea taotleja osalema KSM täienduskoolitusel.

3.1.1. KSM põhitegevus

KSM põhitegevuse toetusõiguslikkuse nõuded taotlejale

KSM toetust ei või taotleda taotleja, kes taotleb samaaegselt MAH toetust.

Taotleja peab igal kohustuseaastal kasvatama põllumajandusliku majapidamise põllumaal vähemalt kolme erinevat põllumajanduskultuuri. Põllumaa arvestusse lähevad kõik taotleja kasutuses olevad maad, mis on taotlusele märgitud tähisega P (põllumajanduskultuurid ja lühiajaline rohumaa) ja M (mustkesa). Kolmest põllumajanduskultuurist vähemalt üks peab olema teravili, kaunvili, rühvelkultuur, õlikultuur, kiukultuur, muu tehniline kultuur, ravimtaim, maitsetaim, köögivili või maasikas.

Põllumajanduskultuuride arvu määratlemisel lähtutakse [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 1307/2013](#) artikli 44 lõikes 4 ning [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) nr 639/2014](#) artiklis 40 sätestatust. Selle kohaselt loetakse ühte perekonda kuuluvad põllumajanduskultuurid üldjuhul üheks kultuuriks. Erinevad kultuurtaime perekonnad on näiteks nisu, oder, kaer, rukis, ristik jne. Samasse perekonda kuuluvaid tali- ja suvivilju arvestatakse siiski erineva põllumajanduskultuurina (näiteks talinisu ja suvinisu loetakse erinevateks kultuurideks). Alates 2018. aastast loetakse perekonda nisu kuuluv speltanisu erinevaks põllumajanduskultuuriks. Erandi moodustavad ka taimeliigid, mis kuuluvad järgmistesse sugukondadesse: ristõielised (näiteks raps, rüps, harilik kapsas), maavitsalised (näiteks kartul, tomat) ja kõrvitsalised (näiteks kurk, kõrvits), kus iga taimeliiki käsitletakse erineva põllumajanduskultuurina. Erinevate põllumajanduskultuuridena käsitletakse ka kesa (mustkesa, sööt) ja heintaimede segu (rohi ja rohhtaimed). Seega kui kasvatatakse puhaskultuurina ristikut ning seguna ristikut ja timutit, siis on tegemist kahe erineva põllumajanduskultuuriga. Kasvatatavad taimede segud, mis koosnevad muudest põllumajanduskultuuridest kui heintaimed, loetakse hoolimata sellest, millistest konkreetsetest põllumajanduskultuuridest segu koosneb, kõik üheks kultuuriks ehk segakultuuriks. Segakultuuriks on näiteks kaunvilja ja teravilja segu. Allakülvide korral loetakse

erinevaks põllumajanduskultuuriks üksnes katteveli. Kui samal põllul kasvatatakse samaaegselt kahte või enamat kultuuri eraldi ridades, arvestatakse iga põllumajanduskultuur, mis hõlmab põllust vähemalt 25%, erineva põllumajanduskultuurina. Põllumajanduskultuurid koos süstemaatilise kuuluvusega leiata [põllumajanduskultuuride loetelust](#).

KSM põhitegevuse toetusõiguslik põllumajandusmaa

KSM toetust saab taotleda kokku vähemalt 1,00 ha suuruse toetusõigusliku põllumajandusmaa kohta, mida taotlejal on õigus taotlemise aastal kasutada. Iga põllu või samal põllumassiivil asuvatest samasse ühikumääragruppi kuuluvatest põldudest moodustunud ühtse maa-ala pindala peab olema vähemalt 0,30 ha.

KSM toetusõiguslik on põllumaa, millel kasvatatakse teravilja, kaunvilja, rühvelkultuuri, õlikultuuri, kiukultuuri või muud tehnilist kultuuri (edaspidi põllukultuurid), köögivilja, ravimtaimi, maitsetaimi või maasikat. Kuna 5-aastase kohustuseperioodi jooksul võib tekkida vajadus jätta põllumaa sööti või hoida seda mustkesas, siis vältimaks sellise maa osas kohustuse katkemist ja eelnevalt makstud toetuse tagasimaksmist, on toetusõiguslikuks maaks määratletud ka mustkesa ja sööti jäetud maa. Kohustuseaastal, kui maad hoitakse mustkesas või jäetakse see sööti, sellele maale toetust ei maksta.

Toetust võib taotleda ka põllumaa kohta, millel kasvatatakse kuni neljal järjestikusel aastal heintaimi, kuid hiljemalt heintaimede kasvatamise neljandale järjestikusele aastale järgneval kohustuseaastal, hiljemalt 15. juuniks, peab sellel maal kasvatama kas põllukultuure, köögivilja, ravimtaimi, maitsetaimi, maasikat või hoidma seda maad mustkesas.

Lisaks võib toetust taotleda põllumaa kohta, millel kasvatatakse seemne tootmiseks heintaimi, mis on põllumajandusministri 24. aprilli 2006. a määruses nr 56 „[Söödakultuuride seemne kategooriad ning söödakultuuride seemne tootmise ja turustamise nõuded](#)” sätestatud nõuete kohaselt põldtunnustatud. See annab võimaluse taotleda toetust ka üle nelja aasta samal maal kasvatatavate heintaimede kohta. Muudel juhtudel peab pärast heintaimede kasvatamise neljandat järjestikust kalendriaastat kasvatama sellel maal põllukultuure, köögivilja, maasikat, ravim- või maitsetaimi või hoidma seda maad mustkesas. Heinaseemnepõllu kohta toetuse taotlemiseks tuleb taotlusel põldude loetelus märkida sellele põllule tähis „HS“. Põllumajandus- ja Toiduametisse põldtunnustamise taotlust esitades tuleb kasutada sama põllumassiivi numbrit, põllu numbrit ja põllu pindala, mis esitatakse pindalatoetuste taotlusel ja maksetaotlusel PRIA-le. Kui üle nelja aasta samal maal kasvatatud heintaimi kohustuseaastal ei põldtunnustatud vääramatu jõu või erandlike asjaolude tõttu, siis selle maa osas toetust ei maksta või makstakse proportsionaalselt [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) nr 640/2014](#) artikli 4 kohaselt. Kui üle nelja aasta samal maal kasvatatud heintaimi ei põldtunnustatud taotleja enda süül, ei ole see põld toetusõiguslik ja eelnevatel aastatel selle põllu kohta makstud toetus nõutakse tagasi. Kui kuni nelja-aastast heinaseemnepõldu ei põldtunnustatud kohustuseaastal vääramatu jõu, erandlike asjaolude või muude põhjuste tõttu, käsitletakse seda maad kui tavapäraselt kuni nelja-aastast rohumaad.

Kui enne kohustuse võtmist oli heintaimi kasvatatud samal maal juba mitu järjestikust aastat, siis peab kohustuseperioodil sellel maal kasvatama vähemalt pärast rohumaad neljandat aastat põllukultuure, ravimtaimi, maitsetaimi, köögivilja või maasikat või hoidma seda maad mustkesas. See tähendab, et rohumaad vanust arvestatakse tagasiulatuvalt. Kui pärast rohumaad neljandat aastat ei kasvatata kohustuseperioodil sellel maal põllukultuure, köögivilja, maasikat, ravim- või maitsetaimi või ei hoita seda maad mustkesas, nõutakse eelmistel kohustuseaastatel selle rohumaad kohta makstud toetus tagasi. See tähendab, et kohustuseperioodi jooksul ei tohi pärast heintaimede kasvatamist jätta maad ka sööti – sel juhul nõutakse samuti selle maa kohta makstud toetus tagasi! Olemasoleva rohumaad ja heinaseemnepõllu uuendamine ilma põllukultuuride, ravimtaimede,

maitsetaimede, köögivilja või maasika kasvatamiseta või maa mustkesas hoidmiseta ei katkesta rohumaa vanust. Nimetatud kultuure peab kasvatama hiljemalt pärast rohumaa neljandat aastat põhikultuurina või hoidma maad mustkesas. Sööti jäetud maa, mida kasutatakse heintaimede vaheldusena, ei katkesta olemasoleva rohumaa ega heinaseemnepõllu vanust. Heintaimed võib külvata küll pärast sööti, kuid sellisel juhul peab enne sööti jätmist kasvatama sellel maal põllukultuuri, köögivilja, maasikat, ravim- või maitsetaimi või hoidma seda maad mustkesas.

Enne 15. juunit külvatud heintaimed on taotlemise aasta põhikultuur ja sel juhul loetakse külvamise aasta heintaimede vanuse arvestamisel esimeseks aastaks. Heintaimede allakülvi aasta loetakse heintaimede vanuse arvestamise juures nullaastaks, kuna põhikultuurina arvestatakse kattekultuuri. Ka samal aastal pärast põhikultuuri, milleks võib olla põllukultuur, ravim- või maitsetaimed, köögivilja või maasikas, koristamist külvatud heintaimed arvestatakse nullaastaks. Heintaimede nullaastaks loetakse ka heintaimede külvid, mis on tehtud pärast 15. juunit maale, mida samal aastal hoiti mustkesas.

Kui taotletakse MULD või VESI maa rohumaa hoidmise toetust maale, kus on kasvatatud kuni neljal järjestikusel aastal heintaimi, siis see maa ei lähe KSM toetusõigusliku pinna arvestusse!

Kuna KSM toetuse üheks eesmärgiks on suurendada bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust, arvestatakse toetusõigusliku maa hulka ka mootorsõidukite liiklemiseks avalikult kasutatava tee ja põllukultuuri, köögivilja, maasika, ravim- või maitsetaimede, KSM toetusõiguslike heintaimede, mustkesas hoitava maa või sööti jäetud maa vahel paiknev kuni 5 meetri laiune mitmeaastaste kõrreliste heintaimede ja teiste rohtsete õistaimede segust koosnev mitmeliigilise taimestikuga rohumaariba (edaspidi rohumaariba). Kuna sellised rohumaaribad on ka üheks agrotehniliseks võtteks bioloogilise taimekaitse soodustamiseks, võib need rohumaaribad arvestada selle toetusõigusliku põllu pindala hulka, millega rohumaariba piirneb.

KSM toetust ei või taotleda maa kohta, millele taotletakse:

- 1) MAH toetust;
- 2) PLK toetust;
- 3) MULD toetust;
- 4) KSA toetust;
- 5) VESI toetust maa rohumaa hoidmise eest.

Püsirohumaa, püsikultuuride ja teiste eelpool loetlemata kultuuride või kultuurigruppide kohta ei saa KSMi taotleda. Tagasirajatud püsirohumaa (TAR) ei ole KSM toetusõiguslik. Kui püsirohumaa rajatakse tagasi KSM kohustusega maale, siis selle maa osas 5-aastane kohustus katkeb ja eelnevatel aastatel makstud toetus küsitakse tagasi.

KSM baasnõuded

Taotleja peab täitma baasnõudeid kohustuseperioodi jooksul ja need on järgmised:

- 1) Peamine põllumajanduskultuur ei tohi hõlmata rohkem kui 75 protsenti põllumaast ja kaks peamist põllumajanduskultuuri ei tohi hõlmata kokku rohkem kui 95 protsenti põllumaast.

Põllumajanduskultuuride arvu määratlemisel lähtutakse [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 1307/2013](#) artikli 44 lõikes 4 ning [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) nr 639/2014](#) artiklis 40 sätestatust. Taotleja peab lisaks kolme põllumajanduskultuuri kasvatamisele, mis on üheks toetusõiguslikkuse nõudeks, pidama arvestust ka kehtestatud kasvupinna lävendite ulatuses, et mitte ületada suurima kasvupinnaga põllumajanduskultuurile kehtestatud määra. Põllumajanduskultuuride osakaalud arvutatakse põllumaal ajavahemikus 15. juunist kuni 1.

augustini kasvavate põllumajanduskultuuride kasvupinna alusel. Põllumaa arvestusse lähevad kõik taotleja kasutuses olevad maad, mis on taotlusele märgitud tähisega P (põllumajanduskultuurid ja lühiajaline rohumaa) ja M (mustkesa). Nõude täitmise kindlakstegemiseks peab sel ajavahemikul kasvatatav põllumajanduskultuur või kultuurijäägid (näiteks kõrretüü) olema kohapealses kontrollis tuvastatavad. Taotlusele peab taotleja märkima kultuurid, mis on 15. juuniks maha pandud, istutatud või külvatud.

Kui kohapealses kontrollis selgub, et taotlusel märgitud kultuur erineb kasvatatavast kultuurist, kuid on muude andmete alusel nõude täitmiseks sobiv, loetakse nõue täidetuks. Põllumajandusliku majapidamise kogu põllumaa iga hektarit võetakse ühe kohustuseaasta jooksul arvesse ainult üks kord.

2) Taotleja peab kandma andmed põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaal tehtud tegevuste kohta [veeseaduse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse. Põlluraamatusse tuleb kanda ka andmed sertifitseeritud teraviljaseemne kasutamise kohta selle põllu andmete juurde, millel sertifitseeritud seemet külvisena kasutati.

3) Taotleja peab koostama või vajaduse korral uuendama põllumajandusmaa kohta viljavaheldus- või külvikorraplaani. Vastava aasta kohta koostatud plaan peab olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadav viis aastat pärast seda aastat, mille kohta plaan on koostatud. Plaanis peavad sisalduma vähemalt HPK määruse [lisas 1](#) oleva viljavaheldus- või [lisas 2](#) oleva külvikorra näidisplaani andmed. Viljavaheldus- või külvikorraplaani ei pea koostama püsirohumaa, püskikultuuride, mitmeaastaste köögiviljade, maasika ning ravim- ja maitsetaimede kasvatamiseks kasutatava põllumajandusmaa kohta ning väiksema kui 0,30 hektari suuruse põllu kohta, millel kasvatatakse teravilja, kaunvilja, muud tehnilist kultuuri, köögivilja, õli-, kiu- või rühvelkultuure. Mitmeaastasteks köögiviljadeks loetakse rabarber, artišokk, spargel, maapirn, mädarõigas ja mugullauk.

4) Haanja, Otepää, Valgjärve, Vastseliina, Rõuge, Antsla, Kambja, Kanepi, Nõo ja Võru vallas asuvast põllumajandusmaast peab vähemalt 30% olema talvise taimkatte all. Selle nõude puhul lähtutakse valdade piiridest, mis olid seatud enne 2017. aastal läbiviidud haldusreformi. Talviseks taimkatteks loetakse 1. novembrist kuni 31. märtsini kogu põllumajandusmaal olevad põllumajanduskultuurid ja kõrretüü. Selle nõude puhul lähevad talvise taimkatte arvestusse taotlusel näidatud rohumaad, maasikas, ravim- ja maitsetaimed, püskikultuurid ja ka külvatud taliviljad ning kõrretüü. Kui taotleja valduses on põllumajandusmaid mitmes eelpool nimetatud vallas, arvestatakse 30% täitumist kõikides nendes valdades olevast põllumajandusmaast kokku.

5) Taotleja peab säilitama põllumajandusmaal asuvat [HPK määruse](#) § 3 lõigetes 8–10 nimetatud looduse üksikobjekti, kinnismälestist ja kaardistatud pärandkultuuriobjekti. Looduse üksikobjektideks loetakse üksik puu, kivi (sh rahn või kivikülv), allikas; kinnismälestiseks matusepaik, muistne põld, lohukivi, kultusekoht, tee ja sild ning pärandkultuuriobjektiks mälestuskivi, pärimustega allikas, puu, kivisild, kivitruup, munakivitee ja karjatanum. Nimetatud looduse üksikobjektid ja kinnismälestised on kaardistatud ja taotlejale kättesaadavad nii Maa-ameti kaardirakendusest, EELIS andmebaasist kui ka põllumassiivide [veebikaardil](#).

6) Taotleja peab tagama, et põllumajandusmaal on välistatud ebasoovitava taimestiku ulatuslik levik ja seda maad on võimalik kasutada järgmisel kasvuperioodil põllumajanduslikuks tegevuseks ilma lisakuludeta. Nimetatud nõue kehtib kogu taotleja kasutuses oleva põllumajandusmaa kohta ja see peab olema visuaalselt tuvastatav. Ebasoovitavate taimede all mõistetakse kõiki neid taimi, mida inimene ei kultiveeri, kuid mis on kohanenud kultuurtaimede kasvutingimustega, kasvavad nendega koos ja vähendavad saaki. Ebasoovitava taimestikuna käsitletakse eelkõige takja, ohaka, puju, putkede ja puittaimede kasvu ja levikut. Nende taimede

ulatuslik levik võib põhjustada maa põllumajanduslikust kasutusest väljalangemist. Ulatusliku levikuna mõistetakse kogu põldu hõlmavat ebasoovitavat taimestikku. Põllumajanduslik maa ei ole heas korras, kui põld on võsastunud või seal kasvavad valdavalt ebasoovitavad taimed. Kui putkede ja puittaimedega on põllust kaetud vaid osa, siis see põllu osa ei vasta tingimustele. Ilma lisakuludeta kasutusele võtmine tähendab rohumaa niitmisele või põllumaa kündmisele täiendavate tegevuste tegemist selleks, et seda maad põllumajanduskultuuride kasvatamiseks ette valmistada.

7) Enne taimekaitsevahendi kasutamist peab taotleja korraldama põllumajandusmaal taimekahjustajate seire ja kandma andmed seire kohta põlluraamatusse. Seire nõue loetakse täidetuks, kui põlluraamatust on näha, et enne taimekaitsevahendi kasutamist on tehtud taimekahjustajate tõrjevajaduse hindamine. Seire kohta peab taotleja tegema kande põlluraamatusse sellel põllul tehtud tööde lahtrisse, millel taimekaitsevahendit kasutati. Taimekahjustajate seire andmeteks on eelkõige põllul tehtud vaatlused, kuid vajaduse korral võib täiendavalt arvestada muudest allikatest saadud taimekahjustajate leviku andmeid või asjakohase kvalifikatsiooniga konsulentide soovitusi.

8) Taotleja peab koostama väetamisplaani [veeseaduse](#) alusel. Veeseaduse kohaselt tuleb taotlejatel, kellel on 50 ning rohkem hektarit haritavat maad (haritav maa veeseaduse tähenduses) ja kes kasutavad lämmastikku sisaldavaid väetisi, koostada väetamisplaan veeseaduses sätestatud nõuete kohaselt. Veeseaduse alusel kehtestatud keskkonnaministri 24.10.2019. a määruse nr 59 „[Vedelsõnniku laotamise plaanis esitatavate andmete loetelu ning laotamisplaani esitamise ja menetlemise kord ning väetamisplaanis esitatavate andmete loetelu ja väetamisplaani pidamise kord](#)“ kohaselt tuleb väetamisplaani kanda kasvatatav kultuur ja selle planeeritav saak, kasutatav planeeritud väetise liik ja kogus, taimede omastatava lämmastiku sisaldus väetises ning keskkonnaministri 03.10.2019. a määruse nr 45 „[Väetise kasutamise ja hoidmise nõuded põhja- ja pinnavee kaitseks ning põllumajandustootmisest pärineva saastatuse vältimiseks ja piiramiseks](#)“ alusel kehtestatud asjakohaste nõuete järgi kasvatatava kultuuri ning selle planeeritava saagi saamiseks vajaliku lämmastiku tarve, täiendavad lämmastikukogused talinisu toiduks kasvatamise korral, eelkultuuri mõju, eelkultuuri mõju arvestamise vähendamine või arvestamata jätmine ning sõnniku järelmõju. Veeseaduse kohaselt koostatud väetamisplaani tuleb täiendada KSMi väetamisplaani nõudes esitatud andmetega.

Toetuse saamise nõuded

Põhitegevuse nõudeid tuleb täita üldjuhul kogu põllumajandusliku majapidamise toetusõiguslikul maal igal kohustuseaastal. Seega, kui taotletakse toetust ja kohustus on võetud vaid osa põllumajandusliku majapidamise maa kohta, tuleb nõudeid täita siiski kogu põllumajandusliku majapidamise toetusõiguslikul maal.

1) Viljavahelduse või külvikorra järgimine

Viljavahelduse rakendamine võimaldab ohjata haiguste, kahjurite ja umbrohtude levikut, vähendades seeläbi taimekaitsevahendite kasutamist ning sellest tulenevat riski keskkonnale. Samal maal ei tohi kasvatada sama liiki põllukultuuri või köögivilja kauem kui kahel järjestikusel aastal ning samal maal ei tohi kasvatada teravilja kauem kui kolmel järjestikusel aastal. Teraviljadeks loetakse [põllumajanduskultuuride loetelus](#) teraviljade gruppis nimetatud põllumajanduskultuure sõltumata sellest, kas neid kasvatatakse haljasmassiks, teraks või energiakultuuriks. Viljavahelduse nõudes arvestatakse sama liiki tali- ja suviviljade puhul nende süstemaatilist kuuluvust. Seega on sama liiki suvi- ja taliviljad üks liik ja neid ei tohi samal maal kasvatada kauem kui kahel järjestikusel aastal. Mais ja tatar katkestavad teraviljade järgnevuse külvikorras. Perekonda köömen kuuluvaid põllumajanduskultuure võib kasvatada samal maal kuni kolmel järjestikusel aastal, kuna harilikust köömnest saab saaki mitmel külvijärgsel aastal.

Ristõieliste sugukonda kuuluvaid põllumajanduskultuure (edaspidi ristõielised) ei ole lubatud kasvatada samal maal uuesti enne kolme aasta möödumist, kuna ristõieliste sage järgnevus külvikorras on loonud soodsad tingimused taimekahjustajate arvu suurenemiseks. Ristõielised kultuurid on nimetatud [põllumajanduskultuuride loetelus](#). Näiteks, kui 2017. aastal kasvatati põllul suvirapsi, siis sellel põllul võib suvirapsi või mõnda muud ristõielist kasvatada uuesti 2021. aastal.

Kultuuride järgnevust võetakse arvesse ka segude kasvatamisel. Näiteks, kui rapsi või sinepit kasutatakse põldherne tugikultuurina, võib sellel maal ristõielisi uuesti kasvatada pärast kolme aasta möödumist. Kui kahel eelneval aastal on samal põllul kasvatatud nisu või segavilja, mis sisaldab nisu, siis kolmandal aastal ei tohi sellel põllul enam nisu ega nisu sisaldavat segavilja kasvatada. Samamoodi on ka eri liiki teraviljade järgnevuse nõudega (teravilja või teravilja sisaldavaid segusid võib kasvatada kokku kuni kolmel järjestikusel aastal), mille puhul järgitakse samuti eelnevaid aastaid.

Sööti jäetud maa ja mustkesa, mida kasutatakse põllumajanduskultuuride vaheldusena, ei katkesta põllukultuuride ja köögiviljade järgnevust külvikorras. Ka pärast põhikultuuri koristamist samale maale külvatud vahekultuur, mis järgneva kalendriaasta kevadel mulda küntakse, ei katkesta põllukultuuride ja köögiviljade järgnevust külvikorras.

Viljavahelduse või külvikorra nõuded ei hakka kehtima mitte kohustuse võtmise aastast, vaid nende nõuete täitmisel peab arvestama samal maal ka kohustuseperioodile vahetult eelnenud aastatel kasvatatud kultuuridega. Näiteks, kui kohustuse võtmise aastale eelnenud kahel järjestikusel aastal on samal maal kasvatatud nisu, siis esimesel kohustuseaastal ei tohi sellel maal enam nisu kasvatada. Kui samal maal on enne kohustuse võtmist kolmel või enamal järjestikusel aastal kasvatatud teravilja, siis esimesel kohustuseaastal peab sellel maal kasvatama muud kultuuri kui teravili. Sama on rapsi jt ristõieliste kasvatamisega: kui kohustuse võtmisele vahetult eelnevatel aastatel on kasvatatud ristõielisi, võib ristõielisi samal maal kasvatada uuesti kolme aasta pärast.

Kultuuride järgnevust ei pea järgima mitmeaastaste köögiviljade, maasika ning ravim- ja maitsetaimede kasvatamisel ning alla 0,30 hektari suurusel põllul. Mitmeaastasteks köögiviljadeks loetakse rabarber, artišokk, spargel, maapirn, mädarõigas ja mugullauk.

Põllumajanduskultuurid peavad olema külvatud, maha pandud või istutatud kohustuseaasta 15. juuniks, kasutades kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid või tuleb maad sama kuupäeva seisuga hoida mustkesas või söötis.

2) Liblikõieliste põllumajanduskultuuride kasvatamine

Taotleja peab kasvatama vähemalt 15 protsendil toetusõiguslikul maal liblikõieliste sugukonda kuuluvaid põllumajanduskultuure (edaspidi liblikõielised). Liblikõielisi on lubatud kasvatada puhaskultuurina, segus kõrreliste heintaimedega või segus teiste haljasväetiseks kasvatatavate põllumajanduskultuuridega. Liblikõieliste kasvatamise protsendi täitmisel võetakse arvesse ka liblikõieliste puhaskultuuri ja liblikõieliste-kõrreliste heintaimede segud, mida kasutatakse allakülvina. Liblikõieliste kasvatamise protsendi täitmise arvestusse võetavad allakülvid peavad olema tehtud taotlemise aastal. Liblikõieliste kaetus liblikõieliste-kõrreliste heintaimede ja liblikõieliste-haljasväetistaimede segu taimikus peab olema vähemalt 30%.

Põldhernest on lubatud kasvatada tugikultuuriga, kui põldherne kaetus segu taimikus on vähemalt 70%. Herne kasvatamisel tugikultuuriga põhk ja juurejäänused lagunevad ja mineraliseeruvad lämmastikuks aeglasemalt kui herne puhaskultuuris kasvatamisel, säilitades mulla huumusevaru

ja minimeerides lämmastiku leostumist. Põldherne kasvatamisel tugikultuuriga tuleb järgida viljavahelduse nõudeid mõlema taimeliigi osas. Sama liiki põllukultuuri või köögivilja ei ole lubatud kasvatada samal põllul kauem kui kahel järjestikusel aastal. Näiteks, kui kahel eelneval aastal on samal maal kasvatatud kas otra puhaskultuurina või odra-põldherne segu, siis kolmandal aastal ei tohi sellel maal enam otra ega odra-põldherne segu kasvatada. Ühtlasi peab jälgima, et teravilja (sh teravilja sisaldavaid segusid) ei kasvatataks samal põllul enam kui kolmel järjestikusel aastal. Kui herne tugikultuuriks kasutatakse ristõielisi, peab arvestama, et ristõielisi võib samal maal uuesti kasvatada kolme aasta pärast.

Liblikõieliste puhaskultuuride ja liblikõielisi sisaldavate segude kasvatamine külvikorras suurendab mullaviljakust ja parandab mulla füüsikalisi omadusi. Liblikõieliste kasvatamisega väheneb taimekaitsevahendite ja mineraalväetiste kasutamise vajadus ja sellest tulenevalt säilib veekeskkonna seisund. Liblikõielised transpordivad sügavamatest mullakihtidest künnikihti mineraalseid toiteelemente ja sümbioosis mügarbakteritega seovad õhulämmastikku, muutes need järgnevatele kultuuridele kättesaadavaks. Mitmeaastaste liblikõieliste abil on võimalik efektiivselt alla suruda umbrohtusid ja vähendada viljaka mullakihi erosiooni. Ühtlasi mitmekesistavad liblikõielised maastikku, on toidutaimedeks tolmeldajatele ja elu-, toidu- ning varjepaikadeks teistele loomadele (sh lindudele), suurendades bioloogilist mitmekesisust.

Viljavaheldus- või külvikorraplaani koostamisel peab taotleja arvestama viljavahelduse või külvikorra ja liblikõieliste kasvatamise nõuetega. Viljavaheldus- või külvikorraplaanid peavad olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad!

3) Sertifitseeritud teraviljaseemne kasutamine

Taotleja peab kasutama külvisena taotluse esitamise aastale eelneva kalendriaasta sügisesel ja taotluse esitamise aasta kevadisel teraviljade külvipinnal kokku vähemalt 15% sertifitseeritud teraviljaseemet.

Teraviljadeks loetakse [põllumajanduskultuuride loetelus](#) teraviljade grupis nimetatud põllumajanduskultuurid. Maisi ja tatra külvipinda ning teravilja ja teiste põllumajanduskultuuride segu külvipinda ei arvestata teraviljade kogupinna hulka ning sertifitseeritud seemnega külvatud teraviljade pinna hulka. Teraviljadest koosnevad segud arvestatakse teraviljade pinna hulka, samuti arvestatakse teraviljade pinna hulka teraviljad või teraviljade segud, millele on tehtud allakülv. Sertifitseeritud seemnena arvestatakse teraviljaseemet kategooriaga supereliit, eliit või sertifitseeritud. Maisi ja tatra sertifitseeritud seemet ei arvestata sertifitseeritud teraviljaseemne hulka.

Eestis kasutatakse sertifitseeritud seemet mitmete teiste riikidega võrreldes oluliselt vähem. Sertifitseeritud seeme on sordiehtne, kontrollitud umbrohuseemnete (sh tuulekaer), taimehaiguste jms näitajate osas, mistõttu tema kasutamine vähendab põldude umbrohtumust ja taimekahjustajate levikut, vähendades vajadust taimekaitsevahendite kasutamise järele. Ühtlasi loob sertifitseeritud seemne kasutamine eeldused suurema ja kvaliteetsema saagi saamiseks, suurendamata keemilist koormust külvipinnale. Kaudselt aidatakse sertifitseeritud seemne nõudega kaasa uute sortide aretamisele. Kuna mitmete põllumajanduskultuuride (näiteks mais, raps) kasvatamisel kasutatakse juba valdavalt sertifitseeritud seemet, on suurem vajadus sertifitseeritud seemne kasutamise järele traditsiooniliste teraviljade kasvatamisel.

Samale põllule ei tohi külvata sertifitseeritud ja sertifitseerimata teravilja seemet, välja arvatud juhul, kui sertifitseerimata seemet kasutatakse allakülviks. Seega ei tohi sertifitseeritud seemet segada sertifitseerimata seemnega, samuti ei tohi põllu üht osa külvata sertifitseerimata ja teist osa sertifitseeritud seemnega. Viimasel juhul loetakse, et tegemist on kahe erineva põlluga.

Seemnepartii sertifitseerimist tõendav külvatud seemne müügipakendi etikett ja sertifitseeritud seemne ostmist tõendav dokument peavad olema kohustuseperioodi jooksul kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad!

2021. aastal võetud KSM 1-aastase kohustuse puhul ei kohaldata sertifitseeritud seemne kasutamise nõuet põllumajandusmaa suhtes, millele külvati 2020. aasta sügisel sertifitseerimata seemnega taliteravilja. Kuna 2021. aastal saab uut KSM kohustust võtta vaid 1 kalendriaasta pikkusena ning vastav määruse muudatus jõustus pärast taliteravilja külviaega, ei ole võimalik uuel taotlejal sertifitseeritud teraviljaseemne kasutamise nõuet määruks toodud tingimustel täita.

4) Glüfosaadipiirang

Glüfosaati sisaldavate umbrohutõrjevahendite ja teiste taimekaitsevahendite kasutamise piiramine suurendab bioloogilist mitmekesisust, tagab mulla- ja vee-elustiku parema ohutuse ja vähendab jääkainete sisaldust toidus ning loomasöödas.

Glüfosaati sisaldavaid taimekaitsevahendeid ei ole lubatud kasutada põllukultuuridel ja köögiviljadel tärkamisest, istutamisest või mahapanemisest kuni saagi koristamiseni. Samuti ei ole lubatud kasutada glüfosaati haljaskesal ja haljasväetiseks kasvatatavatel heintaimedel. Haljaskesa või haljasväetiseks kasvatatavate põllumajanduskultuuride puhul märgitakse pindalatoetuste taotlusele ja maksetaotlusele kasvatatav põllumajanduskultuur ja tehakse haljaskesa korral märke HK ja haljasväetistaimede sissekänniaastal märke HV. Põllul, millele taotletakse toetust mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest, ei ole lubatud kasutada glüfosaati sisaldavaid taimekaitsevahendeid selle lisategevuse toetuse taotlemise aastal.

5) Talvine taimkate

Taotleja peab hoidma toitainete leostumise vältimiseks vähemalt 30% toetusõiguslikust maast kohustuseaasta 1. novembrist kuni järgneva kohustuseaasta 31. märtsini põllumajanduskultuurist koosneva talvise taimkatte all. Talviseks taimkatteks loetakse taliviljad, kuni 4-aastased rohumaad, maasikas ning muud sügisel rohelise taimiku moodustavad põllumajanduskultuurid, sh ka püüdekultuurid. Koristuse käigus mahavarisenud kultuurtaimede seemned on varis, millest tärgranud taimed loetakse umbrohuks ning seetõttu ei arvestata seda talviseks taimkatteks. Kuna sööti jäetud maa ei ole külvatav põllumajanduskultuur, siis sööti jäetud maad talviseks taimkatteks ei arvestata. Koristamata põllukultuure ja kõrretüüd ei loeta talviseks taimkatteks, kuna sellised taimed on kasvu juba lõpetanud ja ei väldi leostumist.

KSM 1-aastase kohustuse puhul peab maad talvise taimkatte all hoidma taotluse esitamise aasta 1. novembrist kuni 31. detsembrini.

6) Mullaproovid

Mullaproovide analüüsi tulemusi teades on võimalik koostada väetamisplaan selliselt, et see minimeeriks muldade kurnamist ning üleväetamisest tulenevat keskkonnareostust. Samuti on võimalik planeerida mullaanalüüside tulemustest lähtudes sobivat külvikorda ja agrotehnikat ning vajadusel muldade neutraliseerimist, et luua kultuurtaimede jaoks soodsamad kasvutingimused ja vältida ebaotstarbekat väetiste ning liigset taimekaitsevahendite kasutamist.

Taotlejal peab igal kohustuseaastal olema iga kuni viie hektari toetusõigusliku maa kohta laboriprotokoll mulla happesuse, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse kohta (kehtib kuni 5 aastat) või kui mullaanalüüsi ei ole esitada, tuleb korraldada mullaproovide võtmine ja analüüside tegemine. Taotleja peab korraldama toetusõigusliku maa kohta mullaproovide võtmise ning proovide saatmise mullaanalüüside tegemiseks mulla ja pinnase analüüsiks akrediteeritud laboratooriumisse hiljemalt kohustuseaasta 1. detsembriks. Kui toetusõiguslikult maalt on mullaproov varem võetud ja selle kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla happesuse,

taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse kohta, peab taotleja järgmise mullaproovi võtmise ja laboratooriumisse saatmise korraldama eelmise mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks. Näiteks, kui eelmised mullaproovid võeti 2016. aastal, tuleb uued proovid võtta 2021. aasta 1. detsembriks.

Taotleja peab korraldama mullaproovide võtmise arvestusega, et iga kuni viie hektari toetusõigusliku maa kohta on võetud üks mullaproov, millest on võimalik määrata mulla happesust, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldust ning mulla orgaanilise süsiniku sisaldust. Kui toetusõiguslikku maad on alla 5 hektari, tuleb võtta vähemalt üks mullaproov, millest tuleb lasta analüüsida mulla happesus ning taimedele omastatavate toiteelementide fosfori ja kaaliumi sisaldus. Kui toetusõiguslikku maad on näiteks 20,1 hektarit, tuleb võtta mulla happesuse, fosfori ja kaaliumi analüüsimiseks 5 mullaproovi, kui maad on 19,9 hektarit, tuleb võtta 4 mullaproovi jne.

Arvesse võetakse ka varem võetud mullaproovid, mis ei ole vanemad kui viis aastat ja mille kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla happesuse ning taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse kohta. Seega peab taotleja tagama, et iga kohustuseaasta 1. detsembriks on toetusõigusliku maa iga kuni 5 hektari kohta olemas kas kehtivad analüüsitulemused mulla happesuse ning taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse kohta või on võetud nõuetekohased mullaproovid ja saadetud need laboratooriumisse analüüsimiseks.

Kui kohustuse võtmise aastale eelnenud viie aasta jooksul ei ole põllumajandusliku majapidamise toetusõiguslikult maalt mullaproove võetud ja laboratooriumisse analüüsimiseks saadetud, tuleb mullaproovide võtmine ja laborisse analüüsimiseks saatmine korraldada esimese kohustuseaasta 1. detsembriks. Kui taotleja suurendab 5-aastase kohustuseperioodi jooksul toetusõigusliku maa pindala, peab ka sellel maal järgima mullaproovide nõuet.

Üle 10 ha suuruse toetusõigusliku maaga põllumajanduslikes majapidamistes peab mullaproovid võtma Põllumajandusuuringute Keskuse (edaspidi PMK) korraldatud mullaproovivõtjate koolituse läbinud isik. Kui mullaproovid kogub koolituse läbinud isik, väljastab PMK analüüsitulemustega nii laboriprotokolli kui ka väetustarbekaardi. Väetustarbekaardi alusel saab tootja planeerida väetamist vastavalt väetustarbele põldude ja ka põlluosade lõikes. Mullaproovivõtjate koolituse läbinud isikute nimekiri koos kontaktandmete ja tegevuse maakonnaga on kättesaadav [PMK kodulehel](#).

Laboratooriumis peab määrama mullaproovidest mulla happesuse kaaliumkloriidi (pH KCl) lahusest, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse Mehlich 3, Egnér-Riehmi topeltlaktaadi (DL) või Egnér-Riehm-Domingo ammooniumatsetaat-laktaadi (AL) meetodil. Nimetatud meetoditel on Eestis välja töötatud väetustarbe gradatsioonid ja seega on need meetodid Eesti tingimustes väetamise planeerimisel kasutatavad.

Kohustuseperioodi jooksul võetud mullaproovidest peab lisaks taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldusele ning mulla happesusele analüüsima viienda kohustuseaasta 1. detsembriks ka mulla orgaanilise süsiniku sisalduse arvestusega, et toetusõigusliku maa iga kuni 20 hektari kohta oleks analüüsitud vähemalt üks proov. Kui toetusõiguslikku maad on alla 20 hektari, tuleb analüüsida vähemalt ühest mullaproovist mulla orgaanilise süsiniku sisaldus. Kui toetusõiguslikku maad on näiteks 20,1 hektarit, tuleb võtta 5 mullaproovi, millest analüüsitakse mulla happesust, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldust ning nendest viiest proovist kahel tuleb analüüsida lisaks mulla orgaanilise süsiniku sisaldust.

Laboratooriumi väljastatud laboriprotokoll mullaproovide analüüsi tulemustega peab olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadav!

KSM 1-aastase kohustuse puhul peab taotleja korraldama mulla orgaanilise süsiniku sisalduse analüüsimise taotluse esitamise aasta 1. detsembriks võetud mullaproovidest. Kui KSM toetusõiguslikult maalt on mullaproov varem võetud ja selle kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla orgaanilise süsiniku sisalduse kohta, peab taotleja järgmise mullaproovi võtmise ja laboratooriumisse saatmise korraldama eelmise mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks.

7) Väetamisplaani koostamine

Taotleja, kes kasutab väetist, peab koostama kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaa kohta iga kohustuseaasta 15. juuniks väetamisplaani. Väetamisplaani peab taotleja kandma andmed orgaaniliste ja mineraalväetiste kasutamise kohta põldude lõikes, arvestades väetatavate põllumajanduskultuuride toitainevajadust, saaki ning mulla toiteelementide ja orgaanilise süsiniku sisaldust. Väetamisplaani koostamisel tuleb arvesse võtta mullaproovide analüüsitulemusi ning järgida [veeseaduses](#) kehtestatud väetiste kasutamise piirnorme. Kohustuseperioodi jooksul koostatud väetamisplaanid peavad olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad!

Väetamisplaani koostamisega planeeritakse taimede kasvuks vajaminevad väetisekogused, arvestades kultuuride toitainevajadust, planeeritavat saaki ja mulla toiteelementide ning orgaanilise süsiniku sisaldust. Selliselt koostatud väetamisplaani kohaselt väetamine minimeerib muldade kurnamist ühelt poolt ning üleväetamisest tulenevat keskkonnareostust teiselt poolt.

8) Toetusõigusliku maa ja avalikult kasutatava tee vahele rajatava rohumaariba või muu maastikuelemendi nõue

Kui taotleja põld või põllud, millel kasvatatakse põllukultuure, köögivilja, ravim- või maitsetaimi või mida hoitakse mustkesas või söötis, moodustavad enam kui 20 hektari suuruse ühtse maa-ala, mis piirneb mootorsõidukite liiklemiseks avalikult kasutatava teega, mille koosseisu kuuluval teemaal ega teega külgneval taotleja põllumajandusmaal ei asu vähemalt kahe meetri laiust püsitaimestikuga rohumaariba või maastiku joonelementi, nagu kraav, hekk või kiviaed (edaspidi maastiku joonelement), peab taotleja eelpool nimetatud tee ja põllukultuuride, köögivilja, ravim- või maitsetaimede, mustkesa ning sööti jäetud maa vahele rajama 2–5 meetri laiuse rohumaariba või maastiku joonelemendi.

Looduslik taimkate suurepinnaliste põldude servas tagab erinevate kohalike taksonoomiliste rühmade nagu putukad, linnud, mullamikroobid jt jätkusuutliku püsimise ja mitmekesisuse põldude vahetus läheduses, säilitab mitmekesise põllumajandusmaastiku, ökoloogiliste ja inimestele kasulike funktsioonide toimimise. Sellised alad on levimiskoridorideks, elu- ja varjupaikadeks ning alternatiivseteks toitumispaikadeks tolmeldajatele, parasitoididele ja rööv- ning segatoiduliste lüljalgsetele (näiteks jooksiklased, pehmeoorlased, ämblikud), kes pakuvad põldudel tolmeldamisteenust või biotõrjet.

Avalikult kasutatava tee mõiste on sätestatud [ehitusseadustikus](#). Ehitusseadustiku kohaselt on avalikult kasutatavaks teeks riigitee, kohalik tee ja avalikuks kasutamiseks määratud eratee. Riigitee on riigile kuuluv tee, mille osas omaniku ülesandeid täidab Transpordiamet. Kohalik tee on tee, mille osas omaniku ülesandeid täidab kohaliku omavalitsuse üksus. Kohalik tee võib olla avalikuks kasutamiseks määratud eratee, kohaliku omavalitsuse üksusele kuuluv tee või kohaliku omavalitsuse volikogu otsuse kohaselt kohaliku omavalitsuse hallatav kohaliku liikluse korraldamiseks vajalik muu tee. Kuna eelpool märgitud rohumaariba või maastiku joonelement peab asuma üksnes mootorsõidukite liiklemiseks avalikult kasutatava tee ääres, ei kohaldu nõue jalgte ega jalgrattatee osas. [Liiklusseaduse](#) kohaselt on mootorsõiduk mootori jõul liikuv sõiduk ning mootorsõidukiks ei loeta piiratud liikumisvõimega isikule kasutamiseks ettenähtud

mootoriga sõidukit, elektrimootoriga jalgratast, tasakaaluliikurit, pisimopeedi, robotliikurit, maastikusõidukit, trammi ega sõidukit, mille valmistajakiirus on alla kuue kilomeetri tunnis. Avalikult kasutatavate riigiteede ja kohalike teede asukohta saab vaadata [teeregistrist](#) Maa-ameti [kaardirakenduse](#) vahendusel. Avalikuks kasutamiseks määratud erateede kohta saab infot kohalikest omavalitsustest.

Rohumaariba või maastiku joonelementi ei pea rajama nende alla 20 hektari suuruste põldude äärde, mis moodustavad küll kõrvalasuva põllu või põldudega kokku üle 20 hektari suuruse maa-ala, aga on eraldatud kõrvalasuvast põllust [HPK määruse](#) § 3 lõigetes 1–7 määratletud maastikuelemendiga. Põld peab olema teisest põllust HPK määrukses kirjeldatud maastikuelemendiga eraldatud ilma katkestuseta. Rohumaariba rajamise nõude täitmisel arvestatakse põllu pindala ilma HPK määruse § 3 lõigetes 1–7 määratletud maastikuelementide pindalata.

Kui rohumaariba või maastiku joonelemendi laius on väiksem kui kaks meetrit, peab taotleja rajama rohumaariba või maastiku joonelemendi nii, et rohumaariba või maastiku joonelementide laius kokku on 2–5 meetrit. Rohumaariba või maastiku joonelement tuleb rajada hiljemalt kohustuseaasta 15. juuniks. Rohumaariba tuleb rajada mitmeliigilisena ning see peab koosnema madalate või keskmisekasvuliste kõrreliste heintaimede ja rohtsete õistaimede segust.

Selleks, et rohumaaribad oleksid ökoloogiliselt kvaliteetsemad, liigirikkamad ning toimiksid paremini elupaikadena erinevatele organismirühmadele, on soovitatav nende rajamisel kasutada traditsioonilisest rohumaakülvist hõredamat külvi ja suurendada külviliikide arvu segudes. Selleks võib lisada segusse väga väikese osakaaluga lisaliike (näiteks korjates selleks lähiümbruses kasvavate looduslike taimede seemneid). Samuti on soovitatav vähendada suurema idanemisvõimega liikide proportsiooni külvisegudes, et need ei hakkaks liigselt domineerima.

Kui rohumaariba rajamisel on olemasolev rohukamarat moodustavate püsitaimedega rohumaariba vähemalt ühe meetri laiune, võib taotleja jätta ülejäänud servaosa sellest põllumaast sööti. Rohumaariba rajamiseks sööti jäetud põllumaa serva on soovitatav umbrohtude allasurumiseks sööti jätmise aastal ja sellele järgneval aastal enne 10. augustit vähemalt kaks korda (vajadusel sagedamini) niita.

Taotleja ei tohi toetusõiguslikul maal olemasolevat või alles rajatud rohumaariba kohustuseperioodi jooksul üles harida ega muul viisil hävitada. Toetusõiguslikul maal asuvat rohumaariba tuleb igal kohustuseaastal 10. augustiks niita või hekseldada. Umbrohtude ja kiirekasvuliste püsikute kasvu pidurdamiseks ja madalamakasvuliste liikide arenguks võib esmaniite teha juba varasuvel. Rohumaaribal tuleb võimaluse korral vältida väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamist. Rohumaaribadel ei tohi esineda tuulekaera taimi ja keskkonnaministri 7. oktoobri 2004. a määrukses nr 126 „[Looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide nimekiri](#)” loetletud taimeliikide taimi. Ida-kitseherne ja lupiini taimi võib rohumaaribal olla kuni 10%-l serva joonpikkusest. Ida-kitsehernes ja lupiin on invasiivsed liigid, mis ei sobi põlluservadesse, kuhu peaks kujunema poollooduslik kooslus. Lisaks moodustavad ida-kitsehernes ja lupiin tihedaid puhmikuid, mille tõttu on teiste liikide kasv ja levik pärsitud, põlluservad peaksid aga olema mitmekesise taimestikuga.

9) Koolitused

Taotleja või tema esindaja, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, peab osalema PMK või Maaeluministeeriumi korraldatud keskkonnasõbraliku majandamise algkoolitusel esimese kohustuseaasta 1. detsembriks ja keskkonnasõbraliku majandamise täienduskoolitusel viienda kohustuseaasta 15. juuniks. Keskkonnasõbraliku majandamise alg- ja/või täienduskoolituste korraldaja kannab koolitustel

osalenute andmed ühtsesse andmebaasi, mille kaudu kontrollib PRIA koolitustest osavõttu. Koolitusel osaleva töötajaga sõlmitud töösuhte aluseks peab olema vormistatud tööleping. Töötajaks ei loeta teenust osutavaid isikuid, st. töövõtulepingu, käsunduslepingu või muu võlaõigusliku lepingu alusel teenust osutavaid isikuid. Erandina võib koolitusel osaleda juhatuse liige.

Koolitustena arvestatakse keskkonnasõbraliku majandamise koolitusi, mis on korraldatud alates 2015. aastast. Kui toetuse saaja annab kogu oma kohustuse või osa sellest üle teisele isikule ning kui kohustuse ülevõtjal puudus varem kohustus, peab kohustuse ülevõtja või tema esindaja kohustuse ülevõtmise aasta 1. detsembriks osalema keskkonnasõbraliku majandamise algkoolitusel ja viienda kohustuseaasta 15. juuniks keskkonnasõbraliku majandamise täienduskoolitusel. Kui kohustus võetakse üle pärast kolmandat kohustuseaastat, ei pea kohustuse ülevõtja algkoolitusel osalema. Täienduskoolitusel osalemist ei nõuta, kui kohustus võetakse üle pärast neljandat kohustuseaastat. Kui taotleja või tema põllumajandusliku majapidamise töötaja on osalenud keskkonnasõbraliku majandamise alg- või täienduskoolitusel enne põllumajanduslikku majapidamisse tööle asumist, esitab taotleja PMKle kirjalikult (ere.ploomipuu@pmk.agri.ee) teabe töötaja koolituse läbimise kohta.

KSM 1-aastase kohustuse puhul ei pea taotleja KSM täienduskoolitusel osalema, kuna 1 kalendriaasta pikkuse kohustuse puhul on ühel aastal kahel koolitusel, st algkoolitusel ja täienduskoolitusel, osalemine toetuse taotlejale keeruline. Toetuse taotleja on aga kohustatud osalema KSM algkoolitusel taotluse esitamise aasta 1. detsembriks. Koolituse nõude kontrollimisel võetakse arvesse alates 2015. aastast läbitud koolitused.

3.1.2. KSM lisategevused

KSM lisategevuse toetusõiguslikkuse nõuded taotlejale

Mesilaste korjealade rajamise ja täiendava veekaitse lisategevuste eest võib toetust taotleda üksnes taotleja, kes taotleb toetust KSM põhitegevuse eest. Ka põllulindude soodustamise lisategevust võib ellu viia üksnes taotleja, kes taotleb toetust põhitegevuse eest.

Mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest toetuse taotlemiseks peab taotlejal olema vähemalt 10 mesilasperet või peab tal olema mesilasperede kasutamise kohta kokkulepe mesinikuga, kellel on vähemalt 10 mesilasperet. Mesilaspered peavad olema registreeritud põllumajandusloomade registris taotluse esitamise aasta 1. mai seisuga.

KSM lisategevuse toetusõiguslik põllumajandusmaa

Lisategevuste elluviimise korral võib toetust taotleda kohustusealuse maa kohta, millel viiakse ellu põhitegevust ning mesilaste korjealade rajamise lisategevuse korral peab sellel maal lisaks kasvatama toetusõiguslikke korjetaimi. Täiendava veekaitse ja mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest võib toetust taotleda samaaegselt sama maa kohta.

Mesilaste korjealade rajamise lisategevuse toetusõiguslikud korjetaimed:

põld-hiirehernes, aniisi hiidiisop, harilik isop, harilik esparsett, harilik keerispea, harilik kurgirohi, harilik lutsern, humallutsern, aedmajaraan, kollane mesikas, valge mesikas, valkjas mesiohakas, pikalehine münt, piparmünt, põldmünt, rohemünt, väärismünt, ümaralehine münt, harilik nõiahammas, naistenõges, punane ristik, roosa ristik, valge ristik, aedsalvei, valge sinep, veiste südamerohi, harilik tatar, moldaavia tondipea, põlduba, aeduba, harilik ussikeel, suvivikk.

Mesilaste korjealade rajamise lisategevuse elluviimise eest antakse toetust iga 0,50 hektari toetusõigusliku maa kohta, millel kasvatatakse korjetaimi ja mille kohta on vähemalt üks mesilaspere kas taotlejal endal või mesinikul, kellega taotlejal on kokkulepe mesilasperede kasutamiseks. Mesilasperena arvestatakse tootmisperet. Taotleja võib rajada korjealasid suuremas ulatuses, kui on taotluses teada antud nendele vastavaid mesilasperesid, kuid toetust antakse nende hektarite eest, mis vastavad taotluses märgitud ja põllumajandusloomade registris registreeritud mesilasperede arvule. Kui taotlusele märgitud mesilaspered vääramatu jõu või erandlike asjaolude tõttu hukkuvad, tuleb sellest PRIAt teavitada [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) nr 640/2014](#) artikli 4 kohaselt 15 tööpäeva jooksul. Mesilasperede loendamisel arvestatakse kõik ühes tarus peetavad mesilased üheks mesilaspereks. Mesilaspered peavad olema korjetaimedega rajatavast põllust kuni 200 meetri kaugusel vähemalt taotlemise aasta 15. juunist kuni 15. augustini.

Mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest ei või taotleda toetust maa kohta, millele taotletakse keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimakasvatuse või maasikakasvatuse toetust või millel kasvatatakse kultuure kitsede ja lammaste söödaks loomade heaolu toetuse saamiseks.

Toetuse saamise nõuded

Täiendava veekaitse lisategevusega suurendatakse maa pinda, mida hoitakse toitainete leostumise vältimiseks talvise taimkatte all. Toetuse saamiseks peab KSM toetusõiguslikust maast vähemalt 50% olema taotluse esitamise aasta 1. novembrist kuni sellele järgneva kohustuseaasta 31. märtsini põllumajanduskultuurist koosneva talvise taimkatte all. Talviseks taimkatteks loetakse taliviljad, kuni 4-aastased rohumaad, maasikas ning muud sügisel rohelist taimikut omavad põllumajanduskultuurid, sh püüdekultuurid. Talviseks taimkatteks ei arvestata koristuse käigus mahavarisenud kultuurtaimede seemnetest tärganud taimi, koristamata põllukultuure ja kõrretüüd.

KSM 1-aastase kohustuse puhul peab täiendava veekaitse lisategevuse toetuse taotlemisel maad põllumajanduskultuurist koosneva talvise taimkatte all hoidma taotluse esitamise aasta 1. novembrist kuni 31. detsembrini.

Mesilaste korjealade rajamise lisategevusega luuakse mesilasperede lähedusse õietolmu ja nektarit pakkuv toiduressurss, mis tõstab mesilaste vastupidavust haigustele, kahjuritele ja keskkonnast tulenevale negatiivsele mõjule. Taotleja peab kasvatama toetusõiguslikul maal kuni kohustuseaasta 15. augustini mesilasperedest kuni 200 meetri kaugusel vähemalt kolme korjetaime liiki. Korjetaimedega rajatud põld, kui see paikneb mesilasperedest kaugemal kui 200 meetrit, peab puutuma kokku mõne teise korjetaimede põlluga nii, et lähim korjetaimede põld asub mesilasperedest kuni 200 meetri kaugusel. Kui mesilaspered paiknevad vaid ühe korjetaimede põllu servas, peab see põld moodustama ülejäänud korjetaimede põldudega ühtse maa-ala.

Korjetaimed peavad olema külvatud puhaskultuurina, lubatud on allakülvid korjetaimedele järgmise aasta korjeala loomiseks. Näiteks keerispeale, mis on üheaastane kultuur ja õitseb külvamise aastal, võib teha ristiku allakülvi. Ristik valdavalt esimesel aastal ei õitse, kuid järgneval aastal pakub mesilastele rikkalikku toiduressurssi. Korjetaimedena arvestatakse üksnes korjetaimede liike, mis taotluse esitamise aastal õitsevad!

Kolmest suurima pindalaga korjetaime liigist väikseima liigi kogupindala ei tohi olla alla 20% kolme peamise korjetaime liigi kogupindalast. Mesilased hindavad korjetaimede ressurssi selle suuruse järgi ja väga väikese pinna korral ei pruugi nad seda ala korjeks kasutada.

Põllul, millele taotletakse toetust mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest, ei ole lubatud kasutada glüfosaati sisaldavaid taimekaitsevahendeid toetuse taotlemise aastal. Võimaluse korral tuleb mesilaste korjealadeks rajatud maal vältida ka teiste taimekaitsevahendite ning väetiste kasutamist. Korjetaimede kasvatamisel peab järgima ka KSM viljavahelduse nõudeid ja arvestama heintaimede vanusega! Toetust ei või taotleda heintaimedele, mida on kasvatatud samal maal järjest enam kui neljal aastal.

Korjetaimede kasvatamisel on niitmine, karjatamine, hekseldamine ja maa ettevalmistamine järgmise kultuuri kasvatamiseks keelatud kuni kohustuseaasta 15. augustini. Sellel kohustuseaastal, kui taotletakse toetust mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest, peab mitmeaastaseid korjetaimi, mida ei kasutata haljasväetiseks (taotlusel lisaks märke HV), ajavahemikul 16. august kuni 15. september niitma või hekseldama. Mitmeaastaste korjetaimede külviaastal mitmeaastaseid korjetaimi niitma või hekseldama ei pea.

Põllulindude soodustamise lisategevusega soodustatakse bioloogilist mitmekesisust, sealhulgas pakuvad sellised alad lindudele pesitsemis- ja toitumispaiku. Taotleja võib jätta alates teisest kohustuseaastast oma kasutuses oleva püsirohumaa ja alates 2019. aastast ka MULD toetusega hõlmatud põllumaa üle aasta niitmata, hekseldamata või muul moel hooldamata hektarite ulatuses, mis on väiksem või võrdne kohustuseaasta KSM toetusõigusliku maa pindalaga. Püsirohumaa hulka kuuluvad ka MULD toetusega hõlmatud püsirohumad. Püsirohumaa või MULD toetusega hõlmatud põllumaa põld tuleb jätta hooldamata kogu põllu pindala ulatuses. Kohustuseperioodi jooksul võib püsirohumaa ja MULD toetusega hõlmatud põllumaa jätta hooldamata nii ühel kui ka mitmel kohustuseaastal, kuid seda maad ei tohi jätta hooldamata kahel järjestikusel aastal. Maa hooldamata jätmisele järgneval aastal tuleb see püsirohumaa või MULD toetusega hõlmatud põllumaa põld ühtse pindalatoetuse saamise nõuete kohaselt hooldada. Kui püsirohumaa, mis eelmisel aastal oli kasutuses põllumaana (tähisega P) jäeti hooldamata, siis ühtse pindalatoetuse saamiseks tuleb rohumaa hooldamata jätmise aastale järgneval kalendriaastal hooldada. Püsirohumaa andmed peavad olema kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse, mida saab teha ka samaaegselt toetuse taotluse esitamisega.

KSM 1-aastase kohustuse puhul võib taotleja toetuse taotlemise aastal viia ellu põllulindude soodustamise lisategevust. See tähendab, et taotleja võib jätta taotluse esitamise aastal oma kasutuses oleva püsirohumaa ja MULD toetusega hõlmatud põllumaa niitmata, hekseldamata või muul moel hooldamata hektarite ulatuses, mis on väiksem või võrdne kohustuseaasta KSM toetusõigusliku maa pindalaga. Sealjuures peab taotleja arvestama, et põllulindude soodustamise lisategevust saab ellu viia üle aasta, see tähendab, et maad ei tohi hooldamata jätta kahel järjestikusel aastal.

3.2. Keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimakasvatuse ning maasikakasvatuse toetuse (KSK) nõuded

Maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrusega nr 51 „[Keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimakasvatuse ning maasikakasvatuse toetus](#)“ kehtestatakse KSK toetuse andmise tingimused ning kord. KSK on 1-aastane toetus.

KSK toetust saavad taotleda põllumajandusega tegelevad füüsilisest isikust ettevõtjad või juriidilised isikud.

KSK toetusõiguslik põllumajandusmaa

KSK toetuse puhul on toetusõiguslik vähemalt 0,30 hektari suurune põllumajandusmaa. Toetusõigusliku maa hulka võib arvata ka põlluga külgneva kuni 15 meetri laiuse teenindusala, mis on aianduskultuuride kasvatamisel vajalik põllutöömasinate ümberpööramiseks kummaski rea otsas. Samas ei ole teenindusala jätmine kohustus, vaid võimalus. Näiteks, kui taotleja toetusõigusliku maaga külgneb püsirohuma, millel põllutöömasinaid ümber pööratakse, pole vaja eraldi teenindusala rajada või jätta.

Toetusõiguslik on põllumajandusmaa, mille kohta on taotleja võtnud KSM toetuse kohustuse. Toetust saab taotleda avamaa köögivilja või maasikataimede kasvatamiseks või järgnevate ravim- ja maitsetaimede kasvatamiseks:

1. Aedtill *Anethum graveolens*
2. Altee, harilik *Althaea officinalis*
3. Aniisi-hiidiisop *Agastache foeniculum*
4. Apteegitill, aed- *Foeniculum vulgare*
5. Estragonpuju *Artemisia dracunculus*
6. Iisop, harilik *Hyssopus officinalis*
7. Kapsasrohi, must *Brassica nigra*
8. Kapsasrohi, sarepta *Brassica juncea*
9. Karulauk *Allium ursinum*
10. Kassinaeris, mets- *Malva sylvestris*
11. Kassinaeris, muskus- *Malva moschata*
12. Kikkaputk, harilik *Angelica archangelica*
13. Koriander, aed- *Coriandrum sativum*
14. Kress, salat- *Lepidium sativum*
15. Kuldjuur, roosilõhnaline *Rhodiola rosea*
16. Kummel, tee- *Chamomilla recutita*
17. Lagritsa-magusjuur *Glycyrrhiza glabra*
18. Lavendel, tähk- *Lavendula angustifolia*
19. Lavendel, vahelmine *Lavendula x intermedia*
20. Leeskaputk, harilik *Levisticum officinale*
21. Liivatee, aed- *Thymus vulgaris*
22. Liivatee, sidrun- *Thymus x citriodorus*
23. Liivatee, varane *Thymus praecox*
24. Liivsinip, võõr- *Diplotaxis tenuifolia*
25. Maarjaohakas, harilik *Silbum marianum*
26. Majoraan, aed- *Origanum majorana*
27. Mesiputk *Myrrhis odorata*
28. Monarda, aed- *Monarda didyma*
29. Monarda, sidrun- *Monarda citriodora*
30. Murulauk *Allium schoenoprasum*
31. Mädarõigas, aed- *Armoracia rusticana*
32. Münt, pikaleheline *Mentha longifolia*
33. Münt, ümaraleheline *Mentha rotundifolia*
34. Münt, pipar- *Mentha x piperita*
35. Münt, rohe- *Mentha spicata*
36. Münt, väär- *Mentha x gracilis*
37. Naistenõges, harilik *Nepeta cataria*
38. Petersell, aed- *Petroselinum crispum*
39. Pune, harilik *Origanum vulgare*

40. Rukkilill *Centaurea cyanus*
41. Saialill, harilik *Calendula officinalis*
42. Salvei, aed- *Salvia officinalis*
43. Sidrunmeliss *Melissa officinalis*
44. Siilkübar, ahtalehine *Echinacea angustifolia*
45. Siilkübar, kahkjass *Echinacea pallia*
46. Siilkübar, purpur- *Echinacea perpurea*
47. Siniläti, harilik *Polemonium caeruleum*
48. Südamerohi, veiste- *Leonurus villosus*
49. Tondipea, moldaavia *Dracocephalum moldavica*
50. Vaak, aed- *Inula helenium*
51. Võõrkapsas, põld- *Eruca sativa*
52. Vägihein, kõrge *Verbascum densiflorum*
53. Vägihein, suureõieline *Verbascum phlomoides*
54. Vürtsbasiilik *Ocimum basilicum*

Kui toetusõiguslikul põllumaal kasvatatakse kohustuseaastal eelpool nimetatud ravim- või maitsetaimi rohkem kui kümnel hektaril, ei anta toetust nende kasvatamiseks kasutatava selle põllumaa pindala osa kohta, mis ületab kümnet hektarit.

Maa, mille kohta taotletakse toetust keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse eest, on toetusõiguslik, kui seal kasvatatavate maasikataimede miinimumtihedus on 20 000 taime hektari kohta. Taimede miinimumtiheduse määramisel ei arvestata teenindusala alla jäävat maad.

Keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimikasvatuse eest ei või toetust taotleda maa kohta, millele taotletakse:

- 1) KSM toetust mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest;
- 2) KSK toetust keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse eest;
- 3) PLK toetust;
- 4) MULD toetust;
- 5) SORT toetust;
- 6) MAH toetust;
- 7) VESI toetust maa rohumaana hoidmise eest.

KSK toetust ei või taotleda ka maa kohta, millel kasvatatakse põllumajanduskultuuri kitsede ja lammaste söödaks LHT toetuse raames.

Keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse eest ei või toetust taotleda maa kohta, millele taotletakse:

- 1) KSM toetust mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest;
- 2) KSK toetust keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimikasvatuse eest;
- 3) PLK toetust;
- 4) MULD toetust;
- 5) SORT toetust;
- 6) MAH toetust;
- 7) VESI toetust maa rohumaana hoidmise eest.

Toetuse saamise nõuded

- 1) Glüfosaadipiirang

Toetusõiguslikul maal ei tohi kohustuseperioodi jooksul kasutada glüfosaati sisaldavaid taimekaitsevahendeid (nõue ei kehti keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse puhul).

2) Teenindusalad

Taotleja peab hoidma teenindusala tegevuse elluviimise kohustuseaastal kuni põllumajanduskultuuri koristamiseni rohukamaras. Rohu kõrgus võib teenindusalal olla kuni 30 cm.

3) Keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse nõuded

Taotleja peab kasutama maal, millel kasvatatakse maasikataimi, maasikaridade peal multši. Multši tuleb kasutada alates istandiku rajamisest ja see peab olema põllul kogu vegetatsiooniperioodi jooksul. Multšimaterjali valib toetuse taotleja ise. Näiteks võib kasutada puukoort, põhku, kilet, tekstiili, peenravaipa, saepuru, lehti, heina, paberit jms materjali. Kui multšina on kasutatud sõnnikut, loetakse see multšiks juhul, kui see on väga rohke põhuga. Vegetatsiooniperiood algab kevadel, kui õhutemperatuur on pikema perioodi jooksul üle +5 kraadi ja lõpeb, kui õhutemperatuur langeb püsivalt alla +5 kraadi (september-oktoober).

Taotleja peab hoidma maal, millel kasvatatakse maasikataimi, maasika reavahed multsiga kaetuna või niidetud rohukamaras. Kogu põllul ei tohi rohu kõrgus ületada 30 cm.

4) Mullaproovid

Taotleja peab korraldama toetusõigusliku maa kohta, millel kasvavad need kultuurid, mille kohta ta toetust taotleb, mullaproovide võtmise ning proovide saatmise mullaanalüüsides tegemiseks mulla ja pinnase analüüsimiseks akrediteeritud laboratooriumisse hiljemalt tegevuse esmakordse elluviimise kohustuseaasta 2. maiks. Kuna toetusõiguslikud on nii maa, millel kasvatatakse avamaa köögivilja või ravim- või maitsetaimi kui ka maa, millel kasvatatakse maasikataimi, siis on täpsustatud, et mullaproovid tuleb teha vaid selle toetusõigusliku maa kohta, millel kasvavad need kultuurid, millele taotleja toetust taotleb. Ehk kui toetust taotletakse ainult keskkonnasõbralikuks maasikakasvatuseks, tuleb mullaproovid võtta ainult sellelt toetusõiguslikult maalt, millel kasvatatakse maasikataimi. Kui toetust taotletakse ainult keskkonnasõbralikuks köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimakasvatuseks, tuleb mullaproovid võtta sellelt toetusõiguslikult maalt, millel kasvatatakse avamaa köögivilja või KSK määruse [lisas](#) loetletud ravim- või maitsetaimi.

Kui toetusõiguslikult maalt on mullaproov varem võetud ja selle kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla taimedele omastatava magneesiumi, kaltsiumi, vase, mangaani ja boori sisalduse kohta, peab taotleja järgmise mullaproovi võtmise ja laboratooriumisse saatmise korraldama eelmise mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks.

Taotleja peab korraldama mullaproovide võtmise arvestusega, et iga kuni kolme hektari toetusõigusliku maa kohta on võetud üks mullaproov, millest on võimalik määrata taimedele omastatava magneesiumi, kaltsiumi, vase, mangaani ja boori sisaldust. Arvesse võetakse ka varem võetud mullaproovid, mis ei ole vanemad kui 5 aastat ja mille kohta on väljastatud laboriprotokoll taimedele omastatava magneesiumi, kaltsiumi, vase, mangaani ja boori sisalduse kohta. Taimedele omastatava magneesiumi, kaltsiumi, vase ja mangaani sisalduse määramiseks kasutatakse Mehlich 3 meetodit ja taimedele omastatava boori sisalduse määramiseks B – Bergeri või Truogi meetodit.

Kui taotlejal on toetusõiguslikku maad vähem kui 3 hektarit, saadetakse laboratooriumisse vähemalt üks mullaproov.

Laboratooriumi väljastatud laboriprotokollid analüüsitulemustega peavad olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad.

5) Koolitused

Taotleja peab KSK toetuse esmakordse elluviimise kohustuseaasta 1. detsembriks osalema Maaeluministeeriumi korraldatud keskkonnasõbraliku aianduse koolitusel. Nõude täitmisel arvestatakse alates 2015. kalendriaastast toimunud koolitusi. Keskkonnasõbraliku aianduse koolituse kestuseks on vähemalt kuus akadeemilist tundi. Koolitusel antakse toetuse taotlejatele ülevaade toetuse saamise nõuetest, peamistest taimehaigustest ja -kahjuritest ning bioloogilist mitmekesisust toetavatest elementidest. Kui taotleja on keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetuse nõudena juba keskkonnasõbraliku aianduse koolituse läbinud, läheb koolitusena arvesse eelpoolnimetatud koolitus ja uuesti taotleja keskkonnasõbraliku aianduse koolitust läbima ei pea.

3.3. Keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetuse (KSA) nõuded

Maaeluministri 29.04.2015. a määrusega nr 50 „[Keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetus](#)“ kehtestatakse KSA toetuse andmise tingimused ning kord. Toetus võib olla nii 5-aastase kui ka 1-aastase kohustuseperioodiga.

KSA toetust saavad taotleda põllumajandusega tegelevad füüsilisest isikust ettevõtjad või juriidilised isikud.

NB! Olulised muudatused määruses:

- Taotlejad, kellel puudub kehtiv 5-aastane KSA kohustus, saavad 2021. aastal võtta 1 kalendriaasta pikkuse kohustuseperioodiga KSA kohustuse.
- Kehtivat 5-aastast KSA kohustust saab suurendada kuni 15% esimese kohustuseaasta kohustusealuse maa pindalast. Sel juhul kohustuseperioodi pikkus ei muutu. Kui kohustust suurendatakse üle 15%, algab uus kohustus, mille kestus on 1 kalendriaasta.
- 2021. aastal ei saa KSA kohustust asendada MAH kohustusega.
- KSA 1-aastase kohustuse puhul peab taotleja toetusõiguslikule maale paigaldama bioloogilist mitmekesisust toetavad elemendid, mida tuleb seal hoida taotluse esitamise aasta 15. juunist kuni 31. detsembrini. Toetusõigusliku maa iga põllu ühel küljel peab olema kaitsehekk hiljemalt taotluse esitamise aasta 15. juuniks. Kui taotlejal puudub olemasolev kaitsehekk, tuleb see rajada.

KSA toetusõiguslik põllumajandusmaa

KSA toetuse puhul on toetusõiguslik vähemalt 0,30 hektari suurune põllumajandusmaa. Toetusõigusliku maa hulka võib arvata ka põlluga külgneva kuni 15 meetri laiuse teenindusala, mis on aianduskultuuride kasvatamisel vajalik põllutöömashinade ümberpööramiseks kummaski rea otsas. Samas ei ole teenindusala jätmine kohustus, vaid võimalus. Näiteks, kui taotleja toetusõigusliku maaga külgneb püsirohumaa, millel põllutöömashinaid ümber pööratakse, pole vaja eraldi teenindusala rajada või jätta.

Põllumajandusmaa on toetusõiguslik, kui seal kasvatatakse viljapuid või marjapõõsaid järgmise istutustihedusega:

- 1) õunapuu tugeva kasvuga alusel, pirnipuu – vähemalt 100 tk hektari kohta;
- 2) õunapuu keskmise kasvuga alusel – vähemalt 300 tk hektari kohta;
- 3) õunapuu nõrga kasvuga alusel – vähemalt 500 tk hektari kohta;
- 4) luuviljalised – vähemalt 270 tk hektari kohta;
- 5) astelpaju, aroonia – vähemalt 600 tk hektari kohta;
- 6) sõstar, karusmari – vähemalt 2000 tk hektari kohta;
- 7) vaarikas, pampel – vähemalt 3000 tk hektari kohta;

- 8) viinapuu – vähemalt 1300 tk hektari kohta;
- 9) kultuurmustikas, ebaküdoonia – vähemalt 1000 tk hektari kohta;
- 10) kultuurjõhvikas – vähemalt 30 000 tk hektari kohta;
- 11) harilik sarapuu – vähemalt 250 tk hektari kohta;
- 12) söödav kuslapuu – vähemalt 665 tk hektari kohta;
- 13) harilik pihlakas – vähemalt 150 tk hektari kohta.

Toetuse saamiseks peab taotleja kasvatama vähemalt 0,30 hektari suurusel maal eelpool nimetatud loetelus toodud viljapuid või marjapõõsaid. Loetelus toodud luuviljaliste hulka loetakse ploom, hapukirss, maguskirss ehk murel, kreek ja haraline ploomipuu (alõtsa). Istutustiheduste määramisel ei arvestata teenindusala alla jäävat maad.

Põllumajandusmaa on toetusõiguslik, kui viljapuud ja marjapõõsad on istutatud hiljemalt kohustuseaasta 15. juuniks. Kui järgnevatel kohustuseaastatel võetakse maad juurde, tuleb lisandunud maale viljapuud ja marjapõõsaid istutada samuti 15. juuniks.

KSA toetust ei anta maa kohta, millele taotletakse järgmisi toetusi:

- 1) KSM toetus;
- 2) MULD toetus;
- 3) KSK toetus;
- 4) SORT toetus põllukultuuri kasvatamise eest;
- 5) PLK toetus;
- 6) MAH toetus;
- 7) VESI toetus.

Enamikul juhtudest on teiste keskkonnatoetuste saamine puuvilja- ja marjaaedadele välistatud, sest neid toetusi antakse üldjuhul põllu külvikorras olevale maale, KSA toetust aga püsikultuuride all olevale maale. MAH toetuse ning KSA toetuse saamine samale maale on välistatud mõnede toetuse saamise nõuete kattuvuse tõttu. Toetust ei maksta ka maale, millele taotletakse SORT toetust põllukultuuri kasvatamise eest. Kohalikku sorti viljapuude ja marjapõõsaste kasvatamise toetus on aga puu- ja põõsa-, mitte maapõhine, ja kui taotleja kasvatab toetusaluses puuvilja- ja marjaaias toetusõiguslikke kohalikku sorti viljapuid ja marjapõõsaid, on tal nende kasvatamise eest õigus saada nii KSA kui ka SORT toetust.

KSA toetuse saamise nõuded

1) Glüfosaadipiirang

Toetusõiguslikul maal ei tohi kohustuseperioodi jooksul kasutada glüfosaati sisaldavaid taimekaitsevahendeid.

2) Feromoonpüünised

Toetusõiguslikul maal, millel kasvatatakse viljapuid, peab hoidma kohustuseperioodi iga kalendriaasta 1. maist kuni 31. augustini õunamähkuri, ploomimähkuri, õnakoi ja õnapuu võrgendkoi avastamiseks feromoonpüüniseid. Püünised peavad olema paigutatud tihedusega vähemalt üks püünis igal 0,30 hektari suurusel maa-alal. Kohapealse kontrolli käigus peab taotleja kontrolli läbiviijale ette näitama feromoonpüüniste asukohad.

3) Bioloogilist mitmekesisust toetavad elemendid

Toetusõiguslikul maal peab hoidma kohustuseperioodi teise aasta 1. maist kuni kohustuseperioodi lõpuni bioloogilist mitmekesisust toetavaid elemente. Bioloogilist mitmekesisust toetavad elemendid peavad olema paigutatud järgmise tihedusega:

- 1) vähemalt kaks elementi igal 0,30 hektari suurusel maa-alal, millel kasvatatakse kultuurmustikaid või -jõhvikaid;
- 2) vähemalt kaks elementi, millest üks on lindude pesakast, igal 0,30 hektari suurusel maa-alal, millel kasvatatakse puuvilju või marju, välja arvatud kultuurmustikaid või -jõhvikaid.

Bioloogilist mitmekesisust toetavad elemendid on lindude pesakast, röövlindude istumiskoht, putukapesa ja mesitaru, milles peetakse mesilasi. Röövlindude istumiskoht peaks olema aia servas asuv ja puudest pisut eemal olev kõrgem vai või post, mille otsa on kinnitatud horisontaalne pulk, millel istudes on röövlindudel aiast hea ülevaade. Putukapesade all peetakse silmas inimese rajatud (vanad aukudega tellised, pilliroost meisterdatud putukapesad, kõrrepuad jms), mitte looduslikke pesi (putukapesade meisterdamise näited: http://www.loodusesober.ee/artikkel1612_1595.html). Kohapealse kontrolli käigus peab taotleja kontrolli läbiviijale ette näitama bioloogilist mitmekesisust toetavate elementide asukohad.

KSA 1-aastase kohustuse puhul peab taotleja toetusõiguslikul maal bioloogilist mitmekesisust toetavaid elemente hoidma taotluse esitamise aasta 15. juunist kuni 31. detsembrini.

4) Teenindusalad ja reavahed

Viljapuude ja marjapõõsaste reavahed tuleb hoida vähemalt 2/3 ulatuses rohukamaras. Uue viljapuu- ja marjaia rajamise korral peavad reavahed vähemalt kahe kolmandiku ulatuses olema rohukamaraga kaetud rajamisele järgneva kalendriaasta 15. juuniks. Seda nõuet ei pea täitma kultuurmustika ja -jõhvika alusel maal.

Rohu kõrgus võib toetusõiguslikul maal, sh teenindusalal olla kuni 30 cm.

5) Võrade hooldamine

Toetusõiguslikul maal kasvavate viljapuude ja marjapõõsaste võrasid peab hooldama lõikamise teel. Hariliku sarapuu, söödava kuslapuu ja hariliku pihlaka puhul loetakse võrade hooldamiseks kuivanud okste eemaldamist. Nimetatud nõuet ei pea täitma kultuurmustika ja -jõhvika alusel maal.

6) Kaitsehekid

Toetusõigusliku maa iga põllu ühel küljel peab hiljemalt kohustuseperioodi teise aasta 1. mai seisuga olema kaitsehekk. Nõude täitmisel arvestatakse ka juba olemasoleva kaitseheki. Uue kaitseheki rajamisel peab see olema vähemalt kaherealine ja koosnema vähemalt kahest põõsa- või puuliigist. Kui kaitseheki rajamisel kasutatakse ohtlike taimekahjustajate, viljapuu-bakterpõletiku või tamme-äkkurma peremeestaimi (näiteks vaher, tamm, viirpuu, sirel jt), on soovitatav kasutada taimepassiga varustatud või kontrollitud istikuid. Ohtlike taimekahjustajate kohta saab rohkem informatsiooni Põllumajandus- ja Toiduameti [kodulehelt](#). Ühtselt haritava maa-ala moodustavate põldude kohta võib olla üks kaitsehekk. Kaitsehekki peab säilitama kuni kohustuseperioodi lõpuni. Kaitseheki nõuet ei pea täitma kultuurmustika ja -jõhvika alusel maal.

KSA 1-aastase kohustuse puhul peab toetusõigusliku maa iga põllu ühel küljel olema kaitsehekk hiljemalt kohustuseaasta 15. juuniks. Kui taotlejal puudub olemasolev kaitsehekk, tuleb see rajada.

7) Mullaproovid

Taotleja peab korraldama toetusõigusliku maa kohta mullaproovide võtmise ning proovide saatmise mullaanalüüside tegemiseks mulla ja pinnase analüüsimiseks akrediteeritud laboratooriumisse hiljemalt kohustuseaasta 1. detsembriks.

Kui toetusõiguslikult maalt on mullaproov varem võetud ja selle kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla happesuse ning taimede omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse kohta,

peab taotleja järgmise mullaproovi võtmise ja laboratooriumisse saatmise korraldama eelmise mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks.

Taotleja peab korraldama mullaproovide võtmise arvestusega, et iga kuni kolme hektari toetusõigusliku maa kohta on võetud üks mullaproov, millest on võimalik määrata mulla happesust ning taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldust. Arvesse võetakse ka varem võetud mullaproovid, mis ei ole vanemad kui viis aastat ja mille kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla happesuse ning taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse kohta. Mulla happesus määratakse kaaliumkloriidi lahusest, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse määramiseks kasutatakse Mehlich 3, Egnér-Riehm topeltlaktaadi või Egnér-Riehm-Domingo ammooniumatsetaat-laktaadi meetodit.

Kui taotlejal on toetusõiguslikku maad vähem kui 3 hektarit, saadetakse laboratooriumisse vähemalt üks mullaproov.

Laboratooriumi väljastatud laboriprotokollid analüüsitulemustega peavad olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad.

8) Koolitused

Taotleja peab KSA toetuse esimese kohustuseaasta 1. detsembriks osalema Maaeluministeeriumi korraldatud keskkonnasõbraliku aianduse koolitusel. KSA kohustuse ülevõtmisel, kui kohustuse ülevõtjal ei olnud varem kohustust, peab kohustuse ülevõtja või tema esindaja, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema keskkonnasõbraliku aianduse koolitusel kohustuse ülevõtmise aasta 1. detsembriks. Nõude täitmisel arvestatakse alates 2015. kalendriaastast toimunud koolitusi. Keskkonnasõbraliku aianduse koolituse kestuseks on vähemalt kuus akadeemilist tundi. Koolitusel antakse toetuse taotlejatele ülevaade toetuse saamise nõuetest, peamistest taimehaigustest ja -kahjuritest ning bioloogilist mitmekesisust toetavatest elementidest. Kui taotleja on KSK toetuse nõudena juba keskkonnasõbraliku aianduse koolituse läbinud, läheb koolitusena arvesse eelpool nimetatud koolitus ja taotleja ei pea keskkonnasõbraliku aianduse koolitust uuesti läbima.

3.4. Piirkondliku mullakaitse (MULD) toetuse nõuded

Maaeluministri 22.04.2015. a määrusega nr 40 „[Piirkondlik mullakaitse toetus](#)“ kehtestatakse MULD toetuse andmise tingimused ning kord.

MULD toetust saavad taotleda põllumajandusega tegelevad füüsilisest isikust ettevõtjad või juriidilised isikud.

NB! Olulised muudatused määruses:

- Taotlejad, kellel puudub kehtiv 5-aastane MULD kohustus, saavad 2021. aastal võtta 1 kalendriaasta pikkuse kohustuseperioodiga MULD kohustuse.
- Kehtivat 5-aastast MULD kohustust saab suurendada kuni 20% esimese kohustuseaasta kohustusealuse maa pindalast. Sel juhul kohustuseperioodi pikkus ei muutu. Kui kohustust suurendatakse üle 20%, algab uus kohustus, mille kestus on 1 kalendriaasta.
- Kehtivat 5-aastast MULD kohustust ei saa asendada VESI maa rohumana hoidmise kohustusega.

MULD toetusõiguslik põllumajandusmaa

MULD toetust saab taotleda vähemalt 0,30 ha suuruse toetusõigusliku rohumaa või põllumajandusmaa kohta, millel kasvatatakse viljapuid või marjapõõsaid. Iga põllu või samal põllumassiivil asuvatest põldudest moodustunud ühtse maa-ala pindala peab olema kokku vähemalt 0,30 ha. Toetust võib taotleda maa kohta, mille andmed on kantud [maakatastriseaduse](#) §-s 14 nimetatud maa kvaliteedi hindamise kaardile ning nendest nähtub, et taotletaval maal on 90 protsendi ulatuses turvasmullad või erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleks. Toetust ei või taotleda keskkonnatundliku püsirohumaa (TPR) kohta.

Kui taotleja taotleb MULD toetust lühiajalisele rohumaaale, jätkub sellise maa püsirohumaaaks muutumise arvestus pärast kohustuseperioodi lõppu. See tähendab, et kui taotleja võtab endale kohustuse hoida maa rohumaaana, st seda mitte künda jne, siis toetuse kohustuseperiood nii-öelda külmutab maa püsirohumaaaks muutumise arvestuse.

Baasnõue

Taotleja peab täitma kohustuseperioodi jooksul kogu majapidamise põllumajandusmaal ja põllumajanduslikus tegevuses maaeluministri 17. aprilli 2015. a määruse nr 32 „[Otsetoetuste saamise üldised nõuded, ühtne pindalatoetus, kliima- ja keskkonnatoetus ning noore põllumajandustootja toetus](#)“ §-s 12 sätestatud püsirohumaa säilitamise tava. Juhul, kui taotleja harib üles püsirohumaa või talle on määratud püsirohumaa tagasirajamise kohustus ja ta seda ei järgi või kui taotleja ei järgi keskkonnatundliku püsirohumaa säilitamise reegleid, vähendatakse taotleja MULD toetust. Rohkem infot püsirohumaa säilitamise ja tagasirajamise kohta leiab [PRIA kodulehelt](#).

NB! MULD toetuse kohustusealune maa saab olla samaaegselt tagasirajatud püsirohumaa (TAR).

Toetuse saamise nõuded

Toetatava tegevuse nõudeid tuleb täita toetusõiguslikul maal, mille kohta toetust taotletakse. Maa tuleb hoida rohukamara all, mis peab olema rajatud hiljemalt kohustuseperioodi esimese kalendriaasta 15. juuniks. Rohumaa ja viljapuud või marjapõõsad võivad olla varem rajatud (istutatud) või tehakse seda esimese kohustuseaasta 15. juuniks. Toetusealust maad tuleb rohumaa või viljapuu- ja marjaaiana hoida kogu kohustuseperioodi vältel. Rohukamara all hoidmine tähendab, et sellel maal ei tehta mullaharimistöid nagu kündmine, koorimine, kultiveerimine, äestamine, randaalimine ja freesimine, mis kahjustavad rohukamarat. Kohustuse suurendamisel peab rohumaa olema rajatud hiljemalt 15. juuniks.

KSM toetuse taotleja saab põllulindude soodustamiseks jätta püsirohumaa ja MULD toetusega hõlmatud põllumaa üle aasta niitmata, hekseldamata või muul viisil hooldamata ulatuses, mis on kohustuseaastal kasutatavast KSM toetusõigusliku maa pindalast väiksem või sellega võrdne.

Maa rohukamara kahjustamine maa ülekarjatamise tõttu on keelatud. Maa ülekarjatamise tõttu võib maa rohukamar kahjustuda, kui loomade karjatamisel ei järgita sobivat karjatamiskoormust ehk ei arvestata konkreetse maa karjatamise taluvust või ei arvestata konkreetse aasta rohukasvu ja ilmastikuolusid. Ülekarjatamise vältimiseks on soovitatav karjamaid plaanipäraselt vahetada, jootmiskohti liigutada ja karjatada loomaliike vahelduvalt. Nõude täitmise kontrollimisel vaadatakse toetusealuse maa rohukamara olukorda, mis ei tohi olla ulatuslikult kahjustatud. Karjatatava maa-ala kohta maksimaalset lubatud loomade arvu (loomkoormust) antud toetuse raames ei kehtestata, vaid taotleja peab ise valima oma maadele karjatamiseks sobiva loomkoormuse.

Taotleja võib rohukamarat uuendada ainult otsekülvi ja pealekülvi teel. Turvasmuldadel on rohumaa uuendamine lubatud üks kord kohustuseperioodi jooksul randaalimise ja freesimise teel.

3.5. Piirkondliku veekaitse (VESI) toetuse nõuded

Maaeluministri 16. veebruari 2018. a määrus nr 9 „[Piirkondlik veekaitse toetus](#)“ kehtestab VESI toetuse andmise tingimused ja korra.

VESI toetuse eesmärk on nitraaditundlikul alal (edaspidi NTA) põhjavee kvaliteedi säilitamine, vähendades põllumajanduslikult kasutatavatelt maadelt toitainete leostumist ning põhjavette uhtumist. Toetatakse kahte tegevust:

1. 60% põllumaa hoidmine talvise taimkatte all;
2. kohustuseperioodi jooksul maa rohumaana hoidmine.

Maa rohumaana hoidmise kohustust tuleb järgida kogu kohustuseperioodi kestel samal maal. Maa talvise taimkatte all hoidmise kohustuse puhul võib maa, millel nõudeid järgitakse, igal aastal muutuda.

Pandivere NTA piirkond asub Pandivere kõrgustikul ning on väga allikarohke ja sealt saavad alguse mitu suurt Eesti jõge. Adavere-Põltsamaa NTA piirkond jääb Kesk-Eesti tasandikule ning on oluline vee transiit- ja väljumisala. Pinnakate on NTAl väga õhuke, aluspõhi sageli väga lõheline (karstiaala) ning põhjavesi on seetõttu kohati kaitsmata või nõrgalt kaitsstud. Ühtlasi on tegemist põhjavee kujunemise alaga. Samas on nendes piirkondades viljakad mullad ning põllumajandusmaa pindala ja põllumajandusloomade arv on Eesti keskmisest suurem.

VESI toetusõiguslikkuse nõuded taotlejale

VESI toetust saavad taotleda põllumajandusega tegelevad füüsilisest isikust ettevõtjad või juriidilised isikud.

Toetust maa talvise taimkatte all hoidmise eest ei või taotleda taotleja, kes taotleb KSM toetust täiendava veekaitse lisategevuse elluviimise eest või MAH toetust.

NB! Olulised muudatused määruses:

- Taotlejad, kellel puudub kehtiv 5-aastane VESI kohustus, saavad 2021. aastal võtta 1 kalendriaasta pikkuse kohustuseperioodiga VESI kohustuse.
- Kehtivat 5-aastast VESI maa rohumaana hoidmise kohustust saab suurendada kuni 20% esimese kohustuseaasta kohustusealuse maa pindalast. Sel juhul kohustuseperioodi pikkus ei muutu. Kui kohustust suurendatakse üle 20%, algab uus kohustus, mille kestus on 1 kalendriaasta.
- VESI 1-aastase kohustuse puhul peab taotleja hiljemalt taotluse esitamise aasta 1. detsembriks läbima veekaitsekoolituse.

VESI toetusõiguslik põllumajandusmaa

VESI toetust võib taotleda taotleja kasutatava vähemalt 1,00 hektari suuruse toetusõigusliku põllumajandusmaa kohta. Iga põllu või samal põllumassiivil asuvatest põldudest moodustunud ühtse maa-ala pindala peab olema vähemalt 0,30 ha. Sama maa kohta ei saa taotleda toetust mõlema veekaitse tegevuse eest.

Toetust maa rohumana hoidmise eest võib taotleda:

- 1) põllu kohta, mis asub vähemalt 50% ulatuses Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal asuval kaitsmata põhjaveega alal või olulisel allika- ja karstialal;
- 2) punktis 1 nimetatud NTAI asuva põllu kohta, millel asub allikas või karstilehter.

Maa rohumana hoidmise toetust ei või taotleda keskkonnatundliku püsirohumaa kohta (100% turvasmullaga Natura 2000 võrgustiku alal asuvad alad), maa kohta, millele taotletakse toetust maa talvise taimkatte all hoidmise eest või MAK alusel antavat muud pindalatoetust (KSM, PLK, KSA, MULD ning MAH). Ainsana on sama maa kohta võimalik taotleda SORT toetust.

Maa rohumana hoidmise korral jätkub sellise maa püsirohumaks muutumise arvestus, mis enne kohustuseperioodi algust ei olnud kasutuses püsirohumana, pärast kohustuseperioodi lõppu. See tähendab, et kui taotleja võtab endale kohustuse hoida maa rohumana, st seda mitte künda jne, siis toetuse kohustuseperiood nii-öelda külmutab maa püsirohumaks muutumise arvestuse.

Toetust maa talvise taimkatte all hoidmise eest võib taotleda NTAI asuva [KSM määruse](#) § 5 lõike 1 punktides 1 ja 3–5 ning sama paragrahvi lõigetes 2–5 sätestatud toetusõigusliku maa kohta. Tegemist on põllumaaga, kus kasvatatakse põllukultuure (teravili, kaunvili, rühvelkultuur, õlikultuur, kiukultuur või muu tehniline kultuur), köögivilja, maasikat, ravim- või maitsetaimi ning kuni 4-aastase rohumaa. Toetust ei anta maa kohta, mida on kohustuseaastal hoitud mustkesas või mis on jäetud sööti.

Toetust maa talvise taimkatte all hoidmise eest ei saa taotleda maa kohta, millele taotletakse:

- 1) VESI toetust maa rohumana hoidmise eest;
- 2) MULD toetust.

3.5.1. Maa rohumana hoidmisega seotud nõuded

1) Taotleja peab täitma kohustuseperioodi jooksul kogu majapidamise põllumajandusmaal ja põllumajanduslikus tegevuses maaeluministri 17. aprilli 2015. a määruse nr 32 „[Otsetoetuste saamise üldised nõuded, ühtne pindalatoetus, kliima- ja keskkonnatoetus ning noore põllumajandustootja toetus](#)“ §-s 12 sätestatud püsirohumaa säilitamise tava. Juhul, kui taotleja harib üles püsirohumaa või talle on määratud püsirohumaa tagasirajamise kohustus ja ta seda ei järgi või kui taotleja ei järgi keskkonnatundliku püsirohumaa säilitamise reegleid, vähendatakse taotleja maa rohumana hoidmise toetust. Rohkem infot püsirohumaa säilitamise ja tagasirajamise kohta leiab [PRIA kodulehelt](#).

2) Toetusõiguslikku maad tuleb hoida rohukamara all või tuleb see rajada hiljemalt esimese kohustuseaasta 15. juuniks. Sööti jäetud maad ei arvestata rohumana. Maa tuleb hoida rohukamara all kogu kohustuseperioodi kestel. Rohukamara all hoidmine tähendab näiteks mullaharimistööde puhul seda, et maad ei künta, kultiveerita, koorita, äestata, randaalita ega freesita, mis kahjustavad rohukamarat;

3) Kohustusealuse maa rohukamarat võib uuendada üksnes otsekülvi ja pealekülvi teel;

4) Karjatamiseks kasutataval maal tuleb tagada, et kohustusealuse maa rohukamar ei kahjustuks ülekarjatamise tõttu. Maa ülekarjatamise tõttu võib maa rohukamar kahjustuda, kui loomade karjatamisel ei järgita sobivat karjatamiskoormust ehk ei arvestata konkreetse maa karjatamise taluvust või ei arvestata konkreetse aasta rohukasvu ja ilmastikuolusid. Ülekarjatamise vältimiseks on soovitatav karjamaid plaanipäraselt vahetada, jootmiskohti liigutada ja karjatada loomaliike vahelduvalt. Nõude täitmise kontrollimisel vaadatakse kohustusealuse maa rohukamara olukorda, mis ei tohi olla ulatuslikult kahjustatud. Karjatatava maa-ala kohta maksimaalset lubatud loomade arvu (loomkoormust) selle toetuse raames ei kehtestata, vaid taotleja peab ise valima oma maadele karjatamiseks sobiva loomkoormuse.

3.5.2. Maa talvise taimkatte all hoidmisega seotud nõue

Toetuse saamiseks peab taotleja hoidma vähemalt 60% [KSM määruse](#) § 5 lõigetes 1–6 sätestatud toetusõiguslikust maast kohustuseaasta 1. novembrist kuni sellele järgneva kohustuseaasta 31. märtsini põllumajanduskultuurist koosneva talvise taimkatte all. 1-aastase kohustuse puhul peab maa põllumajanduskultuurist koosneva talvise taimkatte all olema taotluse esitamise aasta 1. novembrist kuni 31. detsembrini.

Maal, millel viiakse ellu maa rohumaana hoidmise kohustust, ei saa samaaegselt ellu viia maa talvise taimkatte all hoidmise kohustust.

Talviseks taimkatteks loetakse taliviljad, rohumaad, maasikas ning muud sügisel kasvavad rohelise taimikuga põllumajanduskultuurid. Koristuse käigus mahavarisenud kultuurtaimede seemned on varis, millest tärganud taimed loetakse umbrohuks ning seetõttu ei arvestata seda talviseks taimkatteks. Ka koristamata põllukultuure ja kõrretüüd ei loeta talviseks taimkatteks, kuna sellised taimed on kasvu juba lõpetanud ja ei väldi leostumist.

Koolitusel osalemise nõue

Taotleja või tema esindaja, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, peab 1-aastase kohustuse võtmisel osalema taotluse esitamise aasta 1. detsembriks Maaeluministeeriumi korraldatud veekaitsekoolitusel. Kui taotleja taotleb toetust mõlema VESI toetuse tegevuse eest, peab ta koolitusel osalema üksnes ühe korra. Kui 5-aastane kohustus võetakse üle ja kohustuse ülevõtjal ei ole varasemast kehtivat kohustust, peab kohustuse ülevõtja või tema esindaja, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema veekaitsekoolitusel kohustuse ülevõtmise aasta 1. detsembriks. Kui kohustus võetakse üle alates kolmandast kohustuseaastast, ei pea koolitusel osalema. Nõude täitmisel arvestatakse alates 2018. aastast toimunud koolitusi.

3.6. Kohalikku sorti taimede kasvatamise (SORT) toetuse nõuded

Maaeluministri 29. aprilli 2015. a. määrusega nr 52 „[Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus](#)“ kehtestatakse SORT toetuse saamise tingimused ning kord.

Toetuse eesmärk on tagada kultuuripärandi ja geneetilise mitmekesisuse seisukohast oluliste kohalike taimesortide säilimine ning soodustada vanade kohalike puuvilja- ja marjasortidega uute istandike rajamist. Ehkki enamjaolt jäävad kohalikud sordid saagikuselt alla uutele kultuursortidele, on need kohanenud kohalike oludega ning kannavad mitmeid häid omadusi. Toetatavate sortide nimekirjas on 5 põllukultuuri ning 43 puuvilja- ja 12 marjakultuuri.

NB! Olulised muudatused määruses:

- Taotlejad, kellel puudub kehtiv 5-aastane SORT kohustus, saavad 2021. aastal võtta 1 kalendriaasta pikkuse kohustuseperioodiga SORT kohustuse.
- 5-aastase kohustuseperioodiga SORT toetust saab taotleda üksnes kehtiva kohustuse alusel.

SORT toetusõiguslik põllumajandusmaa

Erinevate SORT toetusõiguslike põllumajanduskultuuride kasvatamiseks on määratud erinevad minimaalsed põllumajandusmaa suurused: 0,30, 0,50, 1,00 või 5,00 hektari suurused. Iga põllu

või samal põllumassiivil asuvatest põldudest moodustunud ühtse maa-ala pindala peab olema vähemalt 0,30 ha.

SORT põllumajanduskultuuri toetusõiguslik põllumajandusmaa

Toetusõiguslikud põllukultuurid on talirukis „Sangaste“, põlduba „Jõgeva“, põldhernes „Mehis“, kartul „Ando“, valge ristik „Jõgeva 4“.

Põllumajanduskultuuri kohalikku sorti kuuluvate taimede kasvatamiseks on määratud põllumajandusmaa minimaalne suurus igal kohustuseaastal.

Minimaalne toetusõiguslik pind on:

- Talirukki „Sangaste“ kasvatamisel 5,00 ha;
- Kartuli „Ando“ kasvatamisel 0,30 ha;
- Põldoa „Jõgeva“ kasvatamisel 0,50 ha;
- Põldherne „Mehis“ kasvatamisel 0,50 ha;
- Valge ristiku „Jõgeva 4“ kasvatamisel 1,00 ha.

Põllumajanduskultuuride kasvatamisel võib kasutada üksnes sertifitseeritud seemet. Kui valge ristiku „Jõgeva 4“ sertifitseeritud seemet ei ole saada, võib kasutada sama põllukultuuri aretusseemet, kuna seemet ei ole saada nii palju, kui selleks on vajadus ja viimastel aastatel on jäänud sordi „Jõgeva 4“ seemnekasvatuseks kasutatav maa oluliselt väiksemaks.

Kartuli kasvataja peab olema kantud [taimeterwise registrisse](#), kui ta kasvatab üle ühe hektari suurusel alal kartulit turustamise eesmärgil (nõue tuleneb [taimekaitseadusest](#)).

Rohumaariba on KSM toetuse tähenduses toetusõiguslik [KSM määruses](#) sätestatud tingimustel. SORT toetusega seoses saab rohumääriba põllu pinna hulka arvestada vaid sellisel juhul, kui KSM toetuse raames on nõuetekohane olemasolev või rajatud rohumääriba toetusõigusliku maa hulgas. Rohumaaribade puhul on tegemist sellise agrotehnilise võttega, mis loob põllumajandusmaastikes looduslikke liikumiskoridore ja pakub elupaika kasulikele putukatele.

Valge ristiku „Jõgeva 4“ kasvatamiseks saab toetust taotleda kuni neljal järjestikusel kalendriaastal põllu rajamisest alates.

Toetust põllukultuuri kasvatamise eest ei või taotleda maa kohta, millele taotletakse KSA toetust. Enamikul juhtudest on teiste keskkonnatoetuste saamine välistatud, sest KSA toetust puuvilja- ja marjakasvatuse eest antakse püsilikultuuride all olevale maale, SORT põllukultuuri toetust aga põllukülvikorras olevale maale. SORT viljapuude ja marjapõõsaste kasvatamise toetus on puu- ja põõsa-, mitte maapõhine, ja kui taotleja kasvatab KSA toetusaluses puuvilja- ja marjaaias toetusõiguslikke kohalikku sorti viljapuid ja marjapõõsaid, on tal nende kasvatamise eest õigus saada nii KSA kui ka SORT toetust.

SORT puuvilja- ja marjakultuuri toetusõiguslik põllumajandusmaa

Toetusõiguslikud viljapuud ja marjapõõsad:

Õunasordid

„Aia ilu“
„Eva kuld“
„Karlapäril“

Pirnisordid

„Eesti pirn“
„Järve“
„Kägilbergamott“

Ploomisordid

„Amitar“
„Hiiu sinine“
„Kihelkonna“

„Vikana“

„Volli ploom“

Karusmarjasordid

„Krameri tuviõun“	„Liivi roheline võipirn“	„Kullamaa suur“	„Aamissepa viljakas“
„Maimu“	„Saaremaa punane“	„Lahtise luuga kreek“	„Jaanike“
„Meelis“	„Tallinna pikk“	„Mõisaploom“	„Polli esmik“
„Paide taliõun“	„Tartu pirn“	„Noarootsi kollane“	„Rae 1“
„Põltsamaa taliõun“	„Tervishoiuõun“	„Noarootsi punane“	
„Raeda suviõun“		„Polli Emma“	Punase sõstra sordid
„Roogoja“	Musta sõstra sordid	„Polli viljakas“	„Krameri punane“
„Suure-Jaani suveõun“	„Anneke“	„Pärnu sinine“	„Kurvitsa 4“
„Talipirnõun“	„Albos“	„Suur Tõll“	
„Tallinna pirnõun“	„Mede must“	„Tamme sinine“	Kirsisordid
„Vahur“	„Moka“	„Tartu kaunitar“	„Nõmme liivakirss“
„Vambola“	„Mulgi must“	„Tartu kollane“	
„Veiniõun“	„Musti“	„Tartu punane“	

Põllumajandusmaa kohta, kus taotleja kasvatab puuvilja- või marjakultuuri kohalikku sorti kuuluvaid taimi ja mille eest ta taotleb toetust, peab taotleja koostama aiaplaani või vajaduse korral seda uuendama. Aiaplaanile tuleb märkida kohalikku sorti viljapuude ja marjapõõsaste asukohad koos sordinimega ning aia paiknemine ilmakaarte suhtes.

Viljapuude ja marjapõõsaste reavahed tuleb hoida vähemalt 2/3 ulatuses rohukamaras. Uue puuvilja- või marjaia rajamisel peavad reavahed olema vähemalt 2/3 ulatuses rohukamaraga kaetud hiljemalt aia rajamisele järgneva aasta 15. juuniks.

Puuvilja- ja marjaia ning selle teenindusaladel tuleb hoida rohu kõrgus kogu aeg alla 30 cm. Reavahede ja teenindusalade rohu hooldamiseks ei seata ajalist kohustust, kuid rohu kõrguse hoidmine kuni 30 cm kõrgusena tagab aia hooldatuse. Puuvilja- ja marjaia hooldamisel ei ole nõutud niite ja heksli kokkukogumine ning konkreetset tähtaega ei ole rohu kõrguse hoimiseks seatud.

Kui SORT taotleja taotleb puuvilja- ja marjaia kohta lisaks ka mõnda teist pindalatoetust (näiteks ÜPT), tuleb järgida ka teise toetuse nõudeid. Kui SORT taotleja taotleb püsilikultuuri kohta ka ÜPT toetust ning viljapuude ja marjapõõsaste kasvatamisel ei toimu põllumajanduslikku tootmist, peavad rohhtaimedega kaetud reavahed ja võraalused olema hooldatud sarnaselt rohumaaale samadeks tähtpäevadeks.

SORT toetust ei või taotleda maa kohta, millele taotletakse PLK või KSK toetust.

Baasnõue

SORT toetuse baasnõudeks on kohustus kanda andmed majapidamise põllumajandusmaal tehtud tegevuste kohta [veeseaduse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse.

Toetuse saamise nõuded

Põllu-, puuvilja- või marjakultuuri kohalikku sorti kuuluvad taimed, millele toetust taotletakse, peavad olema külvatud, maha pandud või istutatud hiljemalt kohustuseaasta 15. juuniks, kasutades kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid. Kohalikele normidele vastavad agrotehnilised võtted tähendavad näiteks õiget külvinormi vastavalt külvatavale põllukultuurile, mis loob aluse, et põld ei umbrohtuks. Agrotehniliste võtete all on silmas peetud ka mullaharimist,

taimekaitset, väetamist, külvi ettevalmistamist, külvi, saagi koristamist ja säilitamist. Nende võtete valikul tuleb lähtuda kultuuri iseärasustest.

Põllule külvatud seemne ning istutatud viljapuude ja marjapõõsaste sordiehtsus ja päritolu peab olema tõendatud lisadokumentidega.

Põllumajanduskultuuri, millele toetust taotletakse, tuleb igal kohustuseaastal kasvatada vähemalt õitsemiseni. See on vajalik, et vältida kultuuri varast sissekündmist ja kultuuri kasvatamist ainult toetuse saamise eesmärgil.

Põllukultuurile toetuse taotlemise puhul on vajalik külvatud seemne müügi pakendi originaaletiketi olemasolu.

Talirukki „Sangaste“ puhul on minimaalne seemne külvinorm 140 kg/ha.

Kartuli „Ando“ puhul on minimaalne seemne külvinorm 2,5 t/ha.

Põldoa „Jõgeva“ puhul on minimaalne seemne külvinorm 225 kg/ha.

Põldhernest „Mehis“ ja valget ristikut „Jõgeva 4“ võib kasvatada segus teiste põllumajanduskultuuridega. Põldhernest „Mehis“ peab segus kasvatamisel seemnesegus olema vähemalt 70 protsenti. Kõiki teisi põllukultuure, sh ka põldhernest „Mehis“ ja valget ristikut „Jõgeva 4“ võib kasvatada puhaskultuurina. Põldherne „Mehis“ kasvatamisel on minimaalne seemne külvinorm puhaskülvi puhul 200 kg/ha ja segu puhul 100 kg/ha.

Valge ristiku „Jõgeva 4“ minimaalne külvinorm puhaskülvi või segu puhul on 4 kg/ha. Üldjuhul kasvatatakse valget ristikut segus aasurmikaga, kuid lubatud on ka teised põllumajanduskultuurid.

Viljapuude ja marjapõõsaste kultuuri rajamisel tuleb kasutada [taimeteervise registrisse](#) kantud isikult saadud istutusmaterjali.

Viljapuude kasvatamise puhul on vajalik originaaltaimepassi, sõstraliste ja karusmarjaliste taimede puhul tarnija dokumendi olemasolu.

Alates 2019. aastast ei väljastata enam teatud juhtudel taimepasse. Taotlejal tuleb arvestada, et taimepassi väljastamise kohtustus ei laiene sellisele istikute tootjale, kes turustab enda toodetud ploomi ja kirsisordi istikuid lõppkasutajale (taotleja on lõppkasutaja). Taimepasse väljastatakse jätkuvalt perekond õunapuu ja perekond pirnipuu istikutele, sest need on viljapuu-bakterpõletiku peremeestaimed. Lisaks võib taimepass olla prinditud otse potile, milles ta kasvab, või selle ümbrisele.

Kui taimepassi originaal ei ole säilinud või taotlejal ei ole seda, peab taotleja esitama asjakohase erialaliidu eksperdi arvamuse (originaaldokumendi) selle kohta, kas see kohalik sort, mille kohustuseaastal kasvatamise kohta ta toetust taotleb, on määruse lisas loetletud kohalik sort. Asjakohaseks erialaliiduks on siinkohal Eesti Aiandusliit, kelle puuviljanduskomisjoni eksperdid sordiehtsust tuvastavad. Olemasolevates juba varem rajatud aedades ei ole viljapuude taimepassid sageli säilinud. Puukooli või tootmisaia omanikud saavad ise tellida Eesti Aiandusliidu puuviljanduskomisjonilt sordiehtsuse kohta eksperdi arvamuse.

Puuviljakultuuri kohalikku sorti kuuluvate taimede kasvatamise eest võib toetust taotleda, kui kohustuseaastal kasvatatakse vähemalt 20 viljapuud vähemalt kümnest erinevast SORT määruse [lisas](#) nimetatud puuviljakultuuri kohalikust sordist. Marjakultuuri kohalikku sorti kuuluvate taimede eest võib toetust taotleda, kui igal kohustuseaastal kasvatatakse vähemalt kümnet marjapõõsast vähemalt viiest erinevast SORT määruse [lisas](#) nimetatud marjakultuuri kohalikust sordist. Kui nende taimede taimepassid või eksperdi sordiehtsuse kinnitus või sõstraliste ja

karusmarjaliste taimede puhul tarnija dokument on eelneval aastal PRIAle esitatud ja nende eest on toetust määratud, ei ole vaja seda uuesti esitada. See kehtib nii 5-aastase kui ka 1-aastase SORT toetuse taotleja kohta.

3.7. Mahepõllumajandusele ülemineku toetuse ja mahepõllumajandusega jätkamise (MAH) toetuse nõuded

Maaeluministri 30. aprilli 2015. a määrus nr 53 „[Mahepõllumajandusele ülemineku toetus ja mahepõllumajandusega jätkamise toetus](#)“ (edaspidi määrus nr 53) kehtestab MAH toetuse andmise tingimused ja korra.

NB! Olulised muudatused määruhes:

- Taotlejad, kellel puudub kehtiv 5-aastane MAH kohustus, saavad 2021. aastal võtta 1 kalendriaasta pikkuse kohustuseperioodiga MAH kohustuse.
- MAH 5-aastast kohustust saab suurendada kuni 15% esimese kohustuseaasta kohustusealuse maa pindalast. Sel juhul kohustuseperioodi pikkus ei muutu. Kui MAH kohustust suurendatakse rohkem kui 15%, algab uus kohustus, mille kestus on 1 kalendriaasta.
- MAH 1-aastase kohustuse puhul peab taotleja korraldama mulla orgaanilise süsiniku sisalduse analüüsimise taotluse esitamise aasta 1. detsembriks võetud mullaproovidest. Kui MAH põllumaalt on mullaproov varem võetud ja selle kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla orgaanilise süsiniku sisalduse kohta, peab taotleja järgmise mullaproovi võtmise ja laboratooriumisse saatmise korraldama eelmise mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks.
- Kehtiva 5-aastase MAH kohustuse saab osaliselt või täielikult asendada PLK kohustusega. Kohustuse asendamisel peab taotleja võtma 1-aastase PLK kohustuse.
- Kehtiva 5-aastase KSM kohustuse saab täielikult asendada MAH kohustusega. Kohustuse asendamisel peab taotleja võtma 1-aastase MAH kohustuse. Kui KSM kohustuse asendamisel on taotlejal 5-aastane MAH kohustus eelnevalt olemas, liidetakse asendatud kohustuse aluse maa pindala taotleja olemasoleva kohustuse aluse maa pindalaga, ning taotleja peab võtma uue 1-aastase MAH kohustuse.
- MAH 1-aastase kohustuse puhul ei pea taotleja mahepõllumajandusliku tootmise, töötlemise või turustamise täienduskoolitusel või õppepäeval osalema.
- MAH 1-aastase kohustuse puhul tuleb maad talvise taimkatte all hoida taotluse esitamise aasta 1. novembrist kuni 31. detsembrini.
- Alates 2021. aastast makstakse MAH toetust kokku kuni 10 hektari põllumaa kohta, millel kasvatatakse köögivilja ja/või maasikat ning kuni 4 hektari põllumaa kohta, millel kasvatatakse ravim- ja maitsetaimi.

MAH toetusõiguslikkuse nõuded taotlejale

MAH toetust saavad taotleda põllumajandusega tegelevad füüsilisest isikust ettevõtjad või juriidilised isikud.

Mahepõllumajandusele ülemineku toetust võib taotleda taotleja, kes:

1) esitas Põllumajandus- ja Toiduametile (PTA) esimesele kohustuseaastale eelnenud kalendriaastal või esimesel kohustuseaastal ettevõtte esmakordse tunnustamise taotluse [mahepõllumajanduse seaduse](#) alusel ja alustas üleminekut mahepõllumajanduslikule tootmisele ning kelle kasutuses olev maa ei ole üleminekuaega läbinud;

2) ei ole eelnenud kalendriaastatel taotlenud MAK alusel antavat mahepõllumajandusele ülemineku toetust, mahepõllumajandusega jätkamise toetust või MAK 2007-2013 alusel antud mahepõllumajandusliku tootmise toetust.

Mahepõllumajandusele ülemineku toetus on ette nähtud mahepõllumajandusliku tootmisega alustajatele. Toetusega kompenseeritakse osaliselt mahepõllumajandusliku tootmisega alustamise ja kohustuse täitmisega kaasnevad täiendavad kulud ja saamata jäänud tulu.

Mahepõllumajandusega jätkamise toetust võib taotleda taotleja, kelle ettevõtte on kogu kohustuseperioodi kestel [mahepõllumajanduse seaduse](#) alusel tunnustatud.

MAH toetusõiguslik põllumajandusmaa

MAH toetust saab taotleda kokku vähemalt 1,00 ha suuruse toetusõigusliku põllumajandusmaa kohta, mis on kantud mahepõllumajanduse registrisse ja mida taotlejal on õigus taotlemise aastal kasutada.

Iga põllu või samal põllumassiivil asuvatest põldudest moodustunud ühtse maa-ala pindala peab olema vähemalt 0,30 ha. NB! Alla 0,30 ha suurustest põldudest on MAH toetusõiguslikud ainult need, mis moodustavad ühtse maa-ala samasse MAH ühikumääragruppi kuuluvate põldudega. Kui kohustusealune põld on ühel aastal alla 0,30 ha ja ei moodusta samas ühikumääragrupis oleva teise põlluga ühtset maa-ala, siis selline põld ei ole enam toetusõiguslik ning see pind arvestatakse 5-aastase kohustuse vähenemisse.

Toetust ei maksta toetusõigusliku maa kohta, mida hoitakse kohustuseaastal mustkesas või mis on jäetud sööti.

Toetusõiguslik maa on:

1) põllumaa, millel kasvatatakse teravilja, kaunvilja, rühvelkultuuri, õli- või kiukultuuri või muud tehnilist kultuuri (edaspidi põllukultuur), köögivilja, maasikat või määruse nr 53 [lisas](#) nimetatud ravim- ja maitsetaimi. Köögiviljaks loetakse üksnes inimtoiduks kasvatatavaid köögivilju. Need kultuurid, mis on [põllumajanduskultuuride loetelus](#) märgitud küll köögiviljaks, aga mida kasvatatakse söödaks, loetakse söödajuurviljaks ja need tuleb taotlusele märkida muu rühvelkultuurina. Kui köögivilju või muid põllukultuure kasvatatakse segus heintaimedega, näiteks lehtsigurit, on tegemist rohumaa.

2) põllumaa, millel kasvatatavad heintaimed on põllumajandusministri 24. aprilli 2006. a määruses nr 56 „[Söödakultuuride seemne kategooriad ning söödakultuuride seemne tootmise ja turustamise nõuded](#)” sätestatud nõuete kohaselt põldtunnustatud.

3) põllumaa, mida hoitakse mustkesas või mis on jäetud sööti.

4) põllumajandusmaa, millel kasvatatakse puuvilja- või marjakultuuri.

5) kuni 3-aastane külvikorras olev rohumaa, millel kasvatatakse kuni kolmel järjestikusel aastal heintaimi ja hiljemalt heintaimede kasvatamise kolmandale järjestikusele aastale järgneva kohustuseaasta 15. juunist alates kasvatatakse seal põllukultuuri, MAH toetusõiguslikke ravim- või maitsetaimi, köögivilja, maasikat, puuvilja- või marjakultuuri. Kui maa jäetakse heintaimede kasvatamisele järgneval aastal mustkesasse või sööti või kui seal ei kasvatata hiljemalt rohumaa 4. aastal eelpool nimetatud kultuure, nõutakse eelnevatel aastatel selle maa kohta makstud MAH toetus tagasi.

Näide: Põllul kasvatati 2019. aastal teravilja, 2020. aastal oli põld taotlusel märgitud kuni 3-aastaseks külvikorras olevaks rohumaks ja 2021. aastal hoitakse põldu mustkesas. Kuna pärast külvikorda ei tohi maad hoida mustkesas, vaid põllul peab kasvatama põllukultuuri, ravim- või maitsetaimi, köögivilja, maasikat, puuvilja- või marjakultuuri, siis 2021. aastal küsitakse 2020. aastal põllu eest makstud MAH toetus tagasi.

Selle ajavahemiku arvutamisel, mille jooksul on põllumaad kasutatud heintaimede kasvatamiseks, võetakse arvesse ka kohustuseperioodile vahetult eelnenud iga aasta, millal seal kasvatati järjestikku heintaimi. See tähendab, et heintaimede kasvatamiseks kasutatud põllumaa vanust arvestatakse tagasiulatuvalt ning uuendamine ilma vahekultuurita ei katkesta selle vanust. Söötis maa sellise põllumaa vanust ei katkesta. Samuti ei katkesta rohumaa vanust see, kui põld on mõnel aastal märgitud taotlusele heinaseemnepõlluna (märke HS), sõltumata sellest, kas heinaseemet kasvatati oma tarbeks või oli tegemist PTA poolt põldtunnustatud heinsaseemne põlluga.

Näide: Põllul kasvas 2017. aastal teravili, 2018. aastal oli põld taotlusel märgitud kuni 3-aastaseks külvikorras olevaks rohumaks, 2019. aastal oli põld märgitud heinaseemne põlluks (HS) ja tegemist oli põldtunnustatud heinaseemnepõlluga. Kuna taotleja taotles 2018. aastal toetust kuni 3-aastase külvikorras oleva rohumaa ühikumääragrupis, peab ta põllule rajama muu kultuuri kui heintaimed hiljemalt 15. juuniks 2021. a.

Heintaimede allakülviaasta loetakse heintaimede kasvatamiseks kasutatava põllumaa vanuse arvestamise juures null aastaks, kuna põhikultuurina arvestatakse kattekultuuri.

- 6) rohumaa, millel ei kasvatata põldtunnustatud heintaimi ja mis ei ole kuni 3-aastane külvikorras olev rohumaa.

Maa, millel kasvatatakse puuvilja- või marjakultuuri või maasikat, on toetusõiguslik, kui taimede istutustihedus on vähemalt järgmine:

- 1) õunapuu tugeva kasvuga alusel, pirnipuu – 100 istikut hektari kohta;
- 2) õunapuu keskmise kasvuga alusel – 300 istikut hektari kohta;
- 3) õunapuu nõrga kasvuga alusel – 500 istikut hektari kohta;
- 4) luuviljalised – 270 istikut hektari kohta;
- 5) astelpaju, aroonia – 400 istikut hektari kohta;
- 6) sõstar, karusmari – 800 istikut hektari kohta;
- 7) vaarikas, pampel – 3000 istikut hektari kohta;
- 8) viinapuu – 1300 istikut hektari kohta;
- 9) kultuurmustikas, ebaküdoonia – 1000 istikut hektari kohta;
- 10) kultuurjõhvikas – 30 000 istikut hektari kohta;
- 11) maasikas – 20 000 taime hektari kohta;
- 12) harilik sarapuu – 250 istikut hektari kohta;
- 13) söödav kuslapuu, kurdlehine kibuvits – 665 istikut hektari kohta;
- 14) harilik pihlakas – 150 istikut hektari kohta.

Tegemist on minimaalse taimede arvuga ühe hektari kohta, mille puhul saab seda maad veel istandikuks lugeda. Arvestades istikute võimalikku väljalangemist on soovitatav ühele hektarile neid vajadusel rohkem istutada. Toetusõigusliku pinna hulka loetakse ka toetusõigusliku maaga külgnev teenindusala, mida kasutatakse põllutöömashinade ümberpööramiseks. Teenindusala alla jäävat maad ei arvestata taimede istutustiheduse määramisel hektari kohta.

NB! Juhime tähelepanu, et kurdlehine kibuvits (*Ros rugosa*) on Eestis võõrliik, mille loodusesse levikut tuleb takistada. [Looduskaitseaduse](#) § 57 lg 1 järgi on võõrliikide loodusesse laskmine

ning istutamine ja külvamine keelatud. Seega on liigi kasvataja kohustatud tagama, et liik loodusesse ei levi. Nimetatud nõude rikkumise eest on füüsilisele isikule looduskaitseaduse järgi ettenähtud rahatrahv kuni 300 trahviühikut (1200 eurot) ja juriidilisele isikule kuni 32 000 eurot.

NB! Alates 2019. aastast antakse MAH toetust maksimaalselt kuni 70 hektari maa kohta, millel kasvatatakse puuvilja- ja marjakultuuri. Kui ettevõttes kasvatatakse puuvilja- ja marjakultuuri kokku 70 hektarist suuremal pinnal, siis neid hektareid ületav maa on endiselt toetusõiguslik ja 5-aastane kohustus selle maa puhul jätkub, kuid toetust selle kohta ei anta. Sellisel juhul ei ole tegemist 5-aastase kohustuse vähendamisega, sest maa ei lähe põllumajanduslikust majapidamisest välja.

Taotlejad, kellele määrati 2018. aastal MAH toetust puuvilja- ja marjakultuuride kasvatamise eest, saavad 5-aastase kohustuseperioodi lõpuni toetust üle 70 ha, kuid kokku mitte rohkem kui selle pindala ulatuses, mille kohta anti neile toetust 2018. aastal esitatud taotluse alusel. Kohustuse ülevõtmise korral võetakse toetuse andmisel kuni 5-aastase kohustuseperioodi lõpuni aluseks see pindala, mille kohta andis PRIA kohustuse ülevõtjale toetust 2018. aastal esitatud taotluse kohta. Näiteks, kui kohustuse üleandjale anti 2018. aastal toetust 50 hektari musta sõstra kasvatamise eest ja kohustuse ülevõtjale anti samal aastal toetust 100 hektari vaarika kasvatamise eest, siis 50 hektari suuruse kohustuse ülevõtmise korral antakse kohustuse ülevõtjale kuni 5-aastase kohustuseperioodi lõpuni toetust maksimaalselt 100 hektari ulatuses, sest selle pindala kohta andis PRIA ülevõtjale toetust 2018. aasta taotluse põhjal.

Toetust antakse rohumaa kohta, mis ei ole põldtunnustatud heinaseemne põld või kuni 3-aastane külvikorras olev rohumaa, tingimusel, et rohumaa iga hektari kohta on taotlejal sellisel arvul mahepõllumajanduslikult peetavaid veiseid, hobuseid, lambaid või kitsi, et loomkoormus hektari kohta on vähemalt 0,2 loomühikut [komisjoni rakendustähtaeg \(EL\) nr 808/2014](#) II lisa kohaselt, või mille iga kuni 0,1 hektari kohta on üks mesilaspere, kui taotleja taotleb toetust mesilasperede kohta. Loomkoormuse arvestamisel võetakse arvesse taotleja nimel kohustuseaastal peetavate veiste, lammaste ja kitsede keskmine arv, kelle kohta on andmed kantud põllumajandusloomade registrisse. Hobuste puhul võetakse arvesse PTA kohapealses kontrollis kindlakstehtud andmed ja mesilasperede puhul võetakse arvesse kohustuseaastale eelnenud aasta keskmine mahetunnustatud mesilasperede arv. Mesilaste keskmise arvu arvutab PTA kohapealse kontrolli käigus. Rohumaa kohta, millele taotleja taotleb toetust, kuid millel puudub nõutav arv loomühikuid, toetust ei maksta, kuid kohustus algab (jätkub).

Mesinik, kes muid loomi ei pea, saab toetust rohumaa hektari kohta taotleda ainult selle pinna ulatuses, mis ei ületa 0,1 hektarit mesilaspere kohta. Mesilasperede kohta toetuse taotlemiseks kehtib nõue, et majapidamises pidi toetuse taotlemise aastale eelnenud kalendriaastal olema keskmiselt vähemalt viis mahepõllumajanduslikult peetavat mesilasperet. Täidetud peab olema ka nõue, mille kohaselt peab taotleja kasutama vähemalt 1,00 hektarit põllumajandusmaad mahepõllumajandusliku taimekasvatusega tegelemiseks. Kui taotlejal on ainult rohumaa ja viis mesilasperet, mille kohta võib tal olla kuni 0,5 hektarit ilma loomadeta rohumaad, siis toetuse täies mahus saamiseks peab tal lisaks olema vähemalt 0,5 hektari kohta vajalikul hulgal loomi. Kui taotlejal ei olnud kohustuseaastale eelnenud kalendriaastal mahepõllumajanduslikult peetavaid mesilasperesid ja ta alustas mahemesindusega tegelemist kohustuseaastal, ei anta talle ka toetust rohumaa kohta.

Toetust ei anta toetusõigusliku maa kohta, mida on kohustuseaastal hoitud mustkesas või mis on jäetud sööti. Mustkesa on [põllumajanduskultuuride loetelu](#) kohaselt külvikorras olev maa, kus vegetatsiooniperioodi vältel valmistatakse maa korduva harimisega ette järgmiste põllukultuuride külviks ning eelkultuuri ei kasvatata. Sealjuures tuleb mustkesa harida selliselt, et umbrohutaimed ei kasvaks üle 5 cm kõrguseks, soovitatavalt tuleb harida iga 2–3 nädala tagant. Mulla intensiivse

harimisega on umbrohtu ja taimekahjustajaid võimalik küll tõhusalt hävitada, kuid harimise käigus kiireneb mulla orgaanilise aine mineraliseerumine, mille tõttu väheneb ka oluline hulk mulla orgaanilist ainet, lõhutakse mullastruktuuri ja suureneb toiteelementide leostumine. Lisaks on selline harimine väga töö- ja energiamahukas ega ole majanduslikult tulus. Seega ei ole põhjendatud maksta mustkesas hoitava maa kohta MAH toetust.

Sööti jäetud maa on [põllumajanduskultuuride loetelu](#) kohaselt külvikorras olev maa, mis ei kanna saagiaasta jooksul saaki. Sööti jäetud maal kasvab vabalt looduslik taimestik, mida kasutatakse loomade söötmiseks või mis küntakse sisse. Mullaviljakuse tõstmiseks võib maa sööti jätmise asemel külvata sellele haljasväetistaimi. Maa kohta, mida hoitakse mustkesas või mis on jäetud sööti, võib taotleja esimesel kohustuseaastal võtta kohustuse, kui aga pärast esimest kohustuseaastat hoitakse kohustusealust maad mustkesas või jäetakse see sööti, siis 5-aastane kohustus selle maa puhul jätkub, kuigi toetust sellele ei anta.

Toetust ei anta toetusõigusliku maa kohta, millel kasvatatakse ravim- või maitsetaimi loomadele söödaks. Kui põllul kasvatatakse määruse nr 53 ravim- ja maitsetaimede [loetellu](#) kantud taimi näiteks ristiku allakülviga ning neid alasid kasutatakse loomade karjatamiseks ning sööda varumiseks, kaob ära vajadus töömahuka käsitsitöö järele umbrohtude eemaldamiseks ning taimede korjamiseks ja kuivatamiseks. Seega vähenevad tunduvalt tehtavad lisakulutused ja kõrge määraga toetuse maksmise põhjendus. Ravim- ja maitsetaimede kasvatamise eest makstakse toetust üksnes siis, kui nad on külvatud või istutatud. See tähendab, et neid kasvatatakse põllul, kus maad haritakse, taimed kas külvatakse või istutatakse ja eemaldatakse umbrohi. Looduslikult kasvavate ravim- ja maitsetaimede kogumise eest toetust ei maksta.

NB! Alates 2021. aastast makstakse toetust kokku kuni 10 hektari põllumaa kohta, millel kasvatatakse köögivilja ja/või maasikat ning kuni 4 hektari põllumaa kohta, millel kasvatatakse määruse nr 53 [lisas](#) nimetatud ravim- ja maitsetaimi. Kui ettevõttes kasvatatakse mahepõllumajanduslikke köögivilju ja maasikaid kokku 10 hektarist ning ravim- ja maitsetaimi kokku 4 hektarist suuremal pinnal, siis neid hektareid ületav põllumaa on endiselt toetusõiguslik ja 5-aastane kohustus selle maa puhul jätkub, kuid toetust selle kohta ei anta. Sellisel juhul ei ole tegemist 5-aastase kohustuse vähendamisega, sest maa ei lähe põllumajanduslikust majapidamisest välja.

Toetust ei anta maa kohta, millele taotletakse:

- 1) KSM toetust;
- 2) KSA toetust;
- 3) KSK toetust;
- 4) MULDA toetust;
- 5) PLK toetust;
- 6) VESI toetust maa rohumana hoidmise eest.

Toetust ei anta ka maa kohta, millel kasvatatakse põllumajanduskultuuri kitsede ja lammaste söödaks loomade heaolu toetuse (LHT) raames.

Baasnõue

Baasnõuded on [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 1305/2013](#) artikli 29 lõikes 2 nimetatud kohustuslikud nõuded, mida taotleja täidab kogu majapidamise põllumajandusmaal ja põllumajanduslikus tegevuses kohustuseperioodi jooksul. Baasnõue on täidetud, kui taotleja kannab [veeسادuse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse andmed kohustuseperioodi jooksul põllumajandusmaal tehtud kõikide tegevuste kohta.

Toetuse saamise nõuded

Nõudeid toetuse saamiseks tuleb täita kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaal, kui määruuses ei ole sätestatud teisiti. Taotleja põllumajandusliku majapidamise moodustavad kõik tema juhitavad ja põllumajanduslikuks tegevuseks kasutatavad üksused, mis asuvad Eesti territooriumil. Kui MAH toetust taotletakse ja kohustus on võetud vaid osale põllumajandusliku majapidamise maale, tuleb nõudeid täita siiski kogu põllumajandusliku majapidamise maal, see tähendab ka tavamaal ja maal, mille kohta MAH toetust ei taotleta.

Kogu kohustuseperioodi kestel tuleb mahepõllumajanduslikul maal täita mahepõllumajandusliku taimekasvatuse ja mahepõllumajanduslike loomade puhul mahepõllumajandusliku loomakasvatuse nõudeid. See tähendab, et kui taotletakse toetust teatavate põldude kohta, ei tohi kohustuseperioodi jooksul nendel põldudel tavatootmisega tegeleda. Samuti nende loomaliikide puhul, keda peetakse mahepõllumajanduse nõuete kohaselt, on keelatud ajutiselt, näiteks talveperioodiks tavatootmisse tagasi minna ja siis kevadel uuesti mahetootmisega alustada.

1) Viljavaheldus ja liblikõieliste kasvatamine

Põllumajanduskultuur peab olema külvatud, maha pandud või istutatud kohustuseaasta 15. juuniks, kasutades kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid, või tuleb maad hoida sama kuupäeva seisuga mustkesas või söötis.

Samal põllul ei tohi kasvatada sama liiki põllukultuuri või köögivilja kauem kui kahel järjestikusel aastal ning teravilja kauem kui kolmel järjestikusel aastal. Ristõieliste sugukonda kuuluvat põllumajanduskultuuri ei tohi kasvatada samal põllul uuesti enne kolme aasta möödumist. Kuna rapsi suurenenud kasvupinnad ja liiga sage järgnevus külvikorras on loonud soodsad tingimused taimekahjustajate leviku suurenemiseks, ei ole lubatud ristõieliste sugukonda kuuluvaid põllumajanduskultuure kasvatada uuesti samal põllul enne kolme aasta möödumist. Näiteks, kui 2017. aastal kasvatati põllul rapsi, võib sellel põllul uuesti rapsi või mõnda muud ristõieliste sugukonda kuuluvat põllumajanduskultuuri kasvatada 2021. aastal.

Perekonda köömen kuuluvaid põllumajanduskultuure on lubatud kasvatada samal põllul kuni kolmel järjestikusel aastal, kuna harilikust köömnest saab saaki mitmel külvijärgsel aastal.

Viljavahelduse rakendamine võimaldab ohjata haiguste, kahjurite ja umbrohtude levikut. Erinevate põllumajanduskultuuride vaheldumine samal maal tagab parema mulla struktuursuse, aitab säilitada ja suurendada mullaviljakust, parandada väetiste kasutamise tõhusust ning vähendada toiteelementide väljaleostumist mullast.

Mustkesa ja söötis maa, mida kasutatakse põllumajanduskultuuride vaheldusena, ei katkesta põllukultuuride ja köögiviljade järgnevust külvikorras. Mais ja tatar katkestavad teraviljade järgnevuse külvikorras.

Viljavahelduse nõudeid ei pea täitma mitmeaastaste köögiviljade, maasika ning ravim- ja maitsetaimede kasvatamise korral ning väiksemal kui 0,30 hektari suurusel põllul, millel kasvatatakse teravilja, kaunvilja, muud tehnilist kultuuri, köögivilja, õli-, kiu- või rühvelkultuure. Nõuet peab täitma alla 0,30 ha suurusel põldudel, kui need moodustavad teiste sama ühikumäärarupi põldudega kokku vähemalt 0,30 ha suuruse maa-ala. Mitmeaastasteks köögiviljadeks loetakse rabarber, artišokk, spargel, maapirn, mädarõigas ja mugullauk.

Viljavahelduse või külvikorra nõuete järgimisel võetakse arvesse ka põllumajanduskultuurid, mida kasvatati sellel põllul kohustuseperioodile vahetult eelnenud kalendriaastatel. See tähendab, et viljavahelduse või külvikorra nõuetes sätestatu ei hakka kehtima mitte kohustuse võtmise

aastast alates, vaid nende täitmisel peab arvestama samal põllul ka kohustuseperioodile eelnenud aastatel kasvatatud põllumajanduskultuuridega. Näiteks, kui samal maal on enne kohustuse võtmist kolmel järjestikusel aastal kasvatatud teravilja, siis esimesel kohustuseaastal peab sellel maal kasvatama muud toetusõiguslikku põllumajanduskultuuri kui teravili.

Viljavahelduse või külvikorra nõuete järgimisel võetakse arvesse ka kultuurid, mida kasvasid põllul eelmised põllu kasutajad. Näiteks, kui taotleja saab põllu enda kasutusse 2021. aastal, kuid eelmine maa kasutaja on põllul kasvanud 2019. ja 2020. aastal nisu, siis 2021. aastal ei või uus maa kasutaja põllule nisu külvata.

Vähemalt 20 protsendil põllumaal peab kasvatama liblikõieliste sugukonda kuuluvaid põllumajanduskultuure (edaspidi liblikõielised) puhaskultuurina, segus kõrreliste heintaimedega või segus teiste haljasväetiseks kasvatatavate põllumajanduskultuuridega.

Põllumaa arvestusse lähevad kõik taotleja kasutuses olevad põllud, mis on taotlusele märgitud tähisega P (põllumajanduskultuurid, sööti jäetud maa ja lühiajaline rohumaa) ja M (mustkesa). Alla 0,30 ha suurused põllud arvestatakse põllumaa hulka, kui need moodustavad teise samas ühikümäärarühmis oleva põlluga kokku vähemalt 0,30 ha suuruse maa-ala. Liblikõieliste puhaskultuuri ja liblikõieliste-kõrreliste heintaimede segu on lubatud kasvatada ka allakülvina. Allakülvina liblikõieliste puhaskultuuri ja liblikõieliste-kõrreliste segu kasvatamisel tuleb arvestada sellega, et järgmisel aastal on sellel põllul rohumaa. Ravim- ja maitsetaimede segud liblikõielistega lähevad liblikõieliste arvestusse, kui liblikõieliste kaetus segus on vähemalt 30%. Taotlusele märgitakse sellisel põllul kasvatatavaks põllumajanduskultuuriks liblikõieliste ja muude põllumajanduskultuuride segu (30-80% liblikõielisi) ja põld loetakse rohumaaks. Liblikõieliste kaetus liblikõieliste-kõrreliste heintaimede ja liblikõieliste-haljasväetistaimede segu taimikus peab olema vähemalt 30%. Põldhernest on lubatud kasvatada tugikultuuriga, kui põldherne kaetus segu taimikus on vähemalt 70%.

Liblikõieliste põllumajanduskultuuride ja neid sisaldavate segude kasvatamine külvikorras suurendab mullaviljakust ja parandab mulla füüsikalisi omadusi. Liblikõielised põllumajanduskultuurid transpordivad sügavamatest mullakihtidest künnikihti mineraalseid toiteelemente ja sümbioosis mügarbakteritega seovad õhulämmastikku, muutes need järgnevatele põllumajanduskultuuridele kättesaadavaks. Mitmeaastaste liblikõieliste abil on võimalik tõhusalt alla suruda umbrohtusid ja vähendada viljaka mullakihi erosiooni. Ühtlasi mitmekesistavad liblikõielised põllumajanduskultuurid maastikku, on toidutaimedeks tolmeldajatele ning elu-, toidu- ja varjepaikadeks teistele loomadele (sh lindudele), suurendades bioloogilist mitmekesisust. Liblikõieliste kasvatamise nõuet ei pea täitma alla 0,30 ha suurusel põllul (arvestatakse ka maa-alasid).

2) Võraaluste ja reavahede hooldamine

Viljapuude ja marjapõõsaste reavahed tuleb hoida vähemalt 2/3 ulatuses rohukamaras. Uue puuvilja- ja marjaia rajamise korral peavad reavahed vähemalt 2/3 ulatuses olema rohukamaraga kaetud aia rajamisele järgneva aasta 15. juuniks. Rohi võib põllumajandusmaal, millel kasvatatakse viljapuid ja marjapõõsaid, sealhulgas teenindusalal, olla kuni 30 cm kõrgune. Viljapuude ja marjapõõsaste võrasid peab lõikamise teel hooldama. Hariliku sarapuu, söödava kuslapuu, kurdlehise kibuvitsa ja hariliku pihlaka puhul loetakse võrade hooldamiseks kuivanud okste eemaldamist. Võraaluste ja reavahede ning viljapuude ja marjapõõsaste võrade hooldamise nõuet ei pea täitma alla 0,30 ha (arvestatakse ka maa-alasid) suurusel põllul.

3) Talvine taimkate

Vähemalt 20 protsenti põllumajandusliku majapidamise põllumaast tuleb hoida igal kohustuseaastal 1. novembrist kuni sellele järgneva kohustuseaasta 31. märtsini põllumajanduskultuurist koosneva talvise taimkatte all.

Põllumaa arvestusse lähevad kõik taotleja kasutuses olevad põllud, mis on taotlusele märgitud tähisega P (põllumajanduskultuurid, sööti jäetud maa ja lühiajaline rohumaa) ja M (mustkesa). Alla 0,30 ha suurused põllud arvestatakse põllumaa hulka, kui need moodustavad teise samas ühikumäärarühmis oleva põlluga kokku vähemalt 0,30 ha suuruse maa-ala.

Talviseks taimkatteks loetakse taliviljad, rohumaad, maasikas ning muud sügisel rohelist taimikut omavad põllumajanduskultuurid. Koristuse käigus mahavarisenud kultuurtaimede seemned on varis, millest tärnanud taimed loetakse umbrohuks ning seetõttu ei arvestata seda talviseks taimkatteks. Ka koristamata põllukultuure ja kõrretüüd ei loeta talviseks taimkatteks, kuna sellised taimed on kasvu juba lõpetanud ega aita vältida leostumist. Talviseks taimkatteks ei arvestata ka sööti jäetud maad, sest sööti ei loeta põllumajanduskultuuriks.

Talvise taimkatte nõuet ei pea täitma alla 0,30 ha (arvestatakse ka maa-alasid) suurusel põllul.

MAH 1-aastase kohustuse puhul peab maad talvise taimkatte all hoidma taotluse esitamise aasta 1. novembrist kuni 31. detsembrini.

4) Mullaproovid

Põllumajandusliku majapidamise põllumaa kohta tuleb vähemalt üks kord kohustuseperioodi jooksul korraldada mullaproovide võtmine. Põllumaa arvestusse lähevad kõik taotleja kasutuses olevad põllud, mis on taotlusele märgitud tähisega P (põllumajanduskultuurid, sööti jäetud maa ja lühiajaline rohumaa) ja M (mustkesa). Alla 0,30 ha suurused põllud arvestatakse põllumaa hulka, kui need moodustavad teise samas ühikumäärarühmis oleva põlluga kokku vähemalt 0,30 ha suuruse maa-ala.

Võetud mullaproovid tuleb toimetada mullaanalüüside tegemiseks mulla ja pinnase analüüsimiseks akrediteeritud laboratooriumisse. Iga kohustuseaasta 1. detsembriks peab iga 5 hektari põllumajandusliku majapidamise põllumaa kohta olema taotlejal kehtivad mullaproovid (laboriprotokoll), millest on laboratooriumis määratud mulla happesus, taimedele omastatav fosfor ja kaalium ning mulla orgaanilise süsiniku sisaldus. Kui mullaproovid on varem võetud, tuleb need uuesti võtta ja laborisse saata eelmise mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks. Teisisõnu, kui taotlejal on kohustuseaastale eelnenu nelja aasta jooksul põllumaalt võetud mullaproovid ja nende kohta on väljastatud analüüsitulemused mulla happesuse, fosfori ja kaaliumi sisalduse ning mulla orgaanilise süsiniku sisalduse kohta, peab taotleja võtma vajaduse korral täiendavaid mullaproove ja saatma need laboratooriumisse arvestusega, et kokku oleks iga viie hektari põllumaa kohta võetud üks mullaproov. Näiteks, kui eelmised mullaproovid võeti 2016. aastal, tuleb uued proovid võtta 2021. aasta 1. detsembriks. Kui kohustuse võtmise aastale eelnenu viie aasta jooksul ei ole põllumajandusliku majapidamise põllumaalt mullaproove võetud ja laboratooriumisse analüüsimiseks saadetud, tuleb korraldada mullaanalüüside võtmine ja laborisse analüüsimiseks saatmine esimese kohustuseaasta 1. detsembriks. Kui taotleja suurendab kohustuseperioodi jooksul toetusõigusliku põllumaa pindala, peab ka sellisel maal järgima mullaproovide võtmise nõuet.

Üle 10 hektari suuruse põllumaaga põllumajanduslikes majapidamistes peab alates 2015. aastast mullaproovid võtma Põllumajandusuuringute Keskuse (edaspidi PMK) korraldatud mullaproovivõtjate koolitusel osalenud isik. Kui mullaproovid kogub koolituse läbinud isik, väljastab PMK nii analüüsitulemustega laboriprotokolli kui ka väetustarbekaardi. Väetustarbekaardi alusel saab tootja kavandada väetamist vastavalt väetustarbele põldude ja ka

põlluosade kaupa. Mullaproovivõtjate koolituse läbinud isikute nimekiri koos kontaktandmete ja tegevuse maakonnaga on leitav [PMK kodulehel](#).

Iga kuni 5 hektari põllumaa kohta võetud mullaproovist tuleb laboratooriumis lasta määrata mulla happesus ning taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldus. Laboratoorium peab määrama mulla happesuse kaaliumkloriidi (pHKCl) lahusest, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse Mehlich 3, Egnér-Riehm topeltlaktaat (DL meetod) või Egnér-Riehm-Domingo ammoniumatsetaat-laktaat (AL meetod) meetodil. Nimetatud meetoditel on Eestis välja töötatud väetustarbe gradatsioonid ja seega on need meetodid Eesti tingimustes väetamise planeerimisel kasutatavad. Kohustuseperioodi jooksul võetud mullaproovidest peab lisaks taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldusele ning mulla happesusele analüüsima viienda kohustuseaasta 1. detsembriks ka mulla orgaanilise süsiniku sisaldust arvestusega, et põllumaa iga kuni 20 hektari kohta oleks analüüsitud vähemalt üks proov. Kui põllumaad on alla 5 hektari, tuleb võtta ikkagi vähemalt üks mullaproov, millest tuleb lasta analüüsida mulla happesus, toiteelemendid fosfor ja kaalium ning mulla orgaaniline süsinik. Kui põllumaad on näiteks 30,10 hektarit, siis tuleb võtta mulla happesuse, fosfori ja kaaliumi analüüsimiseks 7 proovi; kui maad on 29,00 hektarit, tuleb võtta 6 proovi jne. Toiteelementide ja mulla happesuse määramiseks võetud mullaproovidest tuleb iga kuni 20 hektari põllumaa kohta ehk vähemalt igast neljandast proovist lasta analüüsida mulla orgaanilise süsiniku sisaldust.

MAH 1-aastase kohustuse puhul peab taotleja korraldama mulla orgaanilise süsiniku sisalduse analüüsimise taotluse esitamise aasta 1. detsembriks võetud mullaproovidest. Kui MAH põllumaalt on mullaproov varem võetud ja selle kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla orgaanilise süsiniku sisalduse kohta, peab taotleja järgmise mullaproovi võtmise ja laboratooriumisse saatmise korraldama eelmise mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks.

Laboratooriumi väljastatud kehtivate mullaproovide analüüsi tulemused peavad olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad. Mullaproove ei pea võtma alla 0,30 ha suuruselt põllult. Nõuet peab täitma alla 0,30 ha suurusel põldudel, kui need moodustavad teiste sama ühikumäärarupi põldudega kokku vähemalt 0,30 ha suuruse maa-ala.

5) Koolitused

Taotleja või tema esindaja, kes tegeleb mahepõllumajandusliku tootmisega, peab kohustuse võtmise aasta 1. novembriks osalema vähemalt 12 akadeemilist tundi mahepõllumajandusliku tootmise algkoolitusel või õppepäeval ja viienda kohustuseaasta 1. juuniks vähemalt 12 akadeemilist tundi mahepõllumajandusliku tootmise, töötlemise või turustamise täienduskoolitusel või õppepäeval. NB! MAH 1-aastase kohustuse puhul ei pea taotleja mahepõllumajandusliku tootmise, töötlemise või turustamise täienduskoolitusel või õppepäeval osalema. Mahepõllumajandusliku tootmise algkoolitus või õppepäev on mõeldud eelkõige tootjatele, kes sellel aastal alustavad mahepõllumajandusliku tootmisega. Mahepõllumajandusliku tootmise algkoolitusel või õppepäeval käsitletakse peamiselt mahepõllumajandusliku taime- ja loomakasvatuse nõuetega seonduvat.

Mahepõllumajandusliku tootmise täienduskoolituse või õppepäeva eesmärgiks on tõsta tootjate teadlikkust mahepõllumajandusest, viia neid kurssi uuemate suundade ja võimalustega, tutvustada uusi tehnoloogiaid, mahepõllumajandusse sobivaid sorte ja tõuge, tagada mullaviljakuse säilitamine, tutvustada töötlemise ja turustamise võimalusi jmt.

Algkoolitusel või õppepäeval ei pea osalema taotleja või tema esindaja, kes on kohustuse võtmise aastale eelnenud viie aasta jooksul osalenud vähemalt 12 akadeemilist tundi

mahepõllumajandusliku tootmise algkoolitusel või õppepäeval või mahepõllumajandusliku tootmise, töötlemise või turustamise täienduskoolitusel või õppepäeval.

Täpsem informatsioon koolituste ja õppepäevade toimumise kohta on kättesaadav aadressil www.pikk.ee.

3.8. Natura 2000 alal asuva põllumajandusmaa kohta antava toetuse (NAT) nõuded

Maaeluministri 22. aprilli 2015. a määrusega nr 42 „[Natura 2000 alal asuva põllumajandusmaa kohta antav toetus](#)“ on kehtestatud NAT toetuse andmise tingimused ning kord. Tegemist on 1-aastase toetusega.

NAT toetust saavad taotleda põllumajandusega tegelevad füüsilised isikud, füüsilisest isikust ettevõtjad või juriidilised isikud.

NAT toetusõiguslik põllumajandusmaa

NAT toetust saab taotleda Natura 2000 alal asuva vähemalt 0,30 hektari suuruse põllu või vähemalt 0,30 ha suuruse põlluosa kohta, millel tegeletakse põllumajandusliku tegevusega või mis on karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras ning mida taotlejal on õigus kasutada. Kui põld asub ainult osaliselt Natura 2000 võrgustiku alal, tuleb selline põld NAT toetuse taotlemisel jagada kaheks erinevaks põlluosaks, märkides need põlluosad taotlusel ühtseks maa-alaks. Iga põllu või samal põllumassiivil asuvatest põldudest moodustunud ühtse maa-ala pindala peab olema vähemalt 0,30 ha.

NAT toetust ei või taotleda maa kohta, millele taotletakse PLK, MULD ja VESI maa rohumana hoidmise toetust.

Toetuse saamise nõuded

Taotleja peab täitma kalendriaasta jooksul kaitseala, hoiuala või püsielupaiga kaitsekorrast tulenevaid nõudeid.

4. Kohustus

Kohustus on toetuse nõuete täitmine kindlaksmääratud ajavahemikul toetusõiguslikul maal, mille kohta toetust taotletakse.

KSM, KSA, MULD, VESI, MAH ja SORT toetused võivad olla nii 5-aastase kui ka 1-aastase kohustuseperioodiga. NAT ja KSK toetused on 1-aastase kohustuseperioodiga. Üheks kohustuseaastaks loetakse üks kalendriaasta. 5-aastase kohustuseperioodi puhul moodustavad viis järjestikust kalendriaastat kokku kohustuseperioodi. Kohustuse võtmise aastal algab esimene kohustuseaasta tagasiulatuvalt 1. jaanuarist. Näiteks 2017. aastal võetud kohustuse puhul algas kohustuseperiood 1. jaanuarist 2017. a ja kestab kuni 31. detsembrini 2021. a.

2021. aastal saavad taotlejad, kellel puudub kehtiv 5-aastane kohustus või kelle 5-aastane kohustuseperiood on lõppenud, alustada uut 1 kalendriaasta pikkuse kohustuseperioodiga KSM, KSA, MULD, VESI, MAH ja SORT toetuse kohustust, mille puhul tuleb toetatavad tegevused ellu viia 1 kalendriaasta jooksul.

Tegevust tuleb ellu viia toetuse taotluses näidatud või taotluse kontrollimisel kindlaks tehtud konkreetsel toetusõiguslikul maal. Esimesel kohustuseaastal kindlakstehtud konkreetne maa ja selle maa pindala loetakse esimese kalendriaasta kohustusealuseks maaks (kohustuse algkogus), millest arvestatakse 5-aastase kohustuse puhul kohustuse suurendamise protsenti. Kui kontrollimisel tehakse kindlaks, et toetusõigusliku maa pindala on suurem kui selle maa pindala, mille kohta toetust taotletakse, loetakse kohustusealuseks maaks maa ning selle pindalaks pindala, mille kohta toetust taotletakse. Kui kontrolli käigus selgub, et tegelik toetusõigusliku maa pindala on väiksem kui taotluses näidatud, rakendatakse [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) nr 640/2014](#) artiklit 19. Kohustus algab sel juhul kindlakstehtud pindalale. Ühel taotlejal saab sama toetuse kohta olla vaid üks kohustus.

SORT toetuse kohustus on lävendipõhine. See tähendab, et igal kohustuseaastal peab majapidamise toetusõiguslikul põllumajandusmaal kasvatama vähemalt ühte sorti määruse [lisa](#) loetletud põllukultuuri vähemalt minimaalsel pinnal või puuvilja- või marjakultuuri kohalikku sorti kuuluvaid taimi vähemalt minimaalses koguses ja sortide arvul. Kogu kohustuseperioodi jooksul ei pea kasvatama tingimata ühte sorti taimi, vaid neid võib vahetada. Näiteks, 2018. aastal taotleb taotleja toetust kartuli „Ando“ kasvatamiseks, 2019. aastal põldoa „Jõgeva“ kasvatamiseks, 2020. aastal põldherne „Mehis“ kasvatamiseks, 2021. ja 2022. aastal puuvilja- või marjakultuuri kasvatamiseks.

Selleks, et tagada paindlikkus mitmeaastase kohustusega hõlmatud maade liikumisel majapidamiste vahel, on lubatud kohustuste üleandmine ja suurendamine toetuste määrustes sätestatud tingimustel ning ka asendamine, mis on samuti sätestatud toetuste määrustes.

Alates 2017. aastast ei või suurendada kohustust sellise maa arvelt, mis Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas algatatud maakonnaplaneeringu kohaselt määratakse Rail Baltic’u raudtee trassikoridori asukohaks. Planeeritava Rail Baltic’u trassikoridori jäävaid maid saate vaadata Maa-ameti [geoportaalist](#), valides menüüst kaardirakendused „Kitsenduste kaart“ ja lülitades kaardikihtide valikus sisse „Rail Baltic trass“. Rail Balticu trassikoridori kaardikiht on nähtav ka PRIA [avalikul veebikaardil](#), lülitades abiinfo kaardikihtide valikus sisse „Rail Baltic’u trass“.

Eelmises lõigus nimetatud piirangut ei kohaldata 2021. ja 2022. aastal võetava 1-aastase kohustuse puhul. Tegemist on lühiajaliste kohustustega ja kõik nõutud tegevused viiakse ellu ning eesmärgid saavutatakse ühe aasta jooksul. Sellest tulenevalt ei ole antud piirangu rakendamine 1-aastase kohustuse puhul põhjendatud.

Oma kehtivaid kohustusi saate vaadata vanas [e-PRIAs](#): *Teenused* → *Pindalatoetused* → *Andmete esitamine* → *Pindala- ja loomapõhiste toetuste kohustuste andmete vaatamine ja üleandmine*.

4.1. Kohustuse üleandmine

Kehtiva 5-aastase KSM, KSA, MULD, VESI, SORT ja MAH kohustuse võite koos maaga üle anda. Kui kohustusega hõlmatud maa läheb majapidamisest välja, üle teisele isikule, võib teine isik kohustuse üle võtta ja sellega jätkata. Kui kohustust üle ei võeta, siis kohustus lõpetatakse ja kohustuse üleandjalt toetust tagasi ei nõuta. Sama kehtib ka juhul, kui üle antakse kogu põllumajanduslik majapidamine. Ka siis saab kõik ületulnud kohustused, kas üle võtta või siis nendest loobuda.

Kui kohustuse ülevõtjal on kehtiv 5-aastane kohustus olemas, siis kohustuse ülevõtmise korral kohustused liidetakse ja kohustuseperioodi kestuseks loetakse lühemat aega kestnud kohustuse kestus.

Kui 5-aastase kohustuse võtab üle isik, kellel varem ei olnud kohustust, loetakse kohustuseperioodi kestuseks ülevõetud kohustuse kestus. Soovi korral võib kohustuse ülevõtja võtta ka uue 1-aastase kohustuseperioodiga kohustuse.

VESI maa talvise taimkatte all hoidmise 5-aastase kohustuse saab üle anda ainult taotlejale, kellel ei ole maa talvise taimkatte all hoidmise kohustust. Kuna VESI maa talvise taimkatte all hoidmise toetust ei saa samaaegselt taotleda MAH toetusega, siis ei saa VESI maa talvise taimkatte all hoidmise kohustust üle anda taotlejale, kellel on kehtiv MAH kohustus.

Maa ja kohustuse üleminekul tuleb üleantud maa ja kohustusega seotud dokumendid (või koopiad dokumentidest, näiteks põlluraamatust, mullaproovidest jne) üle anda uuele maavaldajale, kes jätkab dokumentide pidamist.

Kohustust saab üle anda vanas [e-PRIA](#)s: *Teenused* → *Pindalatoetused* → *Andmete esitamine* → *Pindala- ja loomapõhiste toetuste kohustuste andmete vaatamine ja üleandmine*.

Kui kohustus antakse üle koos põllumajandusliku majapidamisega, tuleb esitada kogu majapidamise/ettevõtte üleandmise soovituslik vorm „[Teave põllumajandusliku majapidamise/põllumajandusettevõtte üleandmise-ülevõtmise kohta ja taotlus ülevõtjale toetuse maksmiseks](#)“ vana e-PRIA teenuse „*Dokumendi üleslaadimine (pindalatoetuste taotluse lisadokumentide esitamiseks)*“ kaudu.

4.2. Kohustuse suurendamine

5-aastase kohustuse suurenemist arvestatakse esimesel kohustuseaastal kindlakstehtud kohustusealuse maa pindala järgi.

Kehtivat KSM, KSA, MULD, VESI maa rohumaana hoidmise ja MAH toetuse 5-aastast kohustust saab suurendada üle määrustes sätestatud määra selle toetusõigusliku maa arvelt, mille kohta ei ole kohustust võetud. KSA ja MAH kohustust saab suurendada rohkem kui 15%. KSM, MULD ja VESI maa rohumaana hoidmise kohustust saab suurendada rohkem kui 20%. Kui taotleja suurendab kohustust üle määrustes sätestatud määra, algab uus kohustus, mille kestus on 1 kalendriaasta.

Kui kehtivat 5-aastast kohustust suurendatakse vähem, kui on määrustes sätestatud määr (KSA ja MAH kohustuse puhul kuni 15% ning KSM, MULD ja VESI maa rohumaana hoidmise kohustuse puhul kuni 20%), siis kohustuseperioodi pikkus ei muutu.

Ülevõtmise teel alanud kohustust suurendada ei saa.

4.3. Kohustuse asendamine

Kehtivat 5-aastast KSM kohustust saab täielikult asendada MAH kohustusega. Kohustuse asendamisel tuleb võtta MAH toetuse 1-aastane kohustus. KSM 5-aastast kohustust ei saa asendada MULD, VESI maa rohumaana hoidmise ja KSA kohustusega.

2021. aastal ei saa kehtivat KSA 5-aastast kohustust asendada MAH kohustusega ning MULD ja MAH toetuse 5-aastast kohustust ei saa asendada VESI maa rohumaana hoidmise kohustusega.

Kehtiva MULD ja MAH toetuse 5-aastase kohustuse saab 2021. aastal asendada osaliselt või täielikult PLK kohustusega. Kohustuse asendamisel tuleb võtta PLK toetuse 1-aastane kohustus.

5. Taotlemine

Pindalatoetusi saab taotleda vaid elektrooniliselt [e-PRIA](#) kaudu. e-PRIAsse saate siseneda [PRIA kodulehe](#) kaudu, valides üleval parempoolses nurgas „*Sisene e-PRIAsse*“. e-PRIAsse sisenemiseks on vaja ID-kaarti ja selle PIN-koode. Lisaks on võimalik e-PRIAsse siseneda Mobiil-IDga ja kasutades TARA (turvaline autentimine asutuste e-teenustesse) teenust, kus lisavõimalusena saab sisse logida kasutades Smart-IDd. Euroopa Liidu kodanikel on lisaks võimalik e-PRIAsse sisse logida, kasutades nende päritoluriigi autentimisvahendeid.

e-PRIAsse sisenedes suunatakse teid pärast kasutustingimustega nõustumist kontrollima kliendi andmeid. Kui te ei ole veel PRIA klient või kliendiandmeid on vaja muuta, valige siniselt menüürealalt „*Kliendi andmed*“.

Volituste andmine kõigi e-PRIA teenuste kasutamiseks toimub teenuses „*Esindusõigused ja volitused*“.

Kui taotlejal ei ole võimalik e-PRIAs digitaalselt volitusi anda, saab esindaja määrata ka PRIA poolt välja töötatud soovituslikul vormil „*Volikiri asjaajamiseks Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametiga*“. Kui soovitakse anda piirangutega volitus, tuleb täita lisaks ka „*Volikirja vormi lisa 1. Osaliste ehk piirangutega volituste andmine*“. Volikirja vormid ja lisainfo leiate PRIA kodulehel Registrite menüü all asuvalt lehelt [Esindusõigused ja volitused](#).

Erandina (juhul kui ei ole võimalik volitusi anda PRIA iseteeninduskeskkonnas, digitaalselt allkirjastatult või paberil) saab volitusi pindalatoetuste taotluste esitamiseks anda ka telefoni teel. Selleks palume helistada registrite osakonna infotelefonil 731 2311.

Enne vanasse e-PRIAsse liikumist, tuleb teha esindatava valik. Vana e-PRIA teenuste kasutamiseks tuleb ülemiselt siniselt menüürealalt valida „*Vana e-PRIA*“. Pindalatoetuste taotluse leiate pärast vana e-PRIA portaali sisenemist menüüst „*Teenused*“ pindalatoetuste alalõigust.

Erinevad juhendid, kuidas e-PRIAsse siseneda ja teenuseid kasutada, leiate [PRIA kodulehelt](#) ja vana e-PRIA portaalist vastava teenuse juurest.

5.1. Taotleja andmete kandmine registrisse

Kõik toetuste taotlejad peavad olema kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse. Kui te ei ole veel PRIA klient või kliendiandmeid on vaja muuta, saate vastavad toimingud teha [e-PRIA](#) teenuses „*Kliendi andmed*“. Kliendiks registreerimise vormi leiate ka PRIA kodulehel Registrite menüü all asuvalt lehelt [Alustavale kliendile](#) ja kliendiandmete muutmise vormi leiate Registrite menüü all asuvalt lehelt [Kliendi andmete muutmine](#).

Kui registrisse kantud andmed on muutunud, peab taotleja esitama registrikande muutmise avalduse 15 tööpäeva jooksul andmete muutmise alates. Kindlasti palume üle kontrollida oma e-posti aadress PRIA registris. Andmeid saate kontrollida ja muudatustest teatada e-PRIA teenuse „*Kliendi andmed*“ abil. Ajakohastatud andmed võimaldavad PRIAl taotluste osas täiendavate küsimuste tekkimise korral teiega operatiivselt ühendust võtta ja tagada ka toetuste kiire ja korrektse menetlemise.

Kui olete kliendi andmetesse märkinud e-posti aadressi, millega kinnitate, et soovite PRIAga suhelda elektrooniliselt, kontrollige üle oma seadmete rämpsposti seadistused. Võib juhtuda, et e-post on seadistatud selliselt, et PRIA saadetud e-kirjad jõuavad rämpsposti hulka.

e-PRIAs tehtud andmete muudatused jõustuvad kohe, kuid uued andmed jõuavad vanasse e-PRIASse 2 minuti pärast. See tähendab, et kui lisatakse/muudetakse kliendi andmeid ja suundutakse seejärel kohe vana e-PRIA keskkonna teenuseid kasutama (nt pindalatoetuse taotluse teenus), tuleb arvestada, et muudetud andmed ei jõua vanasse e-PRIASse kohe, vaid pärast esimest süsteemipoolset andmete kontrolli.

5.2. Põllumajandusmaa registrisse kandmine

Kui olete kasutusele võtnud põllumajandusmaad ja soovite sinna toetusi taotleda, peate esitama PRIAle avalduse põllumassiivi kandmiseks põllumassiivide registrisse. Põllumassiivi minimaalne toetusõiguslik pindala on 0,30 ha.

PRIAle tuleb avaldus esitada ka juhul, kui põllumassiivi toetusõiguslik pindala on suurenenud (näiteks olete eemaldanud võsatuka, kivihunniku) või vähenenud (näiteks on põllumassiivil võsa, tee, ehitised vms mittetoetusõiguslik ala). Kui kõige uuema ortofoto järgi on näha, et avaldus hõlmab ka mittetoetusõiguslikke alasid, suunatakse põllumassiiv kohapealsesse kontrolli. Põllumassiivi piir tehakse vastavalt taotleja avaldusele. Kui taotlemise ajaks pole kohapealset kontrolli teostatud, tuleb sõltumata põllumassiivi suurusest toetusi taotleda vaid reaalselt taotleja põllumajanduslikus kasutuses olevale pinnale.

Uute maade kasutuselevõtmise korral palub PRIA taotlejalt kinnitust maakasutusõiguse olemasolu kohta. Kinnituses tuleb täpsustada, millise maakasutusõigusega on tegemist (vt ka [p 2.1.1.](#)). Kui maakasutusõigus tekib kokkuleppe või lepingu alusel, tuleb lisada ka lepingu teise osapoolle nimi ja kontaktandmed.

Avalduse esitamiseks on mitu võimalust:

- elektrooniliselt kasutada [e-PRIA](#) teenust „*Põllumassiivide muudatused*“ (e-PRIA → *Valdused* → *Põllumassiivide muudatused*);
- saata e-kiri e-posti aadressile maa@pria.ee;
- saata avaldus kirjalikult PRIA põldude registri büroole (Tähe 4, Tartu, 51010);
- viia avaldus lähimasse PRIA teenindusbürosse.

COVID-19 viiruse leviku ulatusest tulenevalt avatakse PRIA maakondlikud teenindusbürood klientidele 10. mail. Enne teenindusbürosse tulemist palume tutvuda [PRIA kodulehel](#) avaldatud infoga ja kindlasti eelnevalt broneerida aeg avalduse esitamiseks kas meie kodulehe kaudu aadressil <https://web.pria.ee/broneering> või helistades [teenindusbürosse](#). Küsimuste korral palume helistada PRIA pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679.

Paberavalduse tegemiseks leiate põllumassiivi piiri muutmise avalduse vormi [PRIA kodulehelt](#).

Juhul kui soovite [HPK määruse](#) §-s 3 lõigetes 1-7 kirjeldatud maastikuelemendid - põllusaar, metsasiil, puude rida, hekk, kraav, kiviaed - kanda põllumassiivide registrisse ning arvestada need toetusõigusliku põllumajandusmaa hulka, peate esitama PRIAle maastikuelemendi kohta, mis põllumassiivi kaardil ei kajastu, andmed ja graafilise materjali asjakohase avaldusega. Selleks saate kasutada e-PRIA teenust „*Põllumassiivide muudatused*“. Avalduses palume ära näidata põllumassiivi numbrit ja maastikuelemendi tüübi ning lisaks märkida nende elementide pindala ja asukohta.

Avalduse kaardil peavad põllud olema selgelt piiritletud. Avaldusele märgitav põld peab olema selgelt eristatav teise maakasutaja või maakasutusviisi suhtes. Seda eelkõige juhul, kui tegu on ühel põllumassiivil asuvate, kuid erinevate põllumajandustootjate kasutuses olevate rohumaadega.

Kahtluste ja vaidluste korral on otsuse aluseks kohapealse kontrolli tulemused. Kui taotleja või tema esindaja viibib kohapealse kontrolli juures, peab ta vajadusel järelevalveametnikule ette näitama põllu piiri.

5.3. Põldude joonistamine „Minu põllud“ teenuses

Vana [e-PRIA](#) teenuses „Minu põllud“ saate enne pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse täitmist joonistada põllud ja eelmise aasta põldude andmed üle kontrollida ning vajadusel sisse viia vahepeal toimunud muudatused.

Enne taotlusperioodi algust näidatakse teenuses „Minu põllud“ eelmisel aastal kindlakstehtud andmeid. Selleks asendatakse taotleja joonistatud põldude piirid ning põldude andmed PRIA kontrollitud ja kindlaks tehtud andmetega. Andmete asendamise eesmärgiks on aidata taotlejatel esitada taotlusi õigemate ja uuendatud andmetega. Kui sisenete teenusesse esimest korda pärast seda, kui PRIA on andmed asendanud, kontrollitakse kõikidel taotlejatel, kas nende andmetes on kontrollide tulemusel kindlaks tehtud andmeid. Nendeks võivad olla:

- kohapealse kontrolli tulemused, mis on mõõdetud kas satelliidipildilt või ortofotolt või on saadud GPS mõõdistamise tulemusena;
- administratiivse kontrolli tulemused (põldude andmete muudatused, sh ka põldude jagunemised massiivide vahel);
- eelmise taotluse põldude korrigeeritud jooned (põllupiiri on lõigatud ortofoto alusel uuendatud põllumassiivi piiriga);
- Põllumajandus- ja Toiduameti kontrollitud andmed.

Kui teil selliseid andmeid esineb, laaditakse „Minu põllud“ teenusesse värske andmete seis. Kõik eelmise aasta põldude andmed asendatakse taotluse esitamise järgse või kindlakstehtud seisuga. See tähendab, et kui olete enne andmete asendamist vahepeal põldude piire muutnud, peate need uuesti joonistama! Asendamine või uuesti joonistamine ei puuduta selliseid põlde, mis ei olnud kantud eelmise aasta taotlusele.

Pärast asendamise protsessi lõppemist antakse teile infoteade toimunud muudatustest. Teates on välja toodud muudetud, juurde lisatud ning kustutatud põldude arv. Muudetakse neid eelmise aasta taotlusel olnud põlde, mille andmed erinevad PRIA andmetest. Põlde lisatakse juurde, kui näiteks kohapealses kontrollis on eest leitud ühe põllu asemel mitu põldu. Teenusest kustutatakse põllud juhul, kui kontrolli tulemusena on põld kokku mõõdetud teise põlluga või on põllul vastav puudus (näiteks kasutusõiguse puudumine vms).

Andmete asendamisel võivad tekkida olukorrad, kus teil tuleb põllud uuesti joonistada (põllu alla kuvatakse teade „Põld ei ole joonistatud!“). Sellised juhud esinevad, kui eelmise aasta põllu joonistatud pindala on erinev kontrolli tulemuses märgitud põllu pindalast või taotlusel olev pindala ei võrdu viimati taotletud joonistatud pindalaga.

Asendatud andmetega põllud eristuvad teistest helesinise taustaga, lisaks on põldudel juures musta värvi infoteade „Põllu andmed on asendatud kindlaks tehtud andmetega!“.

„Minu põllud“ teenuses tuleb võimalikult täpselt joonistada põldude piirid, märkida põldude numbrid ja muu nõutud info. Soovitame kasutada vanas e-PRIA-s ja põlluraamatus ühtset numeratsiooni. e-PRIA-s arvestab kaardirakendus põllu pindala välja joonistatud piiride alusel. Tuleb arvestada, et kui muudate „Minu põllud“ teenuses põlde pärast taotluse esitamist, siis taotluse muudatusavalduse esitamisel jõuavad põldudel tehtud muudatused ka taotluse muudatusavaldusele.

Taotlusel on kohustuslik näidata kõik teie kasutuses olevad vähemalt 0,01 ha põllud. Toetuse taotlemiseks peavad alla 0,30 ha põllud moodustama ühe põllumassiivi piires vähemalt 0,30 ha suuruse ühtse maa-ala.

Kui põldu pole veel „*Minu põllud*“ nimekirjas, siis toetuse taotlemiseks on teil vaja „*Minu põllud*“ teenuses läbida põllu lisamiseks järgmised sammud:

Sisestage „*Otsi*“ lahtrisse põllumassiivi number, katastriüksuse tunnus, katastriüksuse nimi, aadress või koordinaadid. Valige õige põllumassiiv ja vajutage nuppu „*Edasi*“. Järgmises sammus valige põld ja vajutage „*Edasi*“. Samas sammus saate soovi korral valida põlluala. Seejärel saate hakata 3. sammus põllupiire joonistama. Kui 2. sammus oli põlluala valitud, siis 3. sammus on moodustatud põllupiir, mida saab vajadusel veel muuta. Kui 2. sammus põlluala ei valitud, saab põllupiiri 3. sammus ka ise joonistada. Kui põllu piirid on korras, peate 4. sammus lisama põllu andmed. Automaatselt on täidetud põllumassiivi number ja põllu pindala. Süsteem omistab automaatselt põllule põllumassiivi, katastriüksuse või nullala tunnuse. Põllumassiivi number koosneb 11 sümbolist ja katastritunnus 12 sümbolist. Süsteem arvutab joonistatud põllu pindala, millest on maha arvatud takistuste pindala. Pindala muutmiseks tuleb liikuda tagasi 3. sammu ning muuta põllu piire.

4. sammus tuleb teil lisada põllu andmed:

a) põllu number - sisestage lahtrisse selle põllu kohta põlluraamatusse märgitud number. Võimalusel kasutage sama numbrit, mis oli ka teie eelmise aasta pindalatoetuste taotlusel. Põllu number võib olla kuni 16 tähemärki pikk, sisaldada ladina tähestiku tähti (täpitähti ei saa kasutada) ja kõiki numbreid;

b) maakasutuse tüüp - valige rippmenüüst sobiv maakasutuse tüüp:

- põllumajanduskultuurid ja lühiajaline rohumaa (P) - lühiajaliseks rohumaa loetakse maa, millel kasvatatakse heintaimi kuni 5 aastat. Põllumajanduskultuurid on teraviljad, õli- ja kiukultuurid, kaunviljad, rühvelkultuurid, muud tehnilised kultuurid, köögiviljad ning ravim- ja maitsetaimed;
- mustkesa ehk kultuurideta kesa (M) - kesa, kus vegetatsiooniperioodil toimub maa ettevalmistamine järgnevate kultuuride külviks ning eelkultuure ei kasvatata. Mustkesa tuleb harida soovitatavalt iga 2-3 nädala tagant, et umbrohutaimed ei kasvaks seal kõrgemaks kui 5 cm. Erandjuhul tulenevalt ilmastikust aktsepteeritakse mustkesana maad, millel umbrohtude kõrgus ei ületa 20 cm ja taimed ei ole jõudnud õitsemisfaasi. Mustkesa kasutamisel ökoalana tuleb järgida rohestamise toetuse nõudeid;
- keskkonnatundlik püsirohumaa (TPR) - püsirohumaa, mis asub Natura 2000 võrgustiku alal ning mille muld on 100% ulatuses turvasmuld. TPR kasutusotstarvet ei tohi muuta ning nimetatud maad ei tohi üles künda. TPR rohukamara uuendamine on lubatud üksnes pealtkülvi teel. Rohukamara uuendamisest tuleb PRIAt eelnevalt teavitada. Taotleja, kes on muutnud TPR kasutusotstarvet või on sellise püsirohumaa üles kündnud, peab PRIA määratud tähtjaks selle ala tagasi püsirohumaa muutmaks;
- püsirohumaa (PR) - püsirohumaa nimetatakse kõiki üle 5-aastaseid heintaimede põlde, mille maakasutuse tüübiks on taotlusel põldude loetelus märgitud püsirohumaa (PR). Täpsem info püsirohumaa kohta on kättesaadav [PRIA kodulehel](#).
- tagasirajatud püsirohumaa (TAR) - tagasirajatud püsirohumad käsitletakse alates

tagasirajamisest püsirohumaana. Tagasirajatud püsirohumaad tuleb hoida samal kohal kuni rohumaa vanuselise püsirohumaaks muutumiseni;

- püsikultuurid (PK) - külvikorravälised kultuurid, välja arvatud püsirohumaad ja püsiharjamaad, mis võtavad maa enda alla vähemalt viieks aastaks või kauemaks ja annavad korduvat saaki, sealhulgas puukoolid ja lühikese raieringiga madalmets;
- karjatamine väljaspool põllumajandusmaad (KV) - mittepõllumajanduslik maa, millele ei saa toetust taotleda, sest see ei vasta põllumajandusmaa definitsioonile, kuid millel karjatatakse mahepõllumajanduslikult peetavaid loomi. Märgivad vaid MAH taotlejad, kes karjatavad sellistel aladel loomi;

c) kasvatatav põllumajanduskultuur - iga põllu kohta tuleb rippmenüüst valida üks kultuur vastavalt valitud maakasutuse tüübile. Valides põllumajanduskultuuri, mis vajab täpsustamist taotletavate toetuse nõuete hindamiseks, tuleb taotlejal märkida ka täpsustatud kultuur. Seda saab teha nupu „Täpsustatud kultuur“ alt. Nupp on aktiivne vaid siis, kui tegemist on täpsustamist vajava kultuuriga.

Rippmenüüs olevad SORT toetusõiguslikud põllukultuurid on:

Teravili
„Sangaste“ rukis allakülvita
„Sangaste“ rukis allakülviga, v.a liblikõieliste allakülviga
„Sangaste“ rukis liblikõieliste allakülviga
Kaunvili
põldhernes „Mehis“ (100% põldhernest „Mehis“)
põldhernes „Mehis“ tugikultuuriga (vähemalt 70% põldhernest „Mehis“)
põlduba „Jõgeva“
Rühvelkultuur
kartul „Ando“
Lühiajaline rohumaa
valge ristik „Jõgeva 4“ (100% ristikut)
valge ristik „Jõgeva 4“ segus aasnurmikaga (mõlemat 50%)
valge ristik „Jõgeva 4“ segus muude põllumaj. kultuuridega (ristik üle 50%, muid kultuure alla 50%)

d) otstarve/kasutusviis - valige rippmenüüst sobiv otstarve/kasutusviis. (HM) Haljasmassiks - haljalt koristatavad taimed haljasmassi saamiseks, k.a haljaskultuurid taastuvenergia tootmiseks. Märgitakse juhul, kui rohumaal viiakse niidetud rohi lauta loomadele ette või tehakse siloks või heinaks. Kui põllul plaanitakse vegetatsiooniperioodi jooksul koristada haljasmassi ja ka loomi karjatada, tuleb valik HM või KAR teha vastavalt sellele, mis on nõ põhitegevus ja toimub põllul esimesena. (KAR) Karjatamine - märgitakse, kui rohumaad kasutatakse loomade karjatamiseks ja karjatamine toimub suuremal osal põllu pinnast, et sel viisil täita nõue hoida maad heas põllumajanduslikus korras. KAR märgi tehakse nii siis, kui

toimub ainult karjatamine kui ka siis, kui maad esmalt karjatatakse ning hiljem üle niidetakse. Kui põllul tehakse esmalt niitmine, näiteks haljasmassiks, ja alles pärast karjatatakse, siis KAR ei märgita. (K) Katmikalal - kultuurid, mis kogu kasvuperioodi või enamiku sellest asuvad kasvuhoonetes, mis on kaetud klaasiga, elastse või jäiga plastiga. () Teraks või avamaal - põllumajanduskultuuri kasvatatakse eesmärgiga jätta teraks ja/või kasvatatakse põllumajanduskultuuri avamaal või madala katte all. Taotlusel kuvatakse „() Teraks või avamaal“ valik tühjana;

- e) kasutusõigus - valige rippmenüüst kas (O) omandis, (KR) kirjalik rendileping, (SR) suuline rendileping, (KV) kasutusvaldus või (M) muu. Kui suurel põllul on mitu maa kasutamise õiguslikku alust, siis piisab, kui märkida see õiguslik alus, millega on hõlmatud suurem osa põllust. Põldu ei pea taotlusel kasutusõiguse alusel osadeks jagama.

Lisaks saate vabatahtlikult märkida, kas tegemist on HS/HK/HV/ENK põlluga ning lisada põllu kirjelduse. HS märgitakse, kui põldu kasutatakse heinaseemne kasvatamiseks. HK märgitakse, kui põldu kasutatakse haljaskesana. HV märgitakse haljasväetisena kasvatatavate taimede puhul haljasmassi muldaviimise aastal. ENK märgitakse, kui põllul kasvatatakse põllumajanduskultuuri energia saamise eesmärgil.

Mahetootjad täidavad kõikide oma põldude osas veeru „*Mahe maakasutus*“. Võimalikud valikud on: 1a - esimese aasta ülemineku põld; 2a - teise aasta ülemineku põld; 3a - kolmanda aasta ülemineku põld; M - mahepõllumajanduslik maa; MM - mitte mahepõllumajanduslik maa. Veergu on ette kuvatud Põllumajandus- ja Toiduameti poolt eelmisel aastal kindlaks tehtud ja PRIAle edastatud mahe maakasutuse andmed. Taotleja peab andmed üle vaatama ja vajadusel muutma.

NB! MAH taotlejad peavad põllud joonistama ja taotlusele lisama vastavalt mahe maakasutusele. Näiteks, kui põld nr 1 suurusega 10 ha on varem mahetunnustatud ja käesoleval aastal suurendate põldu 1 ha võrra mitte mahe maa arvelt, tuleb põld joonistada kahe eraldi põlluna, isegi sellisel juhul, kui põllul kasvab sama kultuur. Taotlusele tuleb märkida:

- põld nr 1 suurusega 10 ha, mahe maakasutus M ja
- põld nr 1-1 suurusega 1 ha, mahe maakasutusega 1A.

Põldude joonistamisel on abiks e-PRIA teenuse „*Minu põllud*“ kasutusjuhend ja teenuse videojuhend, mille leiate PRIA kodulehelt [e-PRIA juhendite alt](#).

Põldude joonistamisel jälgige, et:

- põld oleks märgitud õigele põllumassiivile;
- põld ei ületaks põllumassiivi piire, v.a juhul kui olete veendunud, et üle piiri joonistatud osa on toetusõiguslik;
- põldudest oleks joonistamisel välja jäetud mittetoetusõiguslikud 0,01 hektarist suuremad maa-alad (kivihunnikud, võsa, liigniisked alad, päikesepargid jms), millel põllumajanduslik tootmine ei ole võimalik. Püsivad objektid (hooned, tiigid jne) tuleb põllu pinnast välja joonistada sõltumata pindalast. Taotlemisel on aluseks eelmise või üle-eelmise aasta ortofotod, millel ei pruugi kõiki mittetoetusõiguslikke objekte näha olla, kuid põllu joonistamisel tuleb need välja jätta;
- maastikuelementide alune pind oleks joonistatud põllu pinna sisse, võttes arvesse maastikuelementide toetusõiguslikkust sõltuvalt maakasutuse tüübist;
- kui põllumassiiv on jagatud, tuleb puuduolevad põllud uuesti joonistada. Põld tuleks nimekirja lisada uue põlluna, kasutades nappu „*Lisa põld*“.

Soovi korral võite taotlusele kantava põllumajandusmaa pindala looduses ise üle mõõta või tellida mõõtmise sellealast teenust osutavalt isikult. Sel juhul jääb vastutus mõõtmise tulemuste eest teie (taotleja) ja mõõtmise teinud isiku vaheliseks küsimuseks.

e-PRIAs tehakse kontroll enne taotluse esitamist ning kui taotleja poolt joonistatud põldude pindalad ületavad põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala, antakse taotlejale vastav hoiatus, mis annab võimaluse põllu piiri enne taotluse esitamist parandada.

NB! Ainult põldude joonistamisest toetuse taotlemiseks ei piisa. Joonistatud põllud tuleb taotluste vastuvõtuperioodil lisada taotlusele ning taotlus kindlasti ka esitada.

5.4. Taotluse täitmine vanas e-PRIAs

Toetuste taotlejad peavad pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse ning kõik taotluse lisavormid ning taotluse muudatusavaldused esitama vana [e-PRIA](#) kaudu. Pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse vormil on personaalselt teile mõeldud lisainfo. Samuti toimuvad enne taotluse esitamist eelkontrollid, mis annavad märku võimalikest vigadest teie taotlusel. Soovitame teil kindlasti tutvuda taotluse lõpus oleva koondinfoga.

Taotlusel ja sellele lisatud dokumentidel esitatud andmete õigsuse eest vastutab taotleja. Taotlusvormide täitmiseks on teile abiks [e-PRIA juhendid](#).

Valige vana e-PRIA lehelt *Teenused* → *Pindalatoetused* → *Pindalatoetuste taotlus*. Taotlusvormide loetelust valige „*Pindalatoetuste taotlus ja maksetaotlus (vormid PT50 ja PT50A) ning ökoalade loetelu*“ ja täitke see.

Kui soovite võtta **1-aastast KSM toetuse** kohustust, märkige PT50 punktis 2.4.2. „*JAH*“ ja lisage põldude loetelus põldudele KSM toetuse taotlemise märged veerus 16 „*KSM/MAH*“.

Kui soovite taotleda KSM toetust **mesilaste korjealade rajamise lisategevuse** eest, tehke vastavatele põldudele märke põldude loetelu veerus 19 „*Korjealad*“ ning esitage lisaks pindalatoetuste taotlusele ja maksetaotlusele ka mesilasperede andmed (vorm MT63). Kui kasutate toetuse taotlemiseks enda mesilasperesid, esitage „*Mesilasperede andmed (vorm MT63) – taotleja enda mesilaspered*“. Kui teil endal ei ole mesilasperesid, kuid teil on kokkulepe mesinikuga, täitke vorm „*Mesilasperede andmed (vorm MT63) – mesiniku mesilaspered*“. Antud vorm on kahepoolse kinnitusega taotlusvorm, st vorm on PRIA-le edastatud pärast seda, kui ka mesinik on e-PRIAs vormi kinnitanud.

Kui soovite taotleda KSM toetust **täiendava veekaitse lisategevuse** eest, märkige PT50l „*JAH*“ punktis 2.4.3. Põldude loetelu veerus 20 (TT) märkige talvise taimkatte alla planeeritavad põllud.

Kui soovite taotleda **KSK toetust** köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimakasvatuse või keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse eest, tehke PT50l märke lahtris 2.4.4. sobiliku variandi juures. KSK toetust makstakse põldudele, millel on kehtiv KSM kohustus, st põldudele tuleb põldude loetelus lisada taotlemise märke veergu 16 „*KSM/MAH*“ ja põllul peab kasvatama KSK toetusõiguslikke kultuure.

Kui soovite võtta **1-aastast KSA toetuse** kohustust, märkige „*JAH*“ PT50 punktis 2.5.2. ja lisage põldudele toetuse taotlemise märged põldude loetelu veergu 15 „*KSA*“.

Kui soovite võtta **1-aastast MULD toetuse** kohustust, märkige „JAH“ PT50 punktis 2.6.2. MULD toetuse taotlemiseks märkige põldudele toetuse taotlemine põldude loetelu veergu 17 „MULD“.

Kui soovite võtta **1-aastast VESI toetuse maa rohumaana hoidmise** kohustust, märkige „JAH“ PT50 punktis 2.7.3. ja lisage põldude loetelus veergu 18 „VESI“ märges R neile põldudele, millistele soovite maa rohumaana hoidmise toetust taotleda. Kui soovite võtta **1-aastast VESI toetuse maa talvise taimkatte all hoidmise** kohustust, märkige PT50 punktis 2.7.4. „JAH“ ja lisage põldude loetelus veergu 18 „VESI“ märges T neile põldudele, millistele soovite toetust maa talvise taimkatte all hoidmise eest.

SORT toetuse taotlemisel vormil PT50:

- valige punktis 2.8.1. „JAH“, kui soovite jätkata 5-aastast kohustust;
- valige punktis 2.8.2. „JAH“, kui soovite võtta SORT toetuse 1-aastast kohustust.

Vormil PT50A:

- SORT põllukultuuri kasvatamise toetuse taotlemise korral peate tegema taotlusel põldude loetelus põllule taotlemise märges veergu 14. SORT puuvilja- ja marjakultuuri toetuse taotlemise korral tuleb püsilikultuuridega põllud (viljapuu- ja marjaaiad) lisada pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse põldude loetellu, kuid SORT taotlemise märges ei saa põldude loetelu veergu 14 teha, sest nende kultuuride puhul tuleb kirja panna arvuline väärtus. Kui soovite taotleda SORT toetust puuvilja- ja marjakultuuride kohta, täitke ja esitage lisaks pindalatoetuste taotlusele ja maksetaotlusele ka viljapuude ja marjapõõsaste kohalike sortide loetelu (vorm MT64), kuhu märkige viljapuude ja marjapõõsaste arvud, mille kohta toetust taotlete.

MAH toetuse taotlemisel vormil PT50:

- valige punktis 2.3.1. „JAH“, kui soovite asendada KSM toetuse 5-aastase kohustuse täielikult MAH toetuse 1-aastase kohustusega. Lisaks tuleb punktis 2.3.3. valida „JAH“ (Võtan MAH-toetuse 1-aastase kohustuse). Asendatud pindadele tuleb taotleda MAH toetust;
- valige punktis 2.3.3. „JAH“, kui soovite võtta 1-aastase MAH toetuse kohustuse;
- valige punktis 2.3.4. „JAH“, kui soovite MAH toetuse ühikumäära suurendamist sertifitseeritud maheseemnega teravilja või kartuli kasvatamise eest;
- tehke märges punktis 2.3.5. mahepõllumajanduslikult peetavate loomade kohta, kui soovite MAH toetuse ühikumäära suurendamist mahepõllumajanduslikult peetavate loomade/kodulindude eest;
- valige punktis 2.10.1. „JAH“, kui soovite MAH toetuse 5-kohustuse osaliselt või täielikult asendada PLK toetuse 1-aastase kohustusega. Lisaks tuleb punktis 2.10.4. valida „JAH“ (Võtan PLK-toetuse 1-aastase kohustuse). Asendatud pindadele tuleb taotleda PLK toetust. PLK toetuse täpsemad tingimused on sätestatud maaeluministri 22.04.2015. a määruses nr 38 „[Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus](#)“.

Vormil PT50A:

- veerus 10 valige „HS“ põldude osas, millised esitatakse PTAle heinaseemne põlluna põldtunnustamiseks ja millistele soovite taotleda põldtunnustatud heinaseemnepõllu ühikumääraga MAH toetust;
- veergu 20 tehke märges talvise taimkatte alla planeeritavate põldude kohta;
- veergu 21 tehke märges põldude kohta, millistele taotlete kuni 3-aastase külvikorras oleva rohumaa ühikumääraga MAH toetust (vt ka rohumaa ülesharimise nõude kohta [punktis 3.7.](#));
- veerus 22 peab olema kõikide taotlusel olevate põldude osas valitud mahe maakasutus. Mahe maakasutuse valikuid saab teha e-PRIAs „Minu põllud“ teenuses.

NAT toetuse taotlemise soovi korral tehke põldude loetelus põllule taotlemise märges veergu 13.

Nõuetele vastavuse küsimustikus märkige „JAH“, kui:

- 1) teie valduses oleval põllumajandusmaal on maastikuelemente, mida tuleb säilitada maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõudena;
- 2) kasutate põllumajandusmaa niisutamiseks põhjavett rohkem kui 150 kuupmeetrit kuus või 10 kuupmeetrit ööpäevas või pinnavett rohkem kui 30 kuupmeetrit ööpäevas;
- 3) teie valduses on üle kolmekuupmeetrise mahutavusega naftasaaduste hoidmise ehitis;
- 4) kasutate mineraalväetisi;
- 5) hoiate sõnnikut sõnnikuhooldlas või aunades;
- 6) kasutate taimekaitsevahendeid.

Kui tegelete loomsete esmatoodete tootmise ja turustamisega, märkige valikuvariantidest (toorpiim, munad, mesi, muu), millise loomsete esmatoodete tootmise ja turustamisega tegelete. Kui tegelete mitteloomsete esmatoodete tootmise ja turustamisega, märkige valikuvariantidest (teravili, köögivili, muu), millise mitteloomse esmatootete tootmise ja turustamisega tegelete.

Põldude loetelu vormi PT50A täitmiseks liikuge nupu „*Lisa taotlusele põld*“ abil teenusesse „*Minu põllud*“, kus saate põlde joonistada ja/või olemasolevate põldude andmeid muuta ning seejärel põllud taotlusele lisada, märkides vasakul veerus põllu(d) ja vajutades tabeli all olevat nuppu „*Lisa taotlusele*“. Nupp „*Tagasi taotlusele*“ viib teid taotlusvormi vaatesse. Koos põllu andmetega lisatakse automaatselt ökoalade loetellu kõik joonistatud põlluga kattuvad potentsiaalsed ökoalad.

Kui põllud on põldude loetellu lisatud, tehke ühtse maa-ala moodustavate alla 0,30 ha suuruste põldude kohta maa-ala märged (veerus 4) ning lisage põllule soovitud toetuse taotlemise märged.

Kui kõik vajalikud andmed on olemas, vajutage nuppu „*Edasi*“, tutvuge taotluse lõpus oleva koondinfoga, vajadusel tehke muudatused taotluse andmetes ning esitage taotlus vajutades nupule „*Esita dokument*“.

Taotluse eduka esitamise korral kuvatakse ekraanile teade esitamise kohta ja taotluse number ehk viitenumber. Kui taotlus on saanud viitenumbri, on dokument PRIAs arvele võetud ja andmed PRIAle edastatud.

Kui soovite toetusi taotleda, siis esitage:

- vana e-PRIA kaudu pindalatoetuste taotlus ja maksetaotlus (vormid PT50 ja PT50A) ning ökoalade loetelu;
- mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest toetuse taotlemisel esitage lisaks vanas e-PRIAs „*Mesilasperede andmed (vorm MT63) – taotleja enda mesilaspered*“ ja/või „*Mesilasperede andmed (vorm MT63) – mesiniku mesilaspered*“;
- SORT toetuse puhul külvatud seemne müügipakendi originaaletiketid;
- SORT viljapuudele ja marjapõõsastele toetuse taotlemiseks lisaks veel viljapuude ja marjapõõsaste kohalike sortide loetelu (vorm MT64);
- SORT viljapuude taimepasside originaalid, sõstraliste ja karusmarjaliste taimede tarnija dokumendid või kui taimepassi originaalid ei ole säilinud, Eesti Aiandusliidu eksperdi arvamus (originaaldokument) selle kohta, mis sordiga on tegemist.

Vajadusel esitage:

- 5-aastase kohustuse üleandmisel vana e-PRIA teenuses „*Pindala- ja loomapõhiste toetuste kohustuste andmete vaatamine ja üleandmine*“ vorm „*Kohustuse üleandmise-ülevõtmise teade*“;

- kogu põllumajandusliku majapidamise/ettevõtte üleandmisel soovituslik vorm „[Teave põllumajandusliku majapidamise/põllumajandusettevõtte üleandmise-ülevõtmise kohta ja taotlus ülevõtjale toetuse maksmiseks](#)“ vana e-PRIA teenuse „Dokumendi üleslaadimine (pindalatoetuste taotluse lisadokumentide esitamiseks)“ kaudu.

5.5. Taotluse esitamine

Taotleja saab esitada ühe pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse aastas kõigi oma põllumajanduslike majapidamiste kohta kokku. Pindalatoetuste taotlusi ja maksetaotlusi võetakse vastu vanas [e-PRIAs](#) 2.-21. maini 2021. a. Hilinenud taotluste vastuvõtmise aeg on 22. maist kuni 15. juunini 2021. a. Seoses COVID-19 viiruse leviku laia ulatusega ei rakendata sel aastal erandkorras hilinenud perioodil esitatatud taotluste puhul 1% vähendust iga hilinenud tööpäeva kohta. Pärast vastuvõtuperioodi, s.o pärast 15. juunit, esitatud taotlusi menetlusse ei võeta.

Vanas e-PRIAs näete enda käesoleval ja eelmis(t)el aasta(te)l e-PRIA kaudu esitatud taotlusi „Dokumendid“ menüüst „Esitatud“ alt. Seal näete „Pindalatoetuste taotlus (vormid PT50 ja PT50A)“ alt ka alates 2012. aastast muul viisil kui e-PRIA vahendusel esitatud taotlusi ja lisadokumente. Kõik taotlusega seotud dokumendid on nähtavad alajaotuses „Dokumendiga seotud failid“.

Lisaks pindalatoetuste taotlusele saate e-PRIAs esitada ka toetuste taotlemiseks vajalikke muid andmeid/dokumente. Seda saab teha teenuse „Dokumendi üleslaadimine (pindalatoetuste taotluse lisadokumentide esitamiseks)“ kaudu.

COVID-19 viiruse leviku ulatusest tulenevalt avatakse PRIA maakondlikud teenindusbürood klientidele 10. mail. Enne teenindusbüroosse tulemist palume tutvuda [PRIA kodulehel](#) avaldatud infoga ja kindlasti eelnevalt broneerida aeg taotluse esitamiseks kas meie kodulehe kaudu aadressil <https://web.pria.ee/broneering> või helistades [teenindusbüroosse](#). Küsimuste korral palume helistada PRIA pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679. Palume tungivalt leida võimalus esitada taotlus mõne lähedase abiga, sest viiruse leviku ulatusest tulenevalt ei pruugi PRIAl olla võimalust teenindusbüroosid hoida avatuna kogu taotlusperioodi jooksul ja me ei saa teid abistada sellises mahus nagu eelnevatel aastatel.

Kui soovite, et teie eest täidaks taotluse volitatud esindaja, siis volitusi saate vormistada [e-PRIA](#) teenuses „Esindusõigused ja volitused“. [Videojuhend](#) e-PRIAs volituste andmise kohta on üleval e-PRIAs nimetatud teenuse juures (nupu „Vajad abi, vajuta siia“ all).

Kui teil ei ole võimalik e-PRIAs digitaalselt volitusi anda, saate esindaja määrata ka PRIA poolt välja töötatud soovituslikul vormil „Volikiri asjaajamiseks Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametiga“. Kui soovite anda piirangutega volitust, tuleb teil täita lisaks ka „Volikirja vormi lisa 1. Osaliste ehk piirangutega volituste andmine“. Volikirja vormid ja lisainfo leiate PRIA kodulehel Registrate menüü all asuvalt lehelt [Esindusõigused ja volitused](#) alt.

Erandina (juhul kui ei ole võimalik volitusi anda PRIA iseteeninduskeskkonnas, digitaalselt allkirjastatult või paberil) saab volitusi pindalatoetuste taotluste esitamiseks anda ka telefoni teel. Selleks palume helistada registrate osakonna infotelefonil 731 2311.

PRIA maakondlike teenindusbüroode töötajate ülesandeks on info edastamine, juhendmaterjali jagamine ning e-PRIA teenuste ja kliendarvuti kasutajate abistamine. PRIA teenistujad ei tohi taotlejatele taotlustele kantavate andmete osas sisulist nõuannet jagada, küll aga võib PRIA teenistuja käest küsida teavet üldise informatsiooni, õigusaktide, e-PRIA kasutamise jms kohta.

Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) nõuandeteenistus pakub taotlejatele tuge e-PRIA kasutamisel. Täpsemat infot leiate [MES nõuandeteenistuse kodulehelt](#).

Vajadusel saab taotlemise ja e-PRIA kasutamise kohta nõu küsida PRIA pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679. Maakondlike teenindusbüroode kontaktandmed leiate [PRIA kodulehelt](#).

Kui tegemist on taotluste viimase vastuvõtupäevaga või hilinevad vastuvõtu viimase päevaga ja taotluse esitamine läbi e-PRIA ei õnnestu, palume sellest kohe PRIAt teavitada infotelefonil 737 7679 või e-kirja teel aadressil info@pria.ee. Kui PRIA fikseerib e-PRIA tehnilise tõrke, antakse teile võimalus pärast taotluste vastuvõtuperioodi esitada e-PRIA kaudu pindalatoetuste taotlus ja maksetaotlus. Põhjendatud juhtudel nii taotluse kui muudatusavalduse esitamise kuupäev ennistatakse. PRIA teavitab teid sellest eraldi.

5.6. SORT toetuse originaaldokumentide esitamine

SORT toetuse puhul tuleb põllule külvatud seemne ning istutatud viljapuude ja marjapõõsaste sordiehtsus ja päritolu tõendada lisadokumentidega.

Põllukultuurile SORT toetuse taotlemisel esitage lisaks põllule külvatud seemne müügipakendi originaaletiketid. Kui taotlete 5-aastase kohustusega SORT toetust valge ristiku „Jõgeva 4“ kasvatamiseks ja olete varasemal aastal juba PRIAle esitanud selle põllukultuuri seemne müügipakendi originaaletiketi ja selle etiketi alusel on SORT toetust makstud, ei ole vaja seda uuesti esitada. 1-aastase kohustusega SORT toetuse taotlejad peavad valge ristiku seemne müügipakendi originaaletiketi esitama (seda ka siis, kui see on varasemalt 5-aastase kohustuse raames esitatud).

Viljapuudele SORT toetuse taotlemisel esitage lisaks taimepassi originaalid. Marjapõõsastele SORT toetuse taotlemisel tuleb esitada tarnija dokumendid. Kui olete juba eelneval aastal PRIAle esitanud viljapuude ja marjapõõsaste taimepassid või tarnija dokumendid varasemalt istutatud istikute kohta ja nende alusel on toetust makstud, ei pea neid uuesti esitama. See kehtib nii 5-aastase kui ka 1-aastase toetuse taotleja kohta. Kui taimepassi originaalid ei ole säilinud või neid ei ole, tuleb teil esitada Eesti Aiandusliidu eksperdi arvamus (originaaldokument) selle kohta, millise sordiga on tegemist. Puukooli või tootmisaia omanikud saavad ise tellida Eesti Aiandusliidu puuviljanduskomisjonilt sordiehtsuse kohta eksperdi arvamuse.

Lisadokumentide originaalid tuleb esitada hiljemalt 15. juuniks PRIA maakondlikusse teenindusbüroosse, kus need tembeldatakse ja tehakse koopiaid. Seejärel tagastatakse need dokumendid teile. Marjapõõsaste tarnija dokumendid, mis ei pea olema originaaldokumendid, võib esitada ka vana e-PRIA teenuse „Dokumendi üleslaadimine (pindalatoetuste taotluse lisadokumentide esitamiseks)“ kaudu. NB! COVID-19 viiruse leviku ulatusest tulenevalt ei pruugi PRIA teenindusbürood olla avatud terve taotlusperioodi jooksul. Rohkem infot PRIA töökorralduse muudatuste kohta leiate [PRIA kodulehelt](#)! Kui PRIA teenindusbürood on COVID-19 viiruse leviku tõttu suletud, tuleb lisadokumentide originaalid esitada PRIAle posti teel. PRIA saadab originaaldokumendid postiga tagasi.

5.7. Taotlusel esitatud andmete muutmine

Taotlusel esitatud andmeid saate muuta vana [e-PRIA](#) kaudu.

- Kuni 15. juunini 2021. a saate taotlusele lisada põldude andmeid, põllu pindala suurendada ja lisada toetuste taotlemise märkeid.

- Taotluse saab osaliselt või terveniisti tagasi võtta kuni kohapealse kontrolli toimumiseni või kohapealsest kontrollist teatamiseni, PRIA leitud vigadest teadaandmise või toetuse otsuse tegemiseni.
- Taotleja peab PRIAt 15 tööpäeva jooksul kirjalikult teavitama pärast taotluste esitamist tekkinud olulistest muudatustest (näiteks asendatakse taotlusel esitatud põllumajanduskultuur või vähendatakse põllumajandusmaa pindala) ja nõuete täitmist takistavatest asjaoludest (näiteks niitmise hiline mine pikaajalise sajuperioodi tõttu jms). Nii on võimalik hoiduda järgnevatest arusaamatustest, toetussumma täiendavast vähendamisest või sellest ilmajäämisest.

Taotluse muutmiseks valige e-PRIAs *Dokumendid* → *Esitatud*, vajutage muudetava dokumendi nimetuse peal ja seejärel nupul „Muuda“. Tehke soovitud muudatused ja esitage dokument.

5.8. Põllumajandusliku majapidamise/ettevõtte üleandmine pärast toetuse taotluse esitamist

Kui pärast toetuse taotluse esitamist ja enne kõigi toetuse saamise nõuete täitmist, sh nõuetele vastavuse nõuded, läheb kogu põllumajanduslik majapidamine/ettevõtte ühelt omanikult üle teisele, on võimalik toetuse maksmine uuele omanikule. Selleks peab põllumajandusliku majapidamise üle võtnud isik ülevõtmisperioodil, mis kestab 22. maist kuni 1. septembrini, esitama PRIAle majapidamise ülevõtmist tõendavad dokumendid ja taotlema toetuse maksmist. Selleks on taotlejal võimalus esitada [soovituslik vorm](#), kasutades vanas [e-PRIAs](#) teenust „Dokumendi üleslaadimine (pindalatoetuste taotluse lisadokumentide esitamiseks)“.

Ülevõtmise puhul antakse kõik üleandja toetuse taotlemisega kaasnevad õigused ja kohustused üle ülevõtjale.

Juhul kui ülevõtmist tõendavaid dokumente eelpool nimetatud ajavahemikul ei esitata, makstakse toetus üleandjale, kui toetuse saamise nõued on täidetud.

5.9. Taotluse tagasivõtmine (annulleerimine)

Taotluse saate tagasi võtta vana [e-PRIA](#) kaudu. Taotluse võite e-PRIA kaudu täielikult või osaliselt tagasi võtta igal ajal kuni:

- kohapealsest kontrollist või PRIA leitud vigadest teadasaamiseni;
- toetuse otsuse tegemiseni.

Taotluse annulleerimisel on taotleja samas seisus, nagu enne taotluse esitamist. Ainult taotluste vastuvõtmise perioodil saab ta esitada uue taotluse e-PRIA kaudu.

Taotluse annulleerimiseks valige e-PRIAs *Dokumendid* → *Esitatud*, vajutage soovitud dokumendi nimetuse peal ja seejärel nupul „Annulleeri“. Kontrollige kindlasti enne lingil „Annulleeri“ klõpsamist, et avatud oleks õige dokument! Taotluse annulleerimiseks kirjutage selgitus ja klõpsake nupul „Esita dokument“. Taotluse annulleerimisel e-PRIAs annulleeritakse teie poolt esitatud taotlus ja kõik taotlusega seotud dokumendid. Kui soovite annulleerida taotluse muudatusavaldust, tuleb „Esitatud“ dokumentide alt avada muudatusavaldus, klõpsata lingil „Annulleeri“, kirjutada selgitus ja klõpsata nupul „Esita dokument“. Kui esitate annulleerimisavalduse pärast hiline nend taotluste vastuvõtmise perioodi lõppu, vaadatakse see enne aktsepteerimist PRIA poolt üle.

5.10. Vääramatu jõud ja erandlikud asjaolud

Vääramatu jõud on asjaolu, mida taotleja ei saanud mõjutada ja mõistlikkuse põhimõttest lähtuvalt ei saanud temalt oodata, et ta selle asjaoluga arvestaks, seda väldiks või takistava asjaolu või selle tagajärje ületaks.

Vääramatu jõuna käsitletakse näiteks järgmiseid juhtusid:

- taotleja surm;
- taotleja pikaajaline töövõimetus;
- põllumajandusettevõtte olulise osa sundvõõrandamine, kui kohustuse võtmise päeval ei olnud sellist sundvõõrandamist võimalik ette näha;
- raske loodusõnnetus, mis kahjustab tõsiselt põllumajandusettevõtte põllumajandusmaad;
- taotleja ettevõtte ümberkruntimine, kui see pole algatatud omanike huvidest lähtuvalt.

Vääramatu jõud peab olema tekkinud kummagi poole süüta. Näiteks, kui taotlejal on maa kasutamiseks sõlmitud rendileping ja rendileandja seda rikub, ei ole tegemist vääramatu jõuga. Lepingu rikkumisel saab taotleja oma õiguste kaitseks pöörduda maakohтусse [tsiviilkohtumenetluse seadustikus](#) sätestatud alustel ja korras.

Vääramatust jõust ja erandlikest asjaoludest tuleb PRIAt teavitada kirjalikult 15 tööpäeva jooksul alates kuupäevast, kui seda on võimalik teha. Taotleja esitab e-PRIA *Teenused* → *Taotlused* → *Dokumendi üleslaadimine (pindalatoetuste taotluse lisadokumentide esitamiseks)* kaudu vabas vormis selgituse erandlike asjaolude või vääramatu jõu esinemise kohta, taotlust muutma ei pea. Teavituse tulemusena on PRIAl võimalik kontrollida teavituses toodud asjaolude olemust (näiteks ei ole vääramatu jõud või erandlik asjaolu tehnika purunemine) ja arvestada sellega toetuse nõuete täitmise hindamisel. Taotleja peab arvestama, et erandlikest asjaoludest teavitamine võib leevendada tähtjaks nõude täitmata jätmise sanktsiooni, kuid ei vabasta teda nõude täitmisest ja nõue tuleb täita esimesel võimalusel. Eelnevast tulenevalt võetakse teavitus menetlusse, mille tulemusena selgub sõltuvalt asjaoludest ka selle mõju toetusele. Teavituse menetlusse võtmisest teavitab PRIA ka taotlejat hiljemalt 30 päeva jooksul.

5.11. Kohustuse jätkamine taotleja surma korral

Kohustust saab nii täielikult kui osaliselt jätkata pärija, kaaspärija või muu isik. Osalise jätkamise korral tuleb näidata, milliste pindalade osas kohustust jätkatakse.

Kohustuse jätkamise korral tuleb PRIAle esitada järgmised dokumendid:

- kui pärija jätkab kohustust:
 - kirjalik avaldus kohustuse ülevõtmise kohta;
 - koopia pärimisõiguse tunnistusest.
- kui kaaspärija jätkab kohustust:
 - kirjalik avaldus kohustuse ülevõtmise kohta;
 - koopia pärimisõiguse tunnistusest;
 - avaldus teistelt kaaspärijatelt toetustest loobumise kohta selle maa või toetuse osas.
- kui muu isik jätkab kohustust:
 - koopia pärimistunnistusest;
 - avaldus teistelt kaaspärijatelt toetustest loobumise kohta selle maa või toetuse osas;
 - kohustuse üleandmise-ülevõtmise teade koos põldude loeteluga.

6. Taotluse kontrollimine

Taotluse kontrollimine jaguneb administratiivseks ja kohapealseks kontrolliks. Administratiivset kontrolli tehakse kõikide esitatud taotluste üle.

Taotluse kontrollimise käigus kontrollitakse, kas taotleja ja põllumajandusmaa vastavad toetusõiguslikkuse ja toetuse saamise ning nõuetele vastavuse süsteemi nõuetele. Lisaks kontrollitakse ka mitmeid nõuetega sätestatud dokumente (näiteks põlluraamatut jm) ja muid haldusmenetluse käigus vajalikke tõendeid ja andmeid.

6.1. Halduskontroll

Taotluse täitmise käigus kontrollib süsteem:

- kas taotleja iga põld (või maa-ala kokku) on ühikumäärarühmis vähemalt 0,30 ha;
- kas põllumassiiv, millele toetust taotletakse, on kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse;
- kas kultuur on toetusõiguslik taotletud toetuse jaoks;
- kas taotleja on füüsilisest isikust ettevõtja või juriidiline isik (NAT puhul on toetusõiguslik ka füüsiline isik).

Kui taotlus on esitatud, kontrollib PRIA:

- põllumassiivi pindala ületaotlemist - põllumassiivi põhiselt taotlustes kirjas olevat põldude pindalade summat võrreldakse põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindalaga. PRIA kontrollib põllumassiivil asuvate põldude pindalasid ja vajadusel kasutamise õiguslikku alust kohapeal;
- topelttaotlemist - kontrollitakse taotlemist samale maale erinevate taotlejate poolt;
- nõuetele vastavuse osas loomade registri teavitusi ning loomade tähtaegset märgistamist;
- koolituste läbimise nõude täitmist;
- KSM ja MAH toetuse taotlemisel viljavahelduse nõuete järgimist ning talvise taimkatte ja liblikõieliste kultuuride kasvatamise nõude täitmist;
- kõikide 5-aastase kohustusega seotud toetuste puhul kohustuse jätkamist, kas on esitatud vajalikud kohustuse üleandmise-ülevõtmise teatised, kas ülevõtja on esitanud pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse ning ülevõetud kohustusealustele põldudele toetusi taotlenud.

SORT toetuse puhul kontrollitakse lisaks veel:

- kas SORT istikute arv on puuvilja- või marjakultuuris piisav;
- kas taotleja on esitanud põllule külvatud seemne müügipakendi originaaletiketi;
- kas taotleja on esitanud viljapuude taimepasside originaalid, sõstraliste ja karusmarjaliste taimede tarnija dokumendi või kui taimepassi originaali ei ole, Eesti Aiandusliidu eksperdi arvamuse (originaaldokumendi) selle kohta, mis sordiga on tegemist;
- kas viljapuu- ja marjapõõsakultuuri rajamisel on kasutatud istutusmaterjali, mis on saadud [taimervise registrisse](#) kantud isikult;
- kas kartuli kasvataja on kantud [taimervise registrisse](#), kui ta kasvatab üle ühe hektari suurusel alal kartulit turustamise eesmärgil.

MAH toetuse puhul kontrollitakse lisaks veel:

- kas taotleja ja tema kasutuses olevad põllud ning loomad, kelle kohta taotletakse MAH toetust, on kantud mahepõllumajanduse registrisse;

- kuni 3-aastasele külvikorras olevale rohumaaale toetuse taotlemist ja külvikorras oleva rohumaa ülesharimist määruses sätestatud tingimustel - nõuet kontrollitakse eelnevate aastate taotluste põhjal.

Kui administratiivse kontrolli käigus avastatakse märke võimalikust nõuete rikkumisest, viiakse läbi järelkontroll mistahes teise asjakohase menetluse ja vajadusel kohapealse kontrolli abil või saadetakse järelepärimine taotlejale.

6.2. Kohapealne kontroll

Kohapealsed kontrollid algavad pärast taotluste vastuvõttu ning kestavad vajadusel aasta lõpuni. Nõuetele vastavuse nõuete täitmise osas teostatakse kontrolle aastaringselt. Kohapealseid kontrolle tehakse kontrollvalimite alusel. Kohapeal kontrollitakse, kas kultuur, maakasutus ja pindala vastavad taotletule ning kas toetuse saamise nõuded on täidetud. PRIA võib kasutada kohapealsete kontrollide läbiviimiseks ka ATVd. ATV kasutamisest antakse taotlejale eelnevalt teada.

Kohapeal kontrollitavad dokumendid on olenevalt taotletud toetustest järgmised: põlluraamat(ud), maa kasutusõigust tõendavad dokumendid jms.

Maa kasutusõigust kontrollitakse kohapealse kontrolli käigus, kuid kasutusõiguse puudumine võib selguda ka halduskontrollis.

Toetuse nõuete rikkumist hinnatakse vastavalt selle raskusele, ulatusele ja kestusele. Hindamine toimub hindamismaatriksite alusel, mis on leitavad [PRIA kodulehelt](#) konkreetse toetuse leheküljelt. Kohapealset kontrolli läbiviiv teenistuja võib põhjendatud juhtudel rikkumise hindamisel kasutada kaalutlusõigust ja hinnata rikkumist maatriksist erinevalt.

Visuaalselt kontrollitakse, kas HPK raames säilitamisele kuuluvad maastikuelemendid, mis on arvestatud põllumajandusmaa pindala hulka, vastavad kehtestatud parameetritele (sõltuvalt maastikuelemendi tüübist kontrollitakse selle suurust, laiust, kõrgust või pikkust jms) ja asukohale ning kas põllu maakasutus vastab maastikuelemendiga seotud maakasutusele (näiteks kas põllusaar asub põllumaal - maakasutus P või M). Erinevuste leidmisel maastikuelemendid mõõdistatakse ning mittevastavad maastikuelemendid arvestatakse põllu pindalast välja.

Põllu pindala mõõdetakse mööda toetusõigusliku põllumajandusmaa ja põllumajanduskultuuri piiri, kontrollides põllumajandustootja taotletud pinna vastavust tegelikule olukorrale. [Euroopa komisjoni rakendusmääruse \(EL\) nr 809/2014](#) artiklite 38 ja 40 kohaselt võib kontrollimisel kasutada kaugseiret. Kaugseire teel tehtava kontrolli puhul mõõdetakse arvutis kõrgresolutsiooniga (0,2-0,6 m piksliga) satelliidipiltidelt või ortofotodelt põllumajandustootjate taotletud põldude pindalasid. Satelliidipildid ja ortofotod, millelt tehakse mõõtmisi, on tehtud kontrolli aasta toetusperioodi kestel. Neid ei tehta kogu Eesti territooriumi kohta.

Kui kaugseire teel ei ole kontrollitava taotluse põldude pindalasid võimalik piisavas ulatuses mõõta või on kaugseire teel tehtud mõõtmisega tuvastatud pinnaerinevus, suunatakse põld edasi kohapealsesse kontrolli. Kohapeal viiakse läbi täiendavad mõõtmised GPSiga.

Kahtluste ja vaidluste korral on otsuse aluseks kohapealse kontrolli tulemused. Kui taotleja või tema esindaja viibib kohapealse kontrolli juures, peab ta vajadusel järelevalveametnikule ette näitama põllu piiri.

Kuna puudega kaetud alal ei ole tootmine võimalik samamoodi nagu puudeta alal, siis arvatakse põllu toetusõiguslikust pindalast välja alad, kus puude, põõsaste ja/või kadakate arv hektari kohta ületab 50. Arvestus toimub vaid puudealuse pinna, mitte kogu põllu pinna suhtes. Näiteks on 5 ha põllu ühes osas umbes 0,6 ha ulatuses puudega kaetud ala, millel kasvab 36 puud. Arvestatuna 1 ha peale on sellel alal 60 puud, mistõttu puudega kaetud osa mõõdetakse põllu pinnast välja. Kui sellel pinnal oleks 15 puud, siis arvestatuna 1 ha kohta on seal 25 puud ja seda ala välja ei mõõdetata.

Kohapealses kontrollis ei loeta toetusõiguslikeks alaliselt liigniiskeid alasid, millel liigse vee tõttu ei ole võimalik põllumajanduslikku tegevust (rohumaade puhul niitmist või karjatamist, põllukultuuride puhul kultuuri rajamist, harimist ja koristust) läbi viia. Sellised alad on näiteks kobraste üleujutusladad, tiigid ning alad, mida ei saa lugeda heas korras olevaks põllumajandusmaaks, näiteks soodid, mudamülkad ja roostikud. Sellised alad kuuluvad registrist kustutamisele.

- PRIA kontrollib kohapeal KSM, KSK, KSA, SORT, MULD, VESI ja MAH toetuse toetusõiguslikkuse nõudeid, toetuse nõudeid ja HPK nõudeid.
- PRIA kontrollib kohapeal NAT toetuse toetusõiguslikkuse nõudeid ja HPK nõudeid. Keskkonnaamet (edaspidi KeA) kontrollib kohapeal kaitseala, hoiuala või püsielupaiga kaitsekorrast tulenevaid toetatava tegevuse nõudeid.
- PTA kontrollib MAH toetuse taotlejate juures mahepõllumajanduse seadusest tulenevaid nõudeid ning kogu ettevõttes taotluse esitamise aastale eelneva aasta mahepõllumajanduse seaduse kohaselt peetud lindude ja loomade keskmist arvu ning MAH loomade identifitseerimise nõudeid.

KSM rohumaariba ehk põlluserva laiust arvestatakse rohuga kaetud teeservast kuni põlluservani. Kraavi laiust arvestatakse tasapinnaliselt ehk risti üle kraavi. Üldjuhul hinnatakse rohumaariba laiust visuaalselt, vajadusel mõõdistatakse mõõdulindi või GPSiga.

Näide: KSM toetusõigusliku põllu ja avalikult kasutatava tee vahele jääb 2 meetri laiune põõsasriba ja 5 meetri laiune rohumaariba (rohumaariba kokku koos põõsasribaga on 7 meetrit lai). Sellisel juhul on rohumaariba nõue täidetud, kuid kuna rohumaariba laius koos põõsasribaga on üle 5 meetri, mõõdetakse toetusõigusliku põllu pindala ja rohumaariba pindala eraldi põldudena.

Põllumajandus- ja Toiduamet (PTA) ning Keskkonnaamet (KeA) kontrollivad kohapeal kohustuslikke majandamisnõudeid. KeA kontrollib lisaks ka [HPK määruses](#) toodud veekaitse nõudeid. Nõuetele vastavuse nõude rikkumist hinnatakse vastavalt selle tõsidusele, ulatusele ja püsivusele. Hindamine toimub hindamismatriksite alusel, mis avaldatakse [PRIA kodulehel](#). Rikkumise tõsidust, ulatust ja püsivust hinnatakse kuni 4 punkti skaalal. Koondhinde saamiseks liidetakse punktid ja vastavalt punktisummale leitakse toetuse vähendamise % toetusummast.

Kohapealses kontrollis täidetakse kontrollaruanne koos lisadega, kuhu ka taotlejal on võimalik lisada omapoolsed märkused. Kontrollaruande allkirjastavad inspektor ja taotleja või tema volitatud esindaja. Kontrollaruande allkirjastamisega tõendab taotleja või tema esindaja, et on teadlik majapidamises läbi viidud kohapealsest kontrollist ning talle on võimaldatud esitada ja lisada kontrollaruandele märkuseid (allkiri ei tähenda nõustumist kontrolli tulemustega). Kui kohapealses kontrollis on tuvastatud eiramisi või on mõõdetud põldusid, saadetakse taotlejale kontrollaruande koopia. Kui taotlejal on pretensioone kohapealse kontrolli läbiviimise või kohapealse kontrolli tulemuste kohta, saab ta need esitada 15 kalendripäeva jooksul alates kontrolli toimumisest ja/või kontrollaruande koopia kättesaamisest.

7. Toetuse vähendamine

Toetuste vähenduse arvestamine toimub vastavalt [komisjoni delegeeritud määrusele \(EL\) nr 640/2014](#).

7.1. Toetuse vähendamine pindalade erinevuse tõttu

7.1.1. Toetuse vähendamine pindalade erinevuse tõttu KSM, KSK, KSA, MUL, VESI, SORT, MAH toetusel

Nõude rikkumine	Vähendamine
Taotlusel esitatud pindala on väiksem, kui tegelik kohapealse kontrolli käigus mõõdetud või põllumassiivide registris kindlakstehtud pindala.	Toetus määratakse taotluses esitatud andmete alusel.
Taotlusel esitatud pindala on kuni 3% või kuni 2 ha suurem kohapealse kontrolli käigus mõõdetud või põllumassiivide registris kindlakstehtud pindalast.	Toetus määratakse mõõdetud või kindlakstehtud pindala järgi.
Taotluses esitatud pindala on üle 3% või üle 2 ha, kuid kuni 20% suurem kohapealse kontrolli käigus mõõdetud või põllumassiivide registris kindlakstehtud pindalast.	Toetust vähendatakse taotletud pinna ja mõõdetud või kindlakstehtud pinna kahekordse vahe võrra.
Taotluses esitatud pindala on üle 20% ja kuni 50% suurem kohapealse kontrolli käigus mõõdetud või põllumassiivide registris kindlakstehtud pindalast.	Kultuurigrupi* osas jäetakse taotlus rahuldamata.
Taotluses esitatud pindala on üle 50% suurem kohapealse kontrolli käigus mõõdetud või põllumassiivide registris kindlakstehtud pindalast.	Kultuurigrupi* osas jäetakse taotlus rahuldamata. Lisaks arvatakse taotleja veel üks kord toetusesaajate hulgast välja tuvastatud pinnaerinevusele vastava summa ulatuses. See summa tasaarvestatakse mistahes toetuskavade alusel makstavate toetustega järgneva kolme kalendriaasta jooksul.

*kultuurigrupp - ühe toetuse raames sama toetusmääruga toetatavad kultuurid.

Näide: Taotleja taotles toetust 100 ha kohta, kuid kohapealses kontrollis selgus põlde üle mõõtes, et tegelik pindala on 90 ha. Pindalade erinevuse protsendivahemik leitakse järgmiselt:
 $10/90 \times 100 = 11\%$. Kuna taotlusel esitatud pindala on kontrollimisel selgunud pindalast suurem üle 3%, aga alla 20%, vähendatakse toetussummat kahekordse tuvastatud pindalaerinevuse ehk 20 hektari võrra.

Toetust ei määrata ka tuvastatud pindala erinevuse, so 10 ha eest. Seega, kui muid toetuse vähendamisi ei ole, määratakse tootjale toetus $100 - 30 = 70$ ha eest.

7.1.2. Toetuse vähendamine pindalade erinevuse tõttu NAT toetusel

Taotlusel esitatud ja tegeliku maa pindalade vahe	Toetuse määramine ja vähendamine
Taotlusel esitatud põldude kogupindala on kindlaksmääratud pindalast väiksem.	Toetus määratakse taotluses esitatud pindala alusel.
Taotlusel esitatud põldude kogupindala on kuni 3% või kuni 2 ha kindlaksmääratud pindalast suurem.	Toetus määratakse kontrollimisel kindlaksmääratud pindala alusel.

Taotluses esitatud põldude kogupindala on üle 3% või 2 ha, kuid mitte üle 10% suurem kindlaksmääratud pindalast.	Toetust vähendatakse taotlusel esitatud ja kontrollimisel kindlaksmääratud pindala 1,5 kordse vahe võrra, millest pööratakse täitmisele 50% täiendavast halduskaristusest kui tegemist on alates 2016. aastast esmakordse sellise suurusega pindade erinevusega meetme osas. Juhul, kui taotlejal tuvastatakse selline rikkumine ka järgmisel aastal, siis pööratakse kohandamata jäänud halduskaristus lisaks konkreetse aasta halduskaristusele täitmisele järgmisel aastal (vt nn kollase kaardi kohandamise näidet). Kui eelmisel aastal kohaldamata jäetud halduskaristuse summat ei ole taotlemisaastal võimalik taotlejale määratud toetussummast maha arvata, tasaarvestatakse see summa mis tahes toetuskavade alusel makstavate toetustega järgneva kolme kalendriaasta jooksul (nn tulevikuvähendus).
Taotluses esitatud põldude kogupindala on üle 3% või 2 ha ja üle 10% suurem kindlaksmääratud pindalast.	Toetust vähendatakse taotlusel esitatud ja kontrollimisel kindlaksmääratud pindala 1,5 kordse vahe võrra (vt nn kollase kaardi kohandamise näidet).

Nn kollase kaardi (KK) rakendumine NAT toetusel

Kollase kaardi süsteem rakendub alates 2016. aastast taotlejatele, kellele arvestatakse pinnaerinevusest tingitud halduskaristus 50%-lise määraga.

- Kollast kaarti antakse toetuse osas ainult üks kord perioodi 2016-2022 jooksul.
- Rakendub, kui pindade erinevus on rohkem kui 2 ha või 3% ja mitte rohkem kui 10%.
- 1,5 kordset halduskaristust vähendatakse 50% võrra.
- Kui kollase kaardi rakendusmise aastale järneval aastal määratakse jälle pinnaerinevuste eest halduskaristus (erinevus üle 2 ha või 3%), küsitakse eelmise eest aasta eest vähendamata jäetud osa tagasi.
- Kui tuvastatud pindade erinevus on suurem kui 10%, siis selle meetme osas ei saa taotleja enam kollast kaarti.
- Ilma kollase kaardita on täiendav halduskaristus edaspidi tavakorras, st 1,5 korda taotletud ja kindlakstehtud pindade erinevusest.
- Kui kindlakstehtud pind on tagasiulatuvalt muutunud ka 2015. aastal, siis oli võimalik kollast kaarti saada ka 2015. aastal, kuid mitte varem. Samuti on tagasiulatuvas kontrollis võimalik 2015. aastal saada kollase kaardi välistus.

Näide	2019	2020	2021	Tulemus
1	Erinevus kuni 2 ha või 3%			Kollase kaardi (KK) saamise võimalus säilib tulevasteks aastateks.
2		Erinevus üle 2 ha või 3%, kuid kuni 10% (KK)		KK aastal 2020. Edaspidi enam KKd pole saada võimalik, vähendused järgnevatel aastatel tavakorras.

3	Erinevus üle 2 ha või 3%, kuid kuni 10% (KK)	Erinevus kuni 2 ha või 3% või erinevus puudub		2019. a KK, edaspidi enam KKd pole saada võimalik, vähendused järgnevatel aastatel tavakorras. 2019. a KK tulemusena kohaldamata jäänud summat 2020. a tagasi ei küsita.
4		Erinevus üle 2 ha või 3%, kuid kuni 10% (KK)	Erinevus üle 2 ha või 3%	2020. a KK, edaspidi enam KKd pole saada võimalik. 2021. a vähendus tavakorras + 2020. a KK tulemusena kohaldamata jäänud summa tagasiküsimine. Kui eelmisel aastal kohaldamata jäetud halduskaristuse summat ei ole taotlemisaastal võimalik taotlejale määratud toetussummast maha arvata, tasaarvestatakse see summa mis tahes toetuskavade alusel makstavate toetustega järgneva kolme kalendriaasta jooksul (nn tulevikuvähendus).
5	Erinevus üle 2 ha või 3%, ja üle 10%			Taotleja ei saa KKd ei 2019. a ega ka tulevikus. Vähendused järgnevatel aastatel tavakorras.
6	Erinevus üle 2 ha või 3%, kuid kuni 10% (KK) - erinevus tuvastatud 2020. a tagasiulatavalt	Erinevus üle 2 ha või 3%, kuid kuni 10%		2020. a tuvastati rikkumine tagasiulatavalt 2019. aasta osas, siis saab KK hoopis 2019. a. 2020. a KK enam ei kehti ja järgneb näites 4 toodud stsenaarium.
7	Erinevus üle 2 ha või 3%, kuid kuni 10% (KK)		Erinevus üle 2 ha või 3%, ja üle 10%	2019. a KK, edaspidi enam KKd pole saada võimalik, vähendused järgnevatel aastatel tavakorras. Kuna uus rikkumine ei ole järgmisel kalendriaastal, vaid ülejäämisel, siis 2019. a KK tulemusena kohaldamata jäänud summat tagasi ei küsita.

Arvutuse näide:

Aasta 2020. NAT toetust taotletud 100 ha (1 ha = 100 eurot)

- 2020. a pindade erinevus vahemikus 2 ha või 3% kuni 10% (näiteks 5 hektarit = 5,26%), kuna näiteks taotlejal puudus maa kasutamiseks õiguslik alus.
- Tavavähenduse korral vähendatakse toetust täiendavalt $1,5 \times 5 \text{ ha} = 7,5 \text{ ha}$ eest.
- Taotleja saab aga 2020. a nn kollase kaardi, mistõttu 2020. a vähendatakse toetust tegelikult $7,5 \text{ ha} / 2 = 3,75 \text{ ha}$ eest.

2020. a saab taotleja seega toetust $100 \text{ ha} - 5 \text{ ha} - 3,75 \text{ ha} = 91,25 \text{ ha}$ eest.

Sama taotleja aastal 2021. NAT toetust taotletud 100 ha (1 ha = 100 eurot)

- Kui 2 hektarist või 3%-st suuremat pindade erinevust ei leita, siis täiendavat halduskaristust ei järgne ja toetust makstakse taotletud või kindlakstehtud pinna alusel. Kollane kaart on ära kasutatud.
- Kui aga leitakse, et 2021. a pindade erinevus on suurem kui 2 ha või 3%-i (näiteks 5 hektarit = 5,26%), siis tavavähenduse korral vähendatakse toetust täiendavalt $1,5 \times 5 \text{ ha} = 7,5 \text{ ha}$ eest ja lisaks vähendatakse taotleja toetust 2020. a rakendamata jäetud lisakaristuse, so $3,75 \text{ ha}$ summale vastavas ulatuses. 2021. a makse oleks seega $100 \text{ ha} - 5 \text{ ha} - 7,5 \text{ ha} - 375 \text{ eurot}$ (2020. aasta $3,75 \text{ ha}$ -le vastav summa) = 8375 eurot.

7.2. Toetuse vähendamine baas- ja toetatavate nõuete rikkumise eest

[KSM](#), [KSK](#), [KSA](#), [MULD](#), [VESI](#), [SORT](#), [MAH](#) ja [NAT](#) toetuste nõuete rikkumise hindamismaatriksid asuvad PRIA kodulehel.

7.3. Toetuse vähendamine juhul, kui taotleja ei ole deklareerinud kogu maakasutust

Kui toetusesaaja ei deklareeri jooksvaks aastaks kogu tema kasutuses olevat põllumajandusmaad ning kui erinevus ühelt poolt ühtses taotluses ja/või maksetaotluses deklareeritud kogupindala ja teiselt poolt deklareeritud pindala pluss deklareerimata põldude kogupindala vahel on rohkem kui 3% deklareeritud pindalast, vähendatakse sellele toetusesaajale kõnealuseks aastaks makstavate pindalapõhiste otsetoetuste ja/või MAK pindalatoetusmeetmete alusel makstavate toetuste kogusummat kuni 3%, olenevalt väljajätmise raskusastmest.

7.4. Toetuse vähendamine nõuetele vastavuse süsteemi nõuete rikkumise tõttu

Nõuetele vastavuse süsteemi mistahes nõude rikkumise korral vähendatakse kõiki taotletud toetusi, millele nõuetele vastavuse süsteem kehtib. Nõuded kehtivad kalendriaasta järgi, st kui nõude rikkumine pandi toime ja tuvastatakse 2021. a, siis vähendatakse ka 2021. a taotletud pindala- ja/või loomatoetusi. Kui nõude rikkumine pandi toime 2020. aastal, aga rikkumine tuvastatakse 2021. a toimunud kontrollis, siis vähendus arvutatakse rikkumise toimepanemise ehk 2020. a taotletud toetuste summast, kuid vähendatakse 2021. a taotletud toetusi.

HPK nõuete ja kohustuslike majandamisnõuete puhul hinnatakse leitud rikkumiste korral, kas tegemist on hooletusest või tahtlikkusest tingitud rikkumisega, rikkumise tõsidust, püsivust ning ulatust ning kas on kergendavaid asjaolusid.

Hindamine toimub hindamismaatriksite alusel, mis avaldatakse [PRIA kodulehel](#). Rikkumise tõsidust, ulatust ja püsivust hinnatakse kuni 4 punkti skaalal. Koondhinde saamiseks liidetakse punktid ja vastavalt punktisummale leitakse toetussumma vähendamise protsent.

Kui rikkumine tuleneb põllumajandustootja hooletusest, on üldreeglina vähendamise ulatuseks 3% toetussummast. PRIA võib pädeva kontrolliasutuse poolt kontrollaruandes esitatud hinnangu alusel siiski otsustada, kas seda protsenti vähendada 1%-ni või suurendada 5%-ni. Lõpliku vähendusprotsendi kujunemisel arvestatakse, kas rikkumised on tuvastatud samas või erinevates valdkondades. Juhul, kui rikkumised on tuvastatud samas valdkonnas (näiteks on tuvastatud erinevad nõude rikkumised HPK nõuete kontrollis), läheb arvesse suurim valdkonna rikkumine. Erinevate valdkondade nõuete rikkumised liidetakse, kuid maksimaalne vähendamine esimesel rikkumise aastal on siiski 5% toetussummast.

Kui nõuetele mittevastavus on olnud taotleja poolt tahtlik, on vähendamise ulatuseks üldreeglina 20%. PRIA võib pädeva kontrolliasutuse poolt kontrolliaruandes esitatud hinnangu alusel siiski otsustada vähendada seda protsenti, kuid mitte alla 15%, või vajaduse korral suurendada seda 100%-ni toetuse kogusummast.

Kui taotleja on kolme järjestikuse kalendriaasta jooksul vähemalt kahel kalendriaastal rikkunud sama nõuet või standardit, korrutatakse esimese korduvuse puhul kindlaksmääratud vähendusprotsent kolmega. Edasiste korduvate rikkumiste puhul korrutatakse eelmise korduva rikkumise vähendusprotsenti kolmega. Kui korduvuse arvutamisel on jõutud 15%-ni, teavitab

PRIA taotlejat, et sama nõude rikkumise veelkordsel kindlakstegemisel käsitletakse seda tahtliku nõude rikkumisena ning toetust vähendatakse tahtliku rikkumise vähendamise määraga.

8. Toetuse määramine või taotluse rahuldamata jätmine

PRIA otsustab toetuste taotluste rahuldamise või rahuldamata jätmise hiljemalt 10. veebruariks 2022. a.

Määratud toetuse kohta leiate teabe vanast [e-PRIAst](#). Otsusega saate tutvuda vanas e-PRIA portaalis valdkonna „Dokumendid“ all vahelehel „Saabunud“. Määratud toetussummad avalikustatakse ka [PRIA kodulehel](#) 10 tööpäeva jooksul arvates otsuse kinnitamisest. Toetuse vähendamise või taotluse rahuldamata jätmise otsusest teavitab PRIA teid 10 tööpäeva jooksul pärast otsuse tegemist kas kirjalikult, saates teile tähtitud postiga otsuse väljavõtte, või e-teavitusega, kui olete kliendi andmetes andnud nõusoleku suhelda PRIAga elektroonilisel teel. Elektroonilises teavituses suunatakse teid otsuseid vaatama e-PRIAsse. Väljavõtet või selle teavitust ei saadeta taotlejale, kelle toetust ei vähendata.

Taotlus jäetakse tervikuna rahuldamata järgmistel juhtudel:

- taotlusaluste või nõuetele vastavate põldude kogupindala on väiksem kui konkreetse toetuse minimaalne toetusõiguslik pind ([ELÜPS](#) § 79);
- taotleja ei võimalda läbi viia kohapealset kontrolli;
- taotleja on taotlusele märkinud tegelikust nõuetekohasest tuvastatud pindalast üle 20% suurema pindala. Sel juhul jääb taotleja kultuurigrupi osas toetusest ilma. Kui erinevus on üle 50%, arvatakse taotleja lisaks veel üks kord järgneva kolme aasta jooksul toetusesaajate hulgast välja tuvastatud pinnaerinevusele vastava summa ulatuses;
- taotleja ei vasta vähemalt ühel kohustuseaastal konkreetse toetuse toetusõiguslikkuse nõuetele. Kui toetusõiguslikkuse nõude rikkumine tuvastatakse 5-aastase kohustuseperioodi esimesest aastast hilisemal aastal, nõutakse eelnevatel aastatel makstud toetus tagasi;
- taotleja rikub konkreetse toetuse baas- või toetatavaid nõudeid ulatuses, mis üksi või koosmõjus vähendavad toetuse summa nullini;
- tahtliku nõuetele vastavuse nõuete rikkumise puhul võidakse toetussummat vähendada kuni 100%;
- taotlus jäetakse rahuldamata ka siis, kui taotleja ei ole puuduste kõrvaldamiseks määratud tähtaja jooksul neid kõrvaldanud. Sellisel juhul menetletakse toetust vastavalt esitatud andmetele ja kui kõrvaldamata puudus takistab kõigi vajalike kontrollide läbiviimist, jäetakse taotlus kogu toetuse ulatuses läbi vaatamata;
- taotleja on tekitanud toetuse saamise tingimused kunstlikult.

9. Toetuse maksmine

MAK toetused makstakse välja hiljemalt 30. juuniks 2022. a.

NB! Arveldusarve numbri või konto omaniku nime muutumisest palume kohe PRIAt teavitada. Toetuse taotleja peab olema ise konto omanik. Vastasel juhul ei ole võimalik toetussummat üle kanda. Andmeid on võimalik muuta [e-PRIA](#) teenuses „Kliendi andmed“, mille kaudu esitatud andmete muutmine toimub maksimaalselt ühe tööpäeva jooksul, kui ei ole vaja teha andmete lisakontrolle.

Vana e-PRIA teenustes „Maksete nimekiri“ ja „Võlgnevuste nimekiri“ on võimalik taotlejal tutvuda endaga seotud maksete ning võlgnevustega. Maksete nimekirjas on vaikimisi kuvatud

taotleja maksed viimase aasta jooksul. Taotlejale on nähtavad ka maksed, mille kohta otsus on tehtud, kuid väljamakse on tulevikus (makse kuupäev tulevikus või tühi). Kui PRIA finantsosakond on makse kinnitanud, on taotlejale nähtav e-PRIAs makse kuupäev (tavapäraselt tehakse makse 2-7 päeva jooksul alates otsuse kinnitamisest).

Füüsilistele isikutele makstavatelt summadelt peetakse kinni üksikisiku tulumaks. Toetust saavatel eraisikutel on võimalus esitada PRIAle ühekordne avaldus selle kohta, et toetuselt tulumaksu kinnipidamisel arvestatakse maksustatavalt summalt eelnevalt maha tulumaksuvaba määr. Info põllumajandustoetuste maksustamise kohta (sh avalduse vorm) on kättesaadav [PRIA kodulehel](#).

Tulude deklareerimisega seotud küsimustega palume pöörduda otse Maksu- ja Tolliameti poole infotelefonil 880 0811 või e-kirja teel aadressil eraklient@emta.ee. Lisainfot toetuste maksustamise kohta leiate [Maksu- ja Tolliameti kodulehelt](#).

9.1. Maksimaalne toetuse suurus

Põllumajandusliku keskkonnatoetuse alameetmeid on seitse, millele on [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 1305/2013 II](#) lisas sätestatud maksimaalne toetuse suurus hektari kohta aastas:

- üheaastaste kultuuride hektari kohta 600 € (siia gruppi arvestatakse teraviljad, õli- ja kiukultuurid, muud tehnilised kultuurid, kaunviljad, rühvelkultuurid, köögiviljad (sh rabarber) ja mustkesa);
- mitmeaastaste kultuuride hektari kohta 900 € (siia gruppi arvestatakse kõik ravim- ja maitsetaimed, maasikad ning viljapuu- ja marjaaiad);
- muu maakasutuse puhul 450 € (siia gruppi arvestatakse kõik põllud maakasutusega PR, TPR, TAR, P+heintaimed (sh valge ristik) ja PLK toetusõiguslikud maad).

Kui taotleja ületab toetust taotledes hektari kohta makstavat maksimaalset piirmäära, siis ületava osa eest talle SORT toetust ei maksta. Oluline on, et hektari kohta makstava toetuse piirmäära arvutamisel arvestatakse kõik taotletud põllumajanduslikud keskkonnatoetused kokku (KSM, KSA, KSK, MULD, VESI, PLK ja SORT toetus). Kui taotleja ületab toetusi taotledes hektari kohta makstavat maksimaalset piirmäära, kajastub see SORT toetuse arvutuses ja toetuse otsusel, sest ainult SORT (viljapuudele ja marjapõõsastele) taotlemisega on võimalik seatud piirmäär ületada.

Näide 1. Taotleja taotleb ainult SORT toetust. Taotleja ei taotle lisaks SORT toetusele KSM, KSA, KSK, MULD, VESI või PLK toetust.

Taotleja esitab taotluse, millel taotleb SORT toetust 31-le kohalikku sorti viljapuule. Ta märgib pindalatoetuste taotlusele ja maksetaotlusele ka ühe 0,33 ha suuruse püskikultuuride põllu, millel kasvatatavaks kultuuriks on „viljapuu- ja marjaaiad väikestel pindadel”.

Kuna antud juhul makstakse SORT toetust taimede kohta, taotleb taotleja SORT toetust kokku 31 taime x 12 eurot = 372,00 eurot.

Vastavalt EN määrulele 1305/2013 oleks taotlejal õigus saada maksimaalselt SORT toetust 0,33 ha x 900 eurot = 297,00 eurot (kuna tema taotlusele on märgitud üks 0,33 ha suurune põld, millel kasvatatakse viljapuid ja marjapõõsaid).

Kuna taotlejale määratav toetussumma ületab EN määrulega ettenähtud maksimaalset hektari kohta makstavat summat, makstakse talle toetust summas 297,00 eurot ja seda ületavas osas, so 372,00 – 297,00 = 75,00 eurot, talle toetust ei maksta.

Näide 2. SORT toetuse taotleja taotleb lisaks SORT toetusele ka PLK toetust.

Taotleja esitab taotluse, millel taotleb SORT toetust 31-le kohalikku sorti viljapuule. Ta märgib pindalatoetuste taotlusele ja maksetaotlusele ka ühe 0,33 ha suuruse püsikultuuride põllu, millel kasvatatavaks kultuuriks on „viljapuu- ja marjaaiad väikestel pindadel“. Lisaks taotleb ta PLK toetust 0,30 ha kadakatega niidu niitmise eest.

Kuna antud juhul makstakse SORT toetust taimede kohta, taotleb taotleja SORT toetust kokku 31 taime x 12 eurot = 372,00 eurot.

PLK toetust taotleb taotleja 0,30 ha x 185,00 eurot = 55,50 eurot.

Kokku taotleb taotleja toetust 372,00+55,50 = 427,50 eurot.

Vastavalt EN määrusele oleks taotlejal õigus saada maksimaalselt:

- mitmeaastaste kultuuride eest 0,33 ha x 900 eurot = 297,00 eurot (kuna taotleja taotlusele on märgitud üks 0,33 ha suurune põld, millel kasvatatakse viljapuid ja marjapõõsaid);
- muu maakasutuse eest 0,30 ha x 450 eurot = 135,00 eurot (kuna taotleja taotlusele on märgitud üks 0,30 ha suurune PLK ala).

Seega kokku oleks taotlejal õigus maksimaalselt saada 297,00+135,00 = 432,00 eurot. Kuna taotlejale määratav SORT ja PLK toetussumma kokku ei ületa EN määrusega ettenähtud maksimaalset hektari kohta makstavat summat, makstakse talle toetust summas 427,00 eurot ja SORT toetust ei vähendata.

MAH toetus ei ole põllumajandusliku keskkonnatoetuse alameede, mistõttu arvestatakse [Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse \(EL\) nr 1305/2013 II](#) lisas sätestatud maksimaalset toetuse suurust hektari kohta MAH toetusele eraldi. Kui taotleja ületab toetust taotledes hektari kohta makstavat maksimaalset piirmäära, siis ületava osa eest talle MAH toetust ei maksta.

Näide. Taotleja esitas pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse, millel taotles 5,00 ha püsirohumaale ja 10,00 ha nisule MAH toetust. Lisaks taotles ta toetust 200-le mahepõllumajanduslikult peetavale mesilasperele.

5,00 ha x 25,00 eurot = 125,00 eurot

10,00 ha x 125,00 eurot = 1 250,00 eurot

200 mesilasperet x 40,00 eurot = 8 000,00 eurot

Kokku taotles taotleja toetust 125,00+1 250,00+8 000,00 = 9 375,00 eurot

Vastavalt EN määrusele 1305/2013 oleks taotlejal õigus saada maksimaalselt toetust:

5,00 ha x 450 eurot = 2 250,00 eurot

10,00 ha x 600 eurot = 6 000,00 eurot

Kokku oleks taotlejal õigus saada 2250,00+6000,00 = 8 250,00 eurot.

Kuna taotlejale määratav toetussumma ületab EN määrusega ettenähtud maksimaalset hektari kohta makstavat summat, makstakse talle toetust summas 8 250,00 eurot ja seda ületavas osas, s.o 9375,00-8250,00 = 1 125,00 eurot, talle toetust ei maksta.

9.2. Ühikumäärad

9.2.1. KSM toetuse ühikumäärad

Toetuse ühikumäär ühe hektari maa kohta on KSM põhitegevuse toetuse taotlemisel 50 eurot kalendriaastas.

Toetuse ühikumäär ühe hektari maa kohta täiendava veekaitse lisategevuse toetuse taotlemisel on 5 eurot kalendriaastas ja mesilaste korjealade rajamise lisategevuse toetuse taotlemisel 193 eurot kalendriaastas. Põllulindude soodustamise lisategevuse eest toetust ei maksta.

9.2.2. KSK toetuse ühikumäär

Toetuse ühikumäär ühe hektari maa kohta on keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimekasvatuse toetuse taotlemisel 344 eurot kalendriaastas. Keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse toetuse taotlemisel on toetuse ühikumäär ühe hektari maa kohta 248 eurot aastas.

9.2.3. KSA toetuse ühikumäär

Toetuse ühikumäär ühe hektari maa kohta on 160 eurot kalendriaastas.

9.2.4. MULD toetuse ühikumäär

Toetuse ühikumäär ühe hektari maa kohta on 50 eurot kalendriaastas.

9.2.5. VESI toetuse ühikumäärad

Toetuse ühikumäär maa rohumana hoidmise eest.

Maa rohumana hoidmisel erineb põllukultuuride ja söödakultuuride kattetulu ligi kaks korda, mistõttu kehtestati selle tegevuse puhul ka põllumajandusliku majapidamise rohumade osakaalu arvestades kaks erinevat toetuse ühikumäära:

- 1) kui rohumaa moodustab kohustuseaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast kuni 20 protsenti, on toetuse ühikumäär ühe hektari maa kohta 130 eurot kalendriaastas;
- 2) kui rohumaa moodustab kohustuseaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast üle 20 protsendi, on toetuse ühikumäär ühe hektari maa kohta 70 eurot kalendriaastas.

Kohustuseaasta kohta makstava toetuse arvutamise aluseks olev ühikumäär määratakse kindlaks asjakohase toetuse taotluse esitamise aasta taotlusel esitatud andmete alusel. Ühikumäär sõltub sellest, mitu protsenti asjakohasel kohustuseaastal rohumaa kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast moodustab.

Toetuse ühikumäär ühe hektari maa kohta on maa talvise taimkatte all hoidmise eest 7 eurot kalendriaastas.

9.2.6. SORT toetuse ühikumäärad

Toetuse ühikumäär ühe hektari põllumajandusmaa kohta kalendriaastas on:

- talirukki „Sangaste” kasvatamise eest 32 eurot;
- kartuli „Ando” kasvatamise eest 60 eurot;
- põldherne „Mehis” kasvatamise eest 50 eurot;
- põldoa „Jõgeva” kasvatamise eest 65 eurot;
- valge ristiku „Jõgeva 4” kasvatamise eest 100 eurot.

Toetuse ühikumäär viljapuudel on 12 eurot puu kohta aastas ja marjapõõsastel 5 eurot põõsa kohta aastas.

9.2.7. MAH toetuse ühikumäärad

	Ülemineku toetus (EUR)	Jätkamise toetus (EUR)
Mustkesa ja sööti jäetud maa (ha)	0,00	0,00
Rühvelkultuurid (ha)	231,00	210,00
Mahepõllumajanduslikult toodetud sertifitseeritud seemnekartulist kartuli kasvatamine (ha)	277,00	252,00
Puuvilja- ja marjakultuurid, välja arvatud maasikad (ha)	330,00	300,00
Köögilviljad, maasikad ning ravim- ja maitsetaimed (ha)	660,00	600,00
Teraviljad, kaunviljad, õli- ja kiukultuurid, muud tehnilised kultuurid ja põldtunnustatud heinaseemnepõllud (ha)	138,00	125,00
Sertifitseeritud maheseemnega külvatud teravilja kasvatamine (ha)	166,00	150,00
Kuni 3-aastane külvikorras olev rohumaa (ha)	88,00	80,00
Rohumaa, mille iga hektari kohta on loomkoormus vähemalt 0,2 loomühikut või mille iga 0,10 ha kohta on vähemalt 1 mesilaspere (ha)	27,00	25,00
Mesilaspere, kui 2020. aastal peeti mahepõllumajanduslikult keskmiselt vähemalt 5 mesilasperet (pere)	44,00	40,00

Rohumaale makstakse toetust, kui iga taotletud hektari kohta on taotlejal sellisel arvul mahepõllumajanduslikult peetavaid veiseid, hobuseid, lambaid ja kitsi, et loomkoormus hektari kohta on vähemalt 0,2 loomühikut komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 808/2014 II lisa kohaselt või mille iga kuni 0,1 hektari kohta on taotlejal vähemalt üks mahepõllumajanduslikult peetav mesilaspere. Loomkoormuse arvestamisel võetakse arvesse taotleja poolt kohustuseaastal peetavate lammaste, kitsede ja veiste keskmine arv, kelle kohta on andmed taotleja nimel kantud põllumajandusloomade registrisse. Hobuste puhul võetakse arvesse PTA kohapealses kontrollis kindlakstehtud andmed. Mesilasperedena võetakse arvesse kohustuseaastale eelnenud kalendriaastal mahepõllumajanduslikult peetud keskmine mesilasperede arv.

[Komisjoni rakendusmääruse \(EL\) nr 808/2014 II lisas](#) toodud loomade loomühikutesse ümberarvutamise määrad:

- üle 2 aasta vanused veised ja üle 6 kuu vanused hobused - 1,0 LÜ;
- 6 kuu kuni 2 aasta vanused veised - 0,6 LÜ;
- alla 6 kuu vanused veised - 0,4 LÜ;
- lambad ja kitsed - 0,15 LÜ.

MAH ühikumäära suurendamine

Mahetootmine nitraaditundlikul alal

MAH toetuse ühikumäärasid suurendatakse 30% võrra nende põldude osas, mis asuvad täies ulatuses nitraaditundlikul alal paiknevatel põllumassiividel ning mille kohta taotletakse toetust. Toetuse ühikumäärasid ei suurendata osaliselt nitraaditundlikul alal asuvatel põllumassiividel asuva põllumajandusmaa kohta.

Mahepõllumajanduslikult peetavad loomad

Kui taotleja peab kogu kohustuseaasta jooksul mahepõllumajanduslikult peetavaid veiseid, lambaid, kitsi, sigu, küülikuid või kodulinde, suurendatakse MAH toetuse ühikumäära ühe hektari maa kohta summa võrra, mis saadakse taotleja loomade ja kodulindude keskmise arvu alusel arvutatud ühiku korrutamisel 94 euroga (mahepõllumajandusele ülemineku toetuse taotlemisel) või 85 euroga (mahepõllumajandusega jätkamise toetuse taotlemisel) ning saadud summa jagamisel taotleja nõuetele vastava rohumaa, teravilja, kaunvilja, õli- ja kiukultuuride ning muude tehniliste kultuuride maa hektarite arvuga, mille kohta ta toetust taotleb.

Loomade või kodulindude ühik arvutatakse järgmiste koefitsientide alusel:

- 1) lüpsilehm - 3,0;
- 2) üle 24 kuu vanune veis, sh ammalehm - 1,0;
- 3) 6-24 kuu vanune veis - 1,0;
- 4) kuni kuue kuu vanune veis - 0,2;
- 5) vähemalt ühe aasta vanune lammas - 0,3;
- 6) vähemalt kuue kuu vanune kits - 0,3;
- 7) emis, sealhulgas põrsastega, või kult - 2,5;
- 8) vähemalt kahe kuu vanune nuum- või noorsiga - 1,25;
- 9) üle 6 kuu vanune munakana ja teised kodulinnud - 0,07;
- 10) vutt - 0,01;
- 11) üle 4 kuu vanune küülik - 0,03.

NB! Ühikumäära suurendamisel ei arvestata ettevõttes mahepõllumajanduslikult peetavaid hobuseid, kuna eesmärk on toetada eelkõige mahetoidu tootmist. Mahepõllumajanduslikult peetavad hobused lähevad arvesse rohumaa loomkoormuse arvestamisel ning hobuste kasvatamist toetatakse rohumaa hektari kohta makstava toetuse kaudu.

Oluline on ka tähele panna, et loomade eest makstakse lisamaket vaid taotleja poolt mahepõllumajanduslikult peetavate loomade kohta! Kuna [põllumajandusloomade registri põhimääruse](#) § 7 järgi peavad põllumajanduslooma andmed olema registris seotud teda pidava loomapidaja andmetega ja [loomatauditõrje seaduse](#) § 4 järgi on loomapidaja isik, kellele loom kuulub (loomaomanik) või kes tegeleb looma pidamisega rendi- või muu selletaolise suhte alusel loomaomanikuga, siis on oluline, et kui taotleja peab rendiloomi, et need oleksid registreeritud põllumajandusloomade registris tema nimel.

Järgmiste loomade ja kodulindude pidamise korral suurendatakse ühikumäära üksnes juhul, kui nende keskmine arv on vähemalt järgmine:

- 1) kalkun - 50 lindu;
- 2) hani - 50 lindu;
- 3) part - 50 lindu;
- 4) munakana - 50 üle 6 kuu vanust lindu;
- 5) kanabroiler - 50 lindu;
- 6) pärllkana - 50 lindu;
- 7) vutt - 100 lindu;
- 8) siga - 2,0 loomühikut;
- 9) küülik - 50 üle 4 kuu vanust küülikut.

Mahepõllumajanduslikult peetavate veiste, lammaste ja kitsede puhul võetakse ühiku arvutamisel arvesse taotleja kohustuseaastal peetavate loomade keskmine arv, kelle kohta on andmed kantud taotleja nimel põllumajandusloomade registrisse.

Mahepõllumajanduslikult peetavate kodulindude, sigade ja küülikute puhul võetakse ühiku arvutamisel arvesse taotleja kohustuseaastale eelnenud kalendriaastal peetud kodulindude, sigade

või küülikute keskmine arv, kelle kohta on andmed kantud mahepõllumajanduse registrisse. Kodulinnud, sead ja küülikud ei ole kantud põllumajandusloomade registrisse, nende üle tuleb pidada arvestust ettevõttes ning mahepõllumajanduse registrisse kantakse nende andmed PTA kohapealse kontrolli seisuga. PTA arvutab ettevõttes kohapeal dokumentide kontrollimise teel kohustuseaastale eelnenud kalendriaastal peetud kodulindude, sigade või küülikute keskmise arvu.

Aasta keskmine loomade või lindude arv arvutatakse söötmispäevade alusel. Arvesse lähevad need söötmispäevad, millal loomi peeti mahepõllumajanduse nõuete kohaselt. Mahepõllumajandusliku loomakasvatusega tegelemiseks võib taotleda tunnustamist aastaringiselt, seetõttu võivad samad loomad olla kalendriaasta vältel karjas enne mahetootmisele üleminekut tavaloomadena. Loomade või lindude karja tuleku ja karjast lahkumise andmete põhjal leitakse söötmispäevade arv. Looma või linnu karja tuleku päev loetakse söötmispäevade hulka, kuid karjast lahkumise päeva söötmispäevade hulka ei arvestata. Keskmise loomade-lindude arvu leidmiseks kalendrikuus tuleb kõigi karjas olnud loomade või lindude söötmispäevad summeerida ja see arv jagada kuus olevate päevade arvuga (näiteks 4500 söötmispäeva jagatakse 30 päevaga = 150 looma-lindu). Keskmine loomade-lindude arv aastas leitakse summeeritud söötmispäevade arvu jagamisel aastas olevate päevade arvuga 365 või liigaastal arvuga 366.

9.2.8. NAT toetuse ühikumäär

NAT toetuse ühikumäär ühe hektari põllumajandusmaa kohta on 27 eurot kalendriaastas.

9.3. Ühikumäära vähendamine

Kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamiseks vajaminev summa meetmete lõikes ületab taotlemise aastaks määratud meetme eelarvet, vähendab PRIA toetuse ühikumäära ulatuses, mis on vajalik kõigi nõuetele vastavate taotluste rahuldamiseks maksimaalsel võimalikul määral. PRIA on õigis vähendada üht, mitut või kõiki ühikumäärasid.

10. Otsuse vaidlustamine

Kui te ei ole PRIA otsusega nõus, on teil võimalus esitada [haldusmenetluse seaduse](#) nõuetele vastav vaie PRIA peadirektorile, põhjendades omapoolset seisukohta. Vaie tuleb edastada 30 päeva jooksul pärast haldusakti kättesaamist või taotlejale elektroonilise otsuse teavitamist aadressil Tähe 4, Tartu 51010 või e-postiga pria@pria.ee. Vaide põhjal vaadatakse taotlus uuesti üle ja tehtud otsusest teavitatakse teid kirjalikult.

Tulenevalt [haldusmenetluse seaduse](#) § 76 lõikes 2 sätestatule märgitakse vaites:

- 1) haldusorgani nimetus, kellele vaie on esitatud;
- 2) vaide esitaja nimi või nimetus, postiaadress ja sidevahendite numbrid;
- 3) vaidlustatava haldusakti või toimingu sisu;
- 4) põhjused, miks vaide esitaja leiab, et haldusakt või toiming rikub tema õigusi;
- 5) vaide esitaja selgelt väljendatud nõue;
- 6) vaide esitaja kinnitus selle kohta, et vaieldavas asjas ei ole jõustunud kohtuotsust ega toimu kohtumenetlust;
- 7) vaidele lisatud dokumentide loetelu.

Vaidele kirjutab alla taotleja või tema esindaja. Vaide esitaja esindaja lisab volikirja või muu volitust tõendava dokumendi, kui seda ei ole varem esitatud.

Kui taotleja vaie osaliselt või täielikult rahuldatakse, koostab PRIA alates vaideotsuse tegemisest

taotlejale uue toetuse otsuse enamasti hiljemalt 30 päeva jooksul, kui ei esine tehnilisi tõrkeid ja töökoormus seda võimaldab.

11. Toetuse tagasinõudmine

Kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et taotleja on esitanud valeandmeid, eelmiste aastate toetus on välja makstud alusetult või kui taotleja loobub 5-aastasest kohustusest enne kohustuseperioodi lõppu, peab ta saadud toetuse summa tagasi maksma. Kui toetuse saajalt nõutakse eelnevatel aastatel saadud toetus täielikult tagasi, siis võetud 5-aastane kohustus lõpeb.

[ELÜPS](#) § 111 lg 5 alusel jäetakse toetus taotlejalt tagasi nõudmata, kui tagasinõutav summa ei ületa 100 eurot.

Tulenevalt kehtivatest põllumassiivi identifitseerimissüsteemi ajakohastamise nõuetest (kord 2 aasta jooksul tehakse uued ortofotod) ja kohapealse kontrolli valimi suurusest (5% taotlejatest), on kehtestatud alusetult väljamakstud toetussummade tagasinõudmiseks kuni 10-aastane tähtaeg. Tagasimakse kohustust ei kohaldata, kui ajavahemik toetuse maksmise kuupäevast kuni kuupäevani, mil pädev asutus toetuse saajat esimest korda makse alusetusest teavitab, on pikem kui kümme aastat.

12. Toetuse saamisest ja kasutamisest teavitamine

Toetuse saaja on kohustatud teavitama avalikkust toetuse saamisest ja kasutamisest, muuhulgas sellest, et asjakohane toetatav objekt või tegevus on viidud ellu või viiakse ellu Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist saadud toetuse abil. Kui toetuse saajal on olemas toetatava objekti või tegevusega seotud veebileht, tuleb sellel avaldada MAK logo ja Euroopa Liidu embleem ning esitada objekti või tegevuse lühikirjeldus. Toetuse teavitamisega seonduv on reguleeritud [maaeluministri 22.12.2015. a määrusega nr 26](#). Täiendavat infot saab [PRIA kodulehelt](#).

13. Keskkonnatoetuste seire ja hindamine

Selleks, et hinnata Euroopa Liidus keskkonnaga seotud toetuste tulemuslikkust ja tõhusust, on vaja paralleelselt toetuste maksmisega läbi viia ka toetuste seiret ja hindamist.

Seire ja hindamise eesmärk on koguda infot arengukava rakendumise ja efektiivsuse kohta. Selleks kogutakse andmeid tegevuse läbiviimiseks kasutatud sisendite (toetusteks makstav raha), väljundite (huvi toetuste vastu, näiteks sõlmitud lepingud, toetustealune pindala jmt), tulemuste ja mõju kohta keskkonnale, põllumajandusele ning maaelu arengule tervikuna. Ühtlasi hinnatakse toetuste tulemuste ja mõju kokkulangevust MAKi koostamisel seatud eesmärkidega. Saadud andmeid kasutatakse rakendatud meetmete parandamiseks, uute meetmete väljatöötamiseks ning spetsiifiliste toetusmeetmete vajaduste (sh toetussummade) põhjendamiseks.

Seire- ja hindamissüsteemiga seotud peamised asutused Eestis on Maaeluministeerium, PRIA, Põllumajandusuuringute Keskus (PMK), Eesti Maaülikool ning erinevad andmekogujad. PMK oli MAK 2004-2006 raames põllumajandusliku keskkonnatoetuse ja MAK 2007-2013 raames kõigi 2. telje meetmete hindaja ning MAK 2014-2020 raames tegeleb keskkonnavalaste näitajate kogumise ja analüüsimisega (eelkõige 4. ja 5. prioriteedi valdkonnad). Meetmete kohustuseperioodi alg- ja lõppandmete fikseerimine (kohustuse esimesel ja viimasel aastal) on väga oluline, kuna siis on võimalik välja tuua näitajate tegelik muutus perioodi jooksul. Tulemuste õigeks tõlgendamiseks on enamasti vaja andmeid koguda aga ka vahepealsete aastate kohta. PMK koostab iga-aastaselt püsihindamisaruande, milles antakse ülevaade hindamistegevustest (sh uuringute tulemustest ning meetmete analüüsist).

Kõigi erinevate MAK keskkonnaga seotud meetmete hindamiseks saab PMK andmeid erinevatest allikatest ja koostööpartneritelt - PRIA registritest, Keskkonnaametilt, PTAst, riiklikest statistilistest andmebaasidest jne. Lisaks peab hindamisel koguma andmeid põllumajandusmaal toimuvate keskkonnaga seotud muutuste kohta ning selleks viiakse läbi spetsiaalseid pikaajalisi ja ühekordseid uuringuid ka tootjate maadel või kogutakse andmeid otse tootjatelt.

PMK alustas juba MAK 2004-2006 põllumajandusliku keskkonnatoetuse hindamise raames andmete kogumist viie teemavaldkonna kohta - mullastik, vesi, elurikkus (bioloogiline mitmekesisus), maastik ja sotsiaalmajandus. Nende andmete kogumine jätkub tänaseni. Lisaks viiakse läbi pikaajalist võrdlevat põldkatset (komplekskatse) erinevate toetusmeetmete kohta. Komplekskatses selgitatakse maaviljeluslike võtete (mullaharimine, külviaeg, orgaanilise väetise kasutamine, vahekultuurid jm) olulisust keskkonnasõbraliku majandamise ja mahepõllumajanduse toetusmeetmete edasiarendamiseks tulevikus.

PMK koordineerimisel kogutakse tootjatelt või nende maadelt andmeid näiteks järgnevate näitajate ehk indikaatorite kohta:

- põllumajandusmaastike linnud, kimalased, taimed;
- mullaviljakus ja orgaaniline aine;
- toitelementide kogubilanss, pestitsiidide kasutuskooormus;
- ettevõtjatulu, keskkonnateadlikkus.

Hindamises osalevad põllumajandusettevõtted on valitud erinevate põhimõtete alusel - toetuste taotlemine, paiknemine erinevates piirkondades, millised on konkreetse näitaja hindamiskriteeriumid jms. Valim esindab ka erinevaid tootmissuundi (taimekasvatus, loomakasvatus, segatootmine), tootmistüüpe (mahetootmine, tavatootmine) ja tootmissuursi (väiketalud, suurtootmised). Võrdlusena on valimisse võetud tootjad, kes ei ole taotlenud keskkonnaga seotud toetusi.

Erinevatel põhjustel võib tekkida vajadus asendada mõni praegu valimis olev tootja teisega või tehakse tootjate juures ühekordseid uuringuid - seega on kõigil põllumajandustootjatel ka edaspidi võimalus seire- ja hindamisprotsessis osalemiseks.

PMK on läbi viinud ka mitu e-küsitlust, et kaasata suuremat hulka sihtrühmadest ning saada laiapõhjalist tagasisidet põllumajandustootjalt. Tootjate kõrge vastamisaktiivsus on väga oluline tõese kuvandi saamiseks ning järelduste tegemiseks ning seni on tootjad väga aktiivsed vastajad olnud. PMK ootab ka edaspidi vastutustundlikku kaasalöömist e-küsimustikele vastamisel.

Andmete kogumise sagedus sõltub sellest, millisesse seirevalimisse tootja kaasatakse, paljude indikaatorite kohta kogutakse andmeid igal toetuse taotlemise aastal või teatud arvul järjestikustel aastatel. Mõne indikaatori kohta kogutakse andmeid programmi esimesel ja viimasel aastal ning mitme indikaatori kohta kindlaksmääratud ajavahemiku tagant (näiteks üle aasta). PMK annab elurikkuse seirevalimis olevatele tootjatele seiretest ka kirjalikult tagasisidet, mille käigus informeeritakse ka planeeritavatest elurikkuse valdkonna seiretest. Seire jaoks andmete kogumisel tootja maadel teavitatakse tootjat sellest eelnevalt. Teavitamise osas tuleb aga mõistev olla - alati ei saa seda päeva täpsusega öelda, sest tihti on ilm takistavaks teguriks, mis võib seire edasi lükata.

Põllumajandusliku keskkonnatoetuse hindamise kohta (sh uuringute aruandeid) saab pikemalt lugeda [PMK kodulehelt](#).

[Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) § 62 lõike 2 kohaselt esitab toetuse saaja maaelu arengu toetuse saamise ja kasutamise kohta seireks ja hindamiseks vajaliku teabe.

14. Toetuste aluseks olevad õigusaktid

Kõigi õigusaktide puhul palume arvestada, et lisaks õigusakti nimetuses olevale esialgsele kuupäevale võib neis olla hilisemaid muudatusi. Õigusakte elektroonilisest Riigi Teatajast lugedes palume valida hetkel kehtiv versioon.

14.1. Eesti õigusaktid

- [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus](#)
- Maaeluministri 19. jaanuari 2021. a määrus nr 7 „[2021. aastal „Eesti maaelu arengukava 2014-2020“ alusel antavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika kohased maaelu arengu toetused](#)“
- Maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrus nr 49 „[Keskkonnasõbraliku majandamise toetus](#)“
- Maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrus nr 50 „[Keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetus](#)“
- Maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrus nr 51 „[Keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimakasvatuse ning maasikakasvatuse toetus](#)“
- Maaeluministri 22. aprilli 2015. a määrus nr 40 „[Piirkondlik mullakaitse toetus](#)“
- Maaeluministri 16. veebruari 2018. a määrus nr 9 „[Piirkondlik veekaitse toetus](#)“
- Maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrus nr 52 „[Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus](#)“
- Maaeluministri 30. aprilli 2015. a määrus nr 53 „[Mahepõllumajandusele ülemineku toetus ja mahepõllumajandusega jätkamise toetus](#)“
- Maaeluministri 22. aprilli 2015. a määrus nr 42 „[Natura 2000 alal asuva põllumajandusmaa kohta antav toetus](#)“
- Maaeluministri 17. aprilli 2015. a määrus nr 32 „[Otsetoetuste saamise üldised nõuded, ühtne pindalatoetus, kliima- ja keskkonnatoetus ning noore põllumajandustootja toetus](#)“
- Põllumajandusministri 10. märtsi 2015. a määrus nr 22 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi piiripunktide määramise, põllumassiivile unikaalse numberkoodi andmise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala ning põllumassiivil asetsevate maastikuelementide määramise ja korra ning põllumassiivi kasutamise kohta esitatavad andmed ja nende esitamise kord](#)“
- Põllumajandusministri 14. jaanuari 2015. a määrus nr 4 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded](#)“
- Põllumajandusministri 24. aprilli 2006. a määrus nr 56 „[Söödakultuuride seemne kategooriad ning söödakultuuride seemne tootmise ja turustamise nõuded](#)“
- Maaeluministri 22. detsembri 2015. a määrus nr 26 „[Maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi \(EAFRD\) osalusele viitamise täpsem kord perioodil 2014–2020](#)“
- Keskkonnaministri 7. oktoobri 2004. a määrus nr 126 „[Looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide nimekiri](#)“
- Põllumajandusministri 20. veebruari 2009. a määrus nr 25 „[Mahepõllumajandusliku tootmise nõuded](#)“
- [Mahepõllumajanduse seadus](#)
- [Veeseadus](#)
- [Looduskaitseseadus](#)

- [Haldusmenetluse seadus](#)
- [Muinsuskaitse seadus](#)
- [Taimekaitse seadus](#)
- [Ehitusseadustik](#)

14.2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning Komisjoni määrused

- [Komisjoni delegeeritud määrus \(EL\) nr 639/2014](#), 11. märts 2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad, ning muudetakse kõnealuse määruse X lisa;
- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) nr 1305/2013](#), 17. detsember 2013, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005;
- [Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus \(EL\) nr 1306/2013](#), 17. detsembri 2013, ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008;
- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) nr 1307/2013](#), 17. detsember 2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009;
- [Komisjoni rakendusmäärus \(EL\) nr 809/2014](#), 17. juuli 2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega;
- [Komisjoni delegeeritud määrus \(EL\) nr 640/2014](#), 11. märts 2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas;
- [Komisjoni rakendusmäärus \(EL\) nr 808/2014](#), 17. juuli 2014, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) rakenduseeskirjad;
- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) 2020/2220](#), 23. detsember 2020, millega kehtestatakse teatavad üleminekusätted Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) toetuse kohta 2021. ja 2022. aastal ning muudetakse määrusi (EL) nr 1305/2013, (EL) nr 1306/2013 ning (EL) nr 1307/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja nende määruste kohaldamisega ning määrust (EL) nr 1308/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja sellise toetuse jaotamisega.

14.3. Muud toetuste menetlemisel aluseks olevad dokumendid

- European Commission guidance document ([DSCG-2014-32 FINAL Rev4](#)) ON-THE-SPOT CHECKS ACCORDING TO ART. 24, 25, 26, 27, 30, 31, 33A, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41 OF REGULATION (EU) NO 809/2014 AS AMENDED BY REGULATION (EU) 2015/2333 AND REGULATION (EU) NO 2018/746 CLAIM YEAR 2018, GUIDANCE FOR ON-THE-SPOT CHECKS (OTSC) AND AREA MEASUREMENT1;

- European Commission guidance document ([DSCG-2014-33 FINAL Rev5](#)) ON THE LAND PARCEL IDENTIFICATION SYSTEM (LPIS) UNDER ARTICLES 5, 9 AND 10 OF COMMISSION DELEGATED REGULATION (EU) NO 640/2014 AND ON THE ESTABLISHMENT OF THE EFA-LAYER REFERRED TO IN ARTICLE 70(2) OF REGULATION (EU) NO 1306/2013 CLAIM YEAR 2018 ONWARDS;
- European Commission guidance document ([DSCG/2014/39-FINAL REV 3](#)) ON AID APPLICATIONS AND PAYMENT CLAIMS REFERRED TO IN ART. 72 OF REGULATION (EU) 1306/2013.

Eesti õigusaktidega saab tutvuda Riigi Teataja kodulehel www.riigiteataja.ee, Euroopa Liidu õigusaktidega kodulehel <http://eur-lex.europa.eu>. Eesti maaelu arengukavaga 2014-2020 saab tutvuda Maaeluministeeriumi kodulehel www.agri.ee. Muude toetuse menetlemisel aluseks olevate dokumentidega PRIA kodulehel www.pria.ee.

Edukat taotlemist!